Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Geografie

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor (kombinace): ZE - FY

KVALITA BYDLENÍ A ŽIVOTA V ČESKÉM DUBĚ

THE QUALITY OF LIVING AND LIFE IN ČESKÝ DUB

Bakalářská práce: *10*–FP–KGE– 09

Autor:

Dominik RUBÁŠ

Podpis:

Adresa:

Starý zámek 1/IV.

463 43, Český Dub

Vedoucí práce: doc. RNDr. Alois Hynek, CSc

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	map	pramenů
104	11	38	4	13	88

V Liberci dne: 14.04.2010

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 14. 04. 2010 Dominik Rubáš

Poděkování

V první řadě bych chtěl poděkovat celé své rodině za cenné informace, technickou výpomoc i psychickou podporu při tvorbě této práce.

Velké poděkování za vysvětlování problematiky a podnětné rady patří vedoucímu práce doc. RNDr. Aloisi Hynkovi, CSc.

Velmi děkuji Evě Svobodové a Marii Braxatorisové za ochotné půjčení pamětních kronik města Českého Dubu. Aleši Lipskému z Městského úřadu Český Dub, Ondřeji Benešovi a Dagmar Scholzeové z Českého statistického úřadu, Radimovi Stankovi z Magistrátu města Liberec a Růženě Chaloupecké ze Zeměměřického úřadu v Praze děkuji za poskytnutí cenných materiálů a informací k tvorbě bakalářské práce.

Za pomoc také děkuji Jiřímu Bockovi z Okresního archivu Liberec, Vlastislavu Bartošovi z REAGRA, s.r.o., Martině Pichrtové a Andree Čepelíkové ze ZŠ Kobyly.

V neposlední řadě děkuji za podnětné informace Marii Žemličkové a všem ostatním, kteří dopomohli k dokončení této práce.

Anotace

Bakalářská práce na 104 stranách (včetně 66 map, grafů, obrázků a tabulek) přináší ucelený přehled hlavních faktorů, jež ovlivňují život obyvatel Českého Dubu. Přitom vychází z 88 pramenů a také z informací poskytnutých místními obyvateli. Práce obsahuje množství mapových výstupů, týkajících se témat, z nichž většina nebyla dosud touto formou zpracována. Výchozím bodem práce je historie. Zmíněny jsou kulturní a přírodní hodnoty města, které je dále rozděleno do dílčích lokalit. Popsány jsou též faktory úzce spjaté s lidskou činností a každodenními potřebami člověka. Práce zasahuje i do humánní geografie a mentálního vnímání obyvatel.

Klíčová slova: Český Dub, lokalita, prostředí, kvalita, život.

Summary

This bachelor work brings an overall survey of main factors that influence lives of people living in Český Dub. You can view all of this on 104 pages (including 66 maps, graphs, pictures and tables). It appears from 88 sources and also from the information given by the locals. The work contains an amount of map outputs. They refer to topics most of whom haven't been handled this way yet. The work's starting point is history. Cultural and nature's values of the town are mentioned and the town is further divided into partial localities. The work also describes factors closely-connected to the human activities and people's everyday needs. It intervenes even into the human geography and mental perception of inhabitants.

Key words: Český Dub, locality, environment, quality, life.

Zusammenfassung

Die Bakalararbeit auf den 104 Seiten (einschließlich 66 der Landkarten, Graphen, Bilder und Tabellen) bringt eine umfassende Übersicht von den wichtigsten Faktoren, die das Leben der Einwohner von Český Dub beeinflussen. Sie geht von 88 Quellen und auch Informationen aus, die Einheimischen geboten haben. Die Arbeit enthält eine Menge von Landkartenergebnissen, die solche Themen betreffen, deren Mehrheit bisher mit dieser Form noch nicht bearbeitet wurde. Der herauskommende Punkt ist die Geschichte. Man erwähnt hier die Kultur – und Naturwerte der Stadt, die weiter in einzelne Lokalitäten eingeteilt ist. Man beschreibt auch die Faktoren, die mit der menschlichen Tätigkeit und mit den alltägigen Bedürfnissen des Menschen eng verbunden sind. Die Arbeit greift auch in die Humangeografie ein und auch ins geistige Wahrnehmen der Einwohner.

Schlüsselwörter: Český Dub, Lokalität, Milieu, Kvalität, Leben.

OBSAH

Úvod....11
1. Cíle práce....13
2. Metodika....14
2.1. Charakteristika....14
2.2. Programové vybavení....15
2.3. Technické vybavení....15
3. Poloha, charakteristika obce Český Dub....16
4. Historie města....18
4.1. Počátky osídlení....18
4.2. Založení města....18
4.3. Historický vývoj města (od 13. stol. do roku 1945)....19
4.4. Průmyslová a zemědělská výroba po roce 1945....22
5. Stavební rozvoj města po roce 1945....24
6. Přírodní poměry....30
6.1. Geologický vývoj....30
6.2. Geomorfologické členění....30
6.3. Povrch....31
6.4. Vodstvo....31
6.4.1. Vodní toky....31
6.4.2. Vodní plochy....32
6.4.3. Prameny....32
6.4.4. Ochrana vodních zdrojů, podpovrchová voda....33
6.5. Klimatické podmínky....33
6.6. Půdy....36
6.7. Biosféra (potenciální přirozená vegetace)....36
6.8. Ochrana životního prostředí, parky, přírodní plochy....36
6.8.1. Ochrana přírody....37
6.8.2. Městská zeleň....38
7. Cíle cestovního ruchu, kulturní památky....43
7.1. Kulturní památky....43
7.1.1. Českodubský zámek....43
7.1.2. Schmittův zámek....44
7.1.3. Městská radnice....44
7.1.4. Podještědské muzeum....44
7.1.5. Hláska, městské hradby....44
7.2. Sakrální architektura....45
7.2.1. Kostel sv. Ducha....45
7.2.2. Kostel Nejsvětější Trojíce....45
7.2.3. Hrobka rodiny Schmittovy....45
7.2.4. Sousoší Loučení Krista s Pannou Marií....45
7.2.5. Kříž na Šibeničním vrchu....45
7.2.6. Kaplička Nejsvětější Trojíce....46
7.2.7. Márnice....46
7.2.8. Kaple sv. Vendelína....46
7.2.9. Sousoší sv. Heleny, sv. Jana a sv. Pavla....46
7.2.10. Litinový kříž na Zhůrách....46
7.2.11. Socha sv. Máří Magdalény....46

7.2.12. Bývalá kaple sv. Jana....46
7.2.13. Mariánský sloup....47
7.2.14. Kaple sv. Jana Křtitele....47
7.2.15. Socha sv. Jana Nepomuckého....47
7.3. Lidová architektura....47
8. Humánní geografie....52
8.1. Administrativní členění, vládnutí....52
8.2. Vnější vztahy....52
8.3. Obyvatelstvo....53
8.3.1. Hustota zalidnění....53
8.3.2. Natalita, mortalita, potraty....54
8.3.3. Imigrace, emigrace....54
8.3.4. Sňatečnost a rozvodovost....54
8.3.5. Věková struktura obyvatelstva....54
8.3.6. Religiózní struktura....55
8.3.7. Obyvatelstvo podle národnosti....55
8.3.8. Vzdělanostní struktura....55
9. Lokality obytné zástavby....60
9.1. Přehled lokalit....60
9.1.1. Statistický obvod č. 492 – střed města 1....60
9.1.2. Statistický obvod č. 491 – střed města 2....61
9.1.3. Statistický obvod č. 498 - středozápad....61
9.1.4. Statistický obvod č. 495 – jih města....62
9.1.5. Statistický obvod č. 499 – panelové sídliště sever....63
9.1.6. Statistický obvod č. 500 – panelové sídliště jih....63
9.1.7. Statistický obvod č. 497 – průmyslová oblast....64
9.1.8. Statistický obvod č. 501 – Na Žižkově....64
9.1.9. Statistický obvod č. 504 – západ města 1....64
9.1.10. Statistický obvod č. 496 - západ města 2....65
9.1.11. Statistický obvod č. 494 – sever města 1....65
9.1.12. Statistický obvod č. 493 – sever města 2....66
9.1.13. Statistický obvod č. 513 - Domečky....66
9.2. Mapa lokalit....67
9.3. Mentální mapa lokalit....67
9.4. Mapa cenových pásem....68
10. Nabídka služeb, občanská vybavenost....72
10.1. Obchodní síť v Českém Dubě....72
10.2. Seznam ubytovatelů v obci Český Dub....72
10.3. Stravovací zařízení....73
10.4. Ostatní služby a občanská vybavenost v Českém Dubě....73
11. Vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče....75
11.1. Školy....75
11.2. Zdravotní služba....75
11.3. Sociální péče....76
12. Kultura, sport, spolková činnost....77
12.1. Kulturní a sportovní akce ve městě....77
12.2. Plochy pro sportovní a jiné volnočasové aktivity....79
12.3. Sportovní organizace....80

12.3.1. Podještědský fotbalový klub Český Dub....80
12.3.2. Sportovní centrum Podještědí....81
12.3.3. T.J. SOKOL Český Dub....81
12.4. Kultura, divadelní a folklorní soubory....81
12.4.1. Podještědské muzeum Český Dub....81
12.4.2. Městská knihovna a kulturní centrum Český Dub....81
12.4.3. Sdružení divadelních souborů (SDS) Český Dub....82
12.4.4. Folklorní soubor Horačky....83
12.5. Společenské organizace....83
12.5.1. Sbor dobrovolných hasičů Český Dub....83
12.5.2. Český rybářský svaz – místní organizace Český Dub....83
12.5.3. Junák Český Dub....83
12.5.4. Český svaz chovatelů drobného zvířectva....84
12.5.5. Myslivecké sdružení Český Dub....84
12.5.6. Český zahrádkářský svaz – základní organizace Český Dub....84
12.5.7. Český svaz včelařů – základní organizace Český Dub....84
12.5.8. Svaz tělesně postižených Český Dub....84
12.6. Duchovní činnost....85
13. Infrastruktura....86
13.1. Dopravní infrastruktura....86
13.2. Technická infrastruktura....87
14. Hospodářské prostředí....89
14.1. Hospodářská situace....89
14.2. Průmysl....89
14.3. Zemědělství....90
14.4. Nezaměstnanost a pracovní příležitosti....90
15. Současné proměny, hospodaření a perspektivy města....93
15.1. Současné proměny....93
15.2. Hospodaření města Český Dub za rok 2009, bytový fond....94
15.3. Perspektivy města....94
16. Závěrečné shrnutí....98
17. Zdroje informací....99
17.1. Tištěné zdroje....99
17.1.1. Tištěná literatura....99
17.1.2. Městský úřad Český Dub....101
17.1.3. Kronikářka Eva Svobodová....102
17.1.4. Státní okresní archiv Liberec....102
17.2. Datové podklady pro tvorbu mapových výstupů....102
17.3. Internetové zdroje....103

Seznam zkratek

aj.	a jiné	**max.**	maximální
atd.	a tak dále	**mil.**	milion
cca	přibližně	**min.**	minimální
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí	**mj.**	mimo jiné
č.	číslo	**MUDr.**	doktor medicíny
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav	**např.**	například
ČR	Česká republika	**NPP**	národní přírodní památka
ČSAD	Československá automobilová doprava	**NUTS**	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
ČSÚ	Český statistický úřad	**pol.**	polovina
DIBAVOD	Digitální báze vodohospodářských dat	**r.**	rok
FK	fotbalový klub	**říd. uč.**	řídící učitel
GIS	geografický informační systém	**s**	sekunda
GPS	Global Positioning System	**SčVK**	Severočeské vodovody a kanalizace
ha	hektar	**SK**	sportovní klub
CHKO	chráněná krajinná oblast	**s.r.o.**	společnost s ručením omezeným
Kč	Koruna česká	**stol.**	století
km	kilometr	**sv.**	svatý
ks	kus	**T.J.**	Tělovýchovná jednota
l	litr	**tzv.**	tak zvaný(á,é,í)
LAU	Local Administrative Units	**ÚZEI**	Ústav zemědělské ekonomiky a informatiky

Úvod

Cílem této práce je vytvoření základní charakteristiky města Český Dub. Práce je zaměřena na faktory, které ovlivňují kvalitu bydlení a života ve městě.

První kapitola vlastního textu (třetí kapitola celé práce) společně s mapovým výstupem a tabulkou nabízí stručnou charakteristiku města a informace o jeho poloze. Práce pokračuje podrobnějším pohledem do historie města. Ten je nezbytný nejen pro pochopení současné struktury zástavby Českého Dubu, ale hlavně pro uvědomění si současných hodnot, jejichž základy položily naši předci. Na historii navazuje kapitola Stavební rozvoj města. V ní je kladen důraz na jednotlivá období stavebního rozvoje od roku 1945 až do dnešní doby. Lokalizace zástavby je jeden z hlavních činitelů ovlivňující kvalitu bydlení. Součástí kapitoly je též mapa, v níž je barevnou škálou znázorněna rozšiřující se zástavba města. Posledně jmenované dvě kapitoly vycházejí především z archivních zdrojů Městského úřadu v Českém Dubě a Státního okresního archivu v Liberci.

Dalším z hlavních faktorů, jež ovlivňují kvalitu života, jsou přírodní podmínky. Těm patří šestá kapitola. Zaměřuje se na charakteristiku přírodních poměrů na celém území obce Český Dub. Podkapitola Klima je doplněna o údaje z meteorologické stanice ČHMÚ v Modlibohově a v Liberci. Více místa je též věnováno vodě, a to i podpovrchové. Českodubsko se totiž může pochlubit jednou z nejkvalitnějších podzemních vod na našem území. Uvědomíme-li si skutečné bohatství a budeme-li na vodu pohlížet jako na to nejcennější, co máme, můžeme podkapitolu Vodstvo prohlásit za stěžejní kapitolu celé práce. Stále aktuální je však znovuobnovení těžby uranu v okolí Českého Dubu, čímž by krom jiného hrozila kontaminace zmiňovaných podpovrchových vod. Vzpomeňme na důsledky těžby v okolí nedaleké Stráže pod Ralskem. Pozornost je dále zaměřena na ochranu životního prostředí, ale také na místa, která slouží k odpočinku občanů (parky, alej). Kapitola též obsahuje mapové výstupy.

Může se zdát nepatřičné do práce o kvalitě života zařadit kapitolu kulturní památky. Ale není to právě kultura, umění, duchovní hodnoty, které životu poskytují ono zklidnění a uspokojení v době konzumní, uspěchané? V době, ve které tolik chybí uvědomění si nejen vlastní hodnoty a důstojnosti? Jak by tedy kvalita našeho života nemohla souviset s kulturním duchovnem? Kapitola přibližuje sakrální, profánní

architekturu ve městě a lidovou architekturu v širším okolí. V další kapitole – Humánní geografii je přiblíženo administrativní členění obce či základní fakta o obyvatelstvu. Pro zpřehlednění je součástí kapitoly několik grafů a mapový výstup. Důvod začlenění této kapitoly do práce je zřejmý. Člověk krom bytí (přiblíženo v ukazatelích o obyvatelstvu) potřebuje řád, jež je určen hierarchií. Příkladem prostorové hierarchie je právě administrativní členění.

Následuje přehled lokalit obytné zástavby doplněný mapovými výstupy. Každá lokalita je přiblížena z hlediska bytového fondu a využití budov, což umožňuje udělat si obrázek o kvalitě bydlení v jednotlivých oblastech. Ta je ještě více přiblížena mentální mapou, založenou na výsledcích dotazníkového šetření. Toho se zúčastnili osoby žijící ve městě ve třech věkových skupinách (tří generační mentální mapa). Dotázaní hodnotili kladné a záporné lokality. Kapitola též obsahuje mapu cenových pásem města.

Velmi důležité faktory ovlivňující kvalitu života jsou popsány také v následujících kapitolách. Jedná se o nabídku služeb, občanskou vybavenost, zdravotnictví, vzdělávání a sociální péči. Dvanáctá kapitola přibližuje kulturu, sport a společenskou činnost ve městě. Vezmeme-li v úvahu současný konzumní a materialistický způsob života a stále větší uzavírání se převážně mladší generace do virtuálního světa, je tato oblast v dnešní době nedoceněna. Kapitola Infrastruktura mj. obsahuje mapový výstup, ve kterém je stuhovou metodou znázorněno autobusové spojení Českého Dubu s okolím. Pozornost je dále zaměřena na kvalitu důležitých komunikací v obci či technickou infrastrukturu.

Kvalitu života z velké části určuje kvalitní zaměstnání. Kapitola Hospodářské prostředí podává informace o důležitých průmyslových podnicích ve městě, ale také nabízí pohled do místního zemědělství. Prostor je věnován nezaměstnanosti a pracovním příležitostem. Předposlední kapitola se zaměřuje na hospodaření samotného města, současné proměny v Českém Dubě a na bytový fond. Kapitola se věnuje i pohledu do budoucnosti – novým stavebním projektům a možné budoucí zástavbě, jež je přiblížena i v mapovém výstupu. Nové projekty (výstavba teras, domu pro seniory) jsou přiblíženy pomocí obrázků.

Závěrečné shrnutí přináší ucelený pohled na kladné a záporné stránky města. Rekapituluje všechny důležité faktory ovlivňující kvalitu bydlení a života na území Českého Dubu.

1. Cíle práce

Hlavním cílem práce je vytvořit základní charakteristiku města Český Dub. Přitom se zaměřit na faktory, které ovlivňují kvalitu života – přírodní podmínky, nabídka služeb, hospodářské prostředí… Cílem práce je také zaměření se na stavební rozvoj města, vytvoření charakteristiky obytné zástavby, mapy lokalit, mapy cen nemovitostí.

Ke splnění výše uvedeného cíle byly stanoveny následující dílčí úkoly:

1. Práce se zdroji odborné literatury.
2. Komunikace s odborníky v dané problematice.
3. Terénní projekt včetně fotografické dokumentace.
4. Kartograficky a geoinformaticky vyspělá tvorba mapových výstupů.
5. Redakčně správná tvorba vlastní práce včetně grafiky.

2. Metodika

2.1. Charakteristika

Nejdůležitější literaturou k tvorbě práce byly knihy Anděla, Technika (1991) a Edela (2006). Kromě mnoha dalších veřejně dostupných pramenů byly důležité informace k práci (především pro kapitolu Stavební rozvoj města po roce 1945) získané z Pamětních kronik města Českého Dubu (možné k nahlédnutí na Městském úřadě Český Dub a u současné kronikářky města Evy Svobodové). Další cenné informace pocházejí ze Státního okresního archivu Liberec. Jedná se především o územní plán města z roku 1951. Jeho zgeoreferencováním v programu ESRI ArcGIS vznikl jeden z podkladů pro tvorbu mapy Stavební rozvoj města Český Dub. Dalším podkladem pro tvorbu této mapy byly zgeoreferencované Císařské povinné otisky stabilního katastru Čech, Moravy a Slezska z let 1824 – 1843 (dostupné na internetových stránkách ČÚZK). Další data k tvorbě mapových výstupů byla získána na Českém úřadě zeměměřickém a katastrálním v Praze. Jednalo se o dva mapové listy barevného ortofota ve formátu TIFF (JTSK). Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. byl poskytovatelem WMS služeb a SHP objektů DIBAVOD při tvorbě mapy vodstva. Pro tvorbu mapy plánované zástavby byl využit Územní plán Českého Dubu poskytnutý Magistrátem města Liberec. Zgeoreferencován byl v programu ArcGIS. Pro množství mapových výstupů (i pro samostatnou textovou část) byly nezbytné informace (především XLS a mapové podklady) Českého statistického úřadu v Liberci. Většina WMS služeb byla poskytnuta Portálem veřejné správy České republiky a portálem životního prostředí Libereckého kraje. Jako datové podklady pro tvorbu mapy odjezdů autobusů posloužily jízdní řády ČSAD Liberec. Dále byla použita data Českého hydrometeorologického ústavu – údaje z meteorologických stanic v Liberci a Modlibohově. Veškeré mapové výstupy jsou vyhotoveny v Křovákově zobrazení a souřadnicovém systému S-JTSK.

Dalším důležitým zdrojem pro vyhotovení této práce byly rozhovory vedené s obyvateli města Českého Dubu.

2.2. Programové vybavení

Ke tvorbě vlastního textu byl použit program Microsoft Office Word 2003 a OpenOffice.org Writer. Grafy byly vyhotoveny prostřednictvím programu OpenOffice. org Calc, Microsoft Office Excel 2003 a Graphs Made Easy. Pro tvorbu PDF souboru byl využit program PDF Creator. Veškeré mapové výstupy vznikly pomocí programu ArcGIS 9.3. Obrázky byly upravovány v programu PhotoScape.

2.3. Technické vybavení

Veškeré vlastní fotografie v této práci byly pořízeny pomocí fotoaparátu PANASONIC Lumix DMC-LZ5. Pro navigaci byl použit kapesní počítač s GPS přijímačem ASUS MyPal A686.

3. Poloha, charakteristika obce Český Dub

Obec Český Dub leží v Libereckém kraji – cca 10 km jižně od krajského města Liberec. Český Dub tvoří přirozené společenské, kulturní, ale i průmyslové centrum Podještědí. O tom krom jiného vypovídá jeho bohatá historie a cenné památky. Město leží v nadmořské výšce 330 m n. m. (náměstí) na jižní straně od Ještědsko-kozákovského hřbetu, 8 km od vrcholu Ještěd. A právě tato 1012 metrů vysoká hora tvoří dominantu celého širokého okolí. Dominantu nejen estetickou. Orografický vliv celého hřbetu je znatelný i v přírodní sféře. Na úbočí hřbetu pramení i pro Český Dub nejvýznamnější říčky – Ještědka a Rašovka. Jsou to právě ony, které se zasloužily o současnou polohu města, jež bylo založeno na ostrožině nad jejich soutokem. Ještědsko-kozákovský hřbet je pro oblast důležitý i z hlediska meteorologického. Nezřídka je pozorováno zcela odlišné počasí na severní a jižní straně hřbetu. Českým Dubem prochází poledník 15° východní délky. Ve městě je tedy zcela přesný středoevropský čas. Nejkratší vzdálenost města od moře je 330 km ke Štětínskému zálivu Baltského moře. Z podnebného hlediska leží obec v severním mírném pásu v přechodné oblasti mezi oceánskou a kontinentální. Počasí je tedy proměnlivé. Z hlediska hydrologického spadá území do úmoří Severního moře.

Tabulka 1 – Základní údaje o obci Český Dub,
zdroj: http://www.dibavod.cz, http://geoportal.cenia.cz, *ČHMÚ, ČSÚ*

nejsevernější bod	14°57'56" v. d., 50°41'56" s. š.
nejjižnější bod	14°58'56" v. d., 50°36'55" s. š.
nejvýchodnější bod	15°1'36" v. d., 50°39'38" s. š.
nejzápadnější bod	14°56'9" v. d., 50°40'7" s. š.
rozloha	22,57 km^2 (0,71 % rozlohy Libereckého kraje)
počet obyvatel (31.12.2008)	2847 (0,65 % obyvatel Libereckého kraje)
hustota zalidnění	126,1 ob./km^2
počet katastrálních území	7
počet částí obce	15
nejvyšší bod	vrch Pelousek (489 m n. m.)
nejnižší bod	řeka Mohelka při výtoku z obce JZ od Libíče (250 m n. m.)
největší vodní plocha	rybník v Malém Dubě (0,4 ha)
nejdelší vodní tok (na území obce)	Ještědka (10,3 km, celková délka toku: 13,3 km)
nejdelší vodní tok (protékající obcí)	Mohelka (41,5 km, délka toku v obci: 4,8 km)
průměrná roční teplota (2009)	7,56 °C
roční úhrn srážek (2009)	883,7 mm

POLOHA OBCE ČESKÝ DUB (2009)

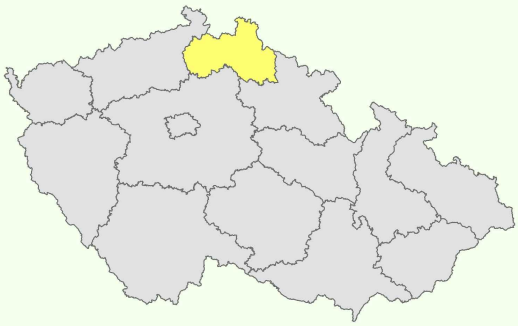

1:7 000 000

0 100 200 km

S

Liberec

Česká Lípa

31,5 km

12,5 km

Jablonec nad Nisou

14 km

Český Dub

24,5 km

Semily

27,5 km

Mladá Boleslav

1:500 000

0 20 km

MĚSTA PODLE POČTU OBYVATEL

- méně než 5 000
- 5 000-20 000
- 20 001-50 000
- 50 001 a více

- obec Český Dub
- Liberecký kraj

Dominik RUBÁŠ
Český Dub 2010
zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://zivotni-prostredi.kraj-lbc.cz/page1371
http://www.czso.cz/
použitý software: ArcGIS spol. ESRI

4. Historie města

Tato kapitola je poměrně rozsáhlá. Podrobněji mapuje významné historické události od samotného počátku města. Úvodní podkapitola je věnována prvnímu osídlení sledované oblasti, poslední pak hospodářskému prostředí po roce 1945.

Začlenění této kapitoly do práce o kvalitě bydlení a života má dva hlavní důvody. Současný život – tedy ani jeho kvalita by nebyly možné bez historického vývoje. Práce o současnosti bez pohledu do minulosti je zkrátka nekompletní. Druhý důvod tak lehce vysvětlitelný není. Spočívá v sebepojetí své vlastní identity v prostoru oduševnělém rodinnými vazbami. Kvalita bytí v rodném kraji z tohoto pohledu nemůže být převýšena žádnou kvalitativně vyspělejší možností. A právě proto má vědomost minulosti pro transcendentní kvalitu života tak významný a nenahraditelný vliv.

4.1. Počátky osídlení

Pravěké osídlení oblasti dnešního Českodubska je podle Anděla a Technika (1991) doloženo v mladší době kamenné (období před 5 000 lety). Soudí se, že lidé přišli do této oblasti ještě dříve – od jihu, po osídlení úrodných nížin Pojizeří. Dle Edela (2006) je absolutně nejstarší archeologický objev – jaspisový pěstní klín důkazem, že dnešní Českodubsko obýval člověk typu Homo erectus již před cca 800 000 lety! Před 4 000 lety přichází na území ze severu lid lužický. Oblast sehrála již v pravěku důležitou roli propojení jižního Pojizeří a severní Lužice. V 5. a 6. stol. přichází kmeny slovanské (dnešní Českodubsko osídlil kmen Charvátů, jež později splynul s kmenem Čechů).

4.2. Založení města

První listinná zmínka vztahující se k Podještědí sahá do poloviny 12. století (podle některých historiků do první poloviny 13. století). Podle Anděla, Technika (1991) dotyčnou listinou údajně roku 1115 věnoval kníže Vladislav I. kladrubskému benediktinskému klášteru území „ve Vladislavicích od řeky Mohelky až k dubu“. Podle některých autorů však zůstává otázkou, o jaký dub se mělo jednat. Jestli už o osadu či pouze významný strom. Podle Edela (2006) byl v dnešním Českém Dubě založen hrad Vladislavice již v letech 1109 – 1115.

Každopádně první bezpečně datovaná listina o Českém Dubu pochází z roku 1291. Vydal ji krakovský biskup Pavel z Przemankova a uděluje v ní odpustky poutníkům do johanitského kostela sv. Ducha ve Světlé (Světlá byl název pro dnešní

Český Dub). Kostel sv. Ducha byl založen nedlouho po vybudování johanitské komendy (opevněný řádový dům) ve 40. letech 13. stol. Současně vzniká trhová ves Světlá. Místo pro vybudování bylo vybráno strategicky velmi dobře - na ostrohu nad soutokem potoků Ještědky a Rašovky. Účelem vybudování komendy řádem johanitů byla především kontrola významné cesty z Pojizeří do Lužice. Postupem času se na komendu ve Světlé začalo přenášet jméno sousední starší vsi Dub (dnešní Starý Dub). V písemné formě se poprvé vyskytuje název Dub v roce 1357 – v listinách, jež byly vydané císařem Karlem IV. během jeho návštěvy v místní komendě. Dosavadní trhová ves Světlá byla tedy povýšena na právní město. Objevuje se i městský znak - zelený dub ve stříbrném poli - symbol síly a stálosti.

4.3. Historický vývoj města (od 13. stol. do roku 1945)

Trhová ves Světlá byla podle Edela (2006) založena na sever od johanitské komendy v 1. pol. 13. stol. Anděl a Technik (1991) udávají, že ves byla posléze obehnána ohrazením s věžovitými hláskami. Jedna z nich se dochovala dodnes (viz Obrázek 12). Do města se vstupovalo dvěma branami - Hoření a Dolení. Středem města bylo přibližně čtvercové tržiště. Později vzniklo na jihu od Dubu sídliště s vlastním vybavením – tzv. Dolánky a na severu města Hoření předměstí. Zde žili převážně chudší lidé.

Johanitské panství ukončily husité, kteří pod vedením Jana Čapka ze Sán Dub v roce 1425 dobyli. Město se poté stalo jedním z center husitství v severních Čechách. Husitské války tedy Dub přečkal bez větších škod. Pohroma přišla roku 1468, kdy do Dubu vtrhli Lužičané a vypálili ho. Město tím přišlo o významné památky a doklady své nejstarší minulosti.

Konec 15. a počátek 16. století bylo pro město obdobím „šťastného věku“. Byla to doba klidného hospodářského vývoje, k němuž přispěl majitel panství Jan z Vartemberka. Ten městu roku 1512 udělil významné privilegium. Dub se stal důležitým městem a byl dokonce uveden na Klaudiánově mapě z roku 1518. Z let 1525 – 1534 je dochována nejstarší městská kniha (dnes uložena v Podještědském muzeu).

V polovině 16. století koupili Dub Oprštorfové. Následovalo období hospodářského a společenského rozkvětu města, který se významně projevil na jeho výstavbě. Dub byl v té době strategicky velmi významný, jelikož jako jediné město

v širokém okolí byl opevněn hradbami. V roce 1565 byla na náměstí vystavěna zděná renesanční radnice s věží, která do dnešní doby tvoří jednu z hlavních dominant Českého Dubu. V této době také dochází k přestavbě starého hradu na renesanční zámek a je též přestavěn kostel sv. Ducha. Ve městě byl zřízen pivovar. Nad Hořením předměstím byl v 70. letech 16. století postaven renesanční kostel Nejsvětější Trojice. Na místě dnešní budovy č.p. 10/IV. stála tehdejší dubská škola.

Na konci 16. století koupil dubské panství Zikmund Smiřický ze Smiřic. Dub pokračoval ve slibném vývoji. Ve dvacátých letech 17. století došlo k poměrně velkým změnám a roku 1622 získal Dub Albrecht z Valdštejna. Po jeho smrti zasáhl město veliký požár (1634), který zničil 41 domů a pivovar. Novým majitelem panství se stal J. L. H. Isolani. Během třicetileté války byl Dub několikrát napaden Švédy, největší pohroma však přišla roku 1641, kdy Dub Švédové zapálili. Při požáru vyhořel i zámek. Další velký požár zasáhl město v roce 1647. Po odchodu Švédů roku 1649 bylo Dubsko hospodářsky zcela zruinováno. Dub v této době patřil dceři Isolaniho Regině, která ho věnovala klášteru augustiniánek u sv. Jakuba ve Vídni, v jehož držení zůstal až do roku 1782. Druhá polovina 17. století přinesla další pohromy (epidemie moru, požár roku 1694, který zničil 35 domů, kostel, školu, radnici, špitál atd.).

Ani počátek 18. století nebyl k městu milosrdný. Roku 1720 přišel další velký požár a v témže roce se krajem začala šířit nová vlna morové epidemie. Tu připomíná mariánský morový sloup před radnicí z roku 1723. V polovině 18. století město postihly vpády pruských vojsk. Roku 1782 přešlo Dubské panství do držení státem spravovaného dolnorakouského náboženského fondu. S nástupem nových společenských poměrů se začíná oficiálně užívat názvu Český Dub.

Na počátku 19. století byla zrekonstruována radnice, zrušená kaple sv. Jana byla přestavěna na špitál a došlo k výstavbě nové školy (na místě bývalé školy, která shořela při požáru v roce 1694). Roku 1803 vznikl v Českém Dubě první průmyslový podnik na potiskování plátna a kartounů firmy Gebrüder Sluka und Companie. Na území dubského panství v té době žilo 17 000 lidí, z nichž 2 000 se zabývalo tkalcovstvím. Později měla tato firma ve světě solidní pověst. V roce 1813 však většina společníků odešla a ve firmě zůstal pouze František Sluka a Josef Wundrak O rok později se František Sluka od této firmy oddělil a založil si vlastní firmu: Franz Sluka und Sohn.

V roce 1817 prvně jmenovaný podnik zaniká a Slukové tím byli zbaveni nepříjemné konkurence. Svůj vrchol zaznamenal podnik na počátku třicátých let 19. století, kdy zaměstnával 120 dělníků. Slukova firma se poté dostala do provozních potíží a roku 1840 byla výroba zcela zastavena.

V této době (přesněji roku 1834) měl Český Dub 207 domů s 1 306 obyvateli. Roku 1838 koupil dubské panství kníže Kamil Rohan. Ještě před uzavřením kupní smlouvy byly opraveny všechny veřejné budovy včetně radnice. Také se začala rušit část hradeb, které uzavíraly střed města. Byla odstraněna Dolní brána, čímž byl uvolněn příjezd do středu města od jihu.

Dalším významným podnikatelem Českého Dubu byl Franz Schmitt, který v roce 1843 skoupil objekty upadajícího Slukova podniku a ještě v témže roce začal s provozem úpravny a barvírny polovlněných látek. Během čtyřiceti let vytvořil ve městě velký prosperující podnik.

Ve 40. letech 19. století dochází k poměrně značnému hospodářskému rozmachu. Příčinou je vedle úspěšné Schmittovy továrny také budování silniční sítě. Roku 1842 byl ve městě vybudován poštovní úřad. O dva roky později bylo rozhodnuto, že ve městě bude zřízen magistrát. Příznivý rozvoj města byl narušen v letech 1845-1847 při velké neúrodě brambor. V letech 1855, 1858 a 1866 zasáhly město další požáry, z nichž ten druhý zachvátil i zámek. Ten byl požárem téměř zničen a město tím přišlo o výraznou dominantu, která ho zdobila od samého zrodu.

Při sčítání obyvatel roku 1869 mělo město 2 481 obyvatel a 216 domů. Bylo to období všestranného růstu, který byl zapříčiněn především rozmachem Schmittova podniku, v němž v této době pracovalo 1 215 dělníků.

Konec 19. století byl pro Český Dub vrcholem průmyslového rozvoje. Roku 1890 žilo ve městě 2 715 obyvatel, přičemž Schmittova továrna měla kapacitu pro 2 500 dělníků. S hospodářským rozvojem byl spjat růstu města. Nové byty vznikaly především v Dolánkách a v Hořením předměstí. K přestavbám docházelo také ve středu města – zde byly stavěny zděné patrové domy. V Hořením předměstí (dnešní Šestidomy) bylo vybudováno pro ubytování zaměstnanců Schmittova podniku šest nájemných domů. Roku 1874 byl postaven Schmittův palác - dnešní Domov důchodců. U něho byl později založen poměrně rozsáhlý městský park. Ve městě v této době

docházelo k mnohým přestavbám a k budování nových ulic (Hřbitovní, Prouskova...). V roce 1885 došlo k zavedení elektrického osvětlení a o tři roky později byl zbudován veřejný vodovod. Následující rok byla postavena v místě zvaném Na Klebrdě nová cihelna. Na konci 19. století stálo v Českém Dubě 29 restaurací, hostinců a vináren. Některé z těchto objektů se daly využít k ubytování.

Největší stavební akcí na počátku 20. století byla přístavba radnice z let 1906 až 1907. Hospodářský vývoj města se zastavil za první světové války. Vyhlášení samostatnosti Československa roku 1918 znamenalo pro město změnu v dosavadních národnostních poměrech. K české národnosti se v této době hlásilo přes dvě třetiny občanů. Roku 1919 zahájilo činnost okresní muzeum – dnešní Podještědské muzeum. Ve dvacátých letech 20. století dochází k úpadku ve výrobě a postupně k likvidaci Schmittova závodu. Ze stavebního rozvoje města stojí za zmínku postavení Sokolovny v roce 1926 a dokončení výstavby koupaliště v roce 1931, což byla jedna z posledních veřejných stavebních akcí. V roce 1938 nastal pro město čas okupace. Byla zrušena česká měšťanská škola, Český Dub byl přejmenován na Deutsch Aicha. Není v možnostech této práce popisovat útrapy zdejších obyvatel za druhé světové války ani nepopsatelné hrdinství mnohých z nich. Vysvobození Rudou armádou přišlo 9. května 1945.

4.4. Průmyslová a zemědělská výroba po roce 1945

Jeden z prvních závodů, který vznikl po válce, byl podle Anděla, Technika (1991) Automobilní opravárenský závod (AOZ) vybudovaný na místě dolení Schmittovy továrny při silnici na Mnichovo Hradiště. Vznik závodu je spjat s odchodem německé armády, kdy na frontě táhnoucí se nedaleko Mnichova Hradiště zanechali Němci při útěku svoji automobilovou techniku. Tyto především vojenské „gaziky“ byly odtaženy do sběrny do Českého Dubu a zde následně opraveny. Samostatným podnikem se stala tato sběrna roku 1961. Později byl podnik přejmenován na Vojenský opravárenský podnik 083, státní podnik. Kromě oprav automobilové techniky se výroba zaměřovala na dílenské a učební pomůcky, ozubená kola a drážkové hřídele. Stále vzrůstající počet zaměstnanců byl také impulzem pro vybudování Mírového sídliště. Automobilový podnik se stal velmi známým po celé zemi a byl oceněn řadou vyznamenání.

Dalším podnikem založeným těsně po válce se stala Severka, zaměřující se na

výrobu oděvů. V roce 1988 byla přistavěna třípodlažní hala, čímž se výrazně zlepšilo pracovní prostředí. Severka byla v 90. letech zrušena a na jejím místě byla vybudována výrobní hala firmy HPQ Plast.

Největší slávu však městu vydobyl podnik Dubena. Zajímavostí je, že většina zakladatelů tohoto podniku pocházela z Vysočiny. Zmiňme alespoň Jaroslava Březinu z Přibyslavi u Havlíčkova Brodu. Podnik byl v Dubě založen v roce 1951, po zrušení šluknovského družstva na výrobu umělých květin Floratex. Tehdy se Českého Dubu přenesl celý jeho výrobní program. Název Dubena pochází z dubna 1952. Tehdy se také vytyčila další výrobní činnost podniku, v němž převládala dřevovýroba. V šedesátých letech byla výroba rozšířena o plastické hmoty. V této době také byla postavena pětipodlažní budova a v ní umístěny montážní prostory na výrobu hraček. Výrobky Dubeny proslavily Český Dub po celém světě (vyvážely se do více než 60 států).

Založením výše zmíněných podniků se zcela změnilo původní výrobní zaměření českodubského průmyslu, který byl před válkou orientován na textil.

Co se týče zemědělství, vzniklo v Českém Dubě v roce 1974 (sloučením JZD Český Dub, Janův Důl, Modlibohov a Proseč pod Ještědem) JZD Podještědí. Zpočátku se zaměřovalo na chov dojnic, výkrm býků, chov prasat a odchov selat, ale také na produkci zemědělských plodin (obilí, brambory, řepa...). Po sloučení s JZD Smržov se orientace rozšířila na produkci rybízu a jahod. Dodnes se u Smržova nacházejí rozsáhlé plantáže především červeného rybízu. Pro své zaměstnance nechalo JZD vybudovat řadu obytných domů (z toho 36 rodinných) a převzalo do vlastní péče mateřskou školu na Mírovém sídlišti.

Již od středověku byla pro město významná cihlářská výroba. Od konce 19. století ležely na sever od města cihelny dvě. V roce 1961 byla stará městská cihelna zrušena a zachována pouze novější akciová cihelna. Ta byla zaměřena na výrobu plných cihel.

V současné době v Českém Dubě (od počátku průmyslu výhradně textilním městě) převládá průmysl zpracovatelský. Zemědělství je soustředěno na pěstování pšenice, ovsa, ječmene, žita a řepky. Hlavně se však zaměřuje na ekologický chov skotu. V okolí města se rozkládají četné pastviny.

5. Stavební rozvoj města po roce 1945

Poměrně bouřlivý stavební rozvoj města v posledních 65 letech je pro kvalitu bydlení a života významný hlavně svou prostorovou složkou. Ta má význačné dva směry. Prvním je směr **přírodní podmínky > nová zástavba**. Z tohoto pohledu byly domy pro bydlení stavěny na příznivých místech - ne vlhkých a osluněných. Řeč je o největších plochách nové zástavby (Žižkov, Domečky, Mírové sídliště). Přírodní faktor tedy pro kvalitu bydlení působí příznivě. Druhým směrem je **nová zástavba > nabídka služeb a pracovních příležitostí**. Hodnotíme-li tyto tři lokality z pohledu dostupnosti služeb a pracovních příležitostí, dostáváme následující údaje. Zdravotní středisko (Mírové sídliště 300 m, Žižkov 400 m, Domečky 600 m). Základní škola (Mírové sídliště 450 m, Žižkov 550 m, Domečky 500 m). Obchod s potravinami (Mírové sídliště 200 m, Žižkov 100 m, Domečky 600 m). Městský úřad, autobusové nádraží (Mírové sídliště 400 m, Žižkov 500 m, Domečky 550 m). Vzdálenosti jsou měřeny od přibližného středu lokalit. I z tohoto pohledu tedy můžeme lokalizaci nové zástavby považovat za úspěšnou. Kapitola se kromě výstavby těchto tří hlavních obytných lokalit soustředí na veškeré větší stavební akce v uplynulých 65 letech. Podrobněji je přiblížen stavební rozvoj v posledních desetiletích. Kapitola se opírá především o informace z Pamětních kronik města Český Dub.

Po skončení druhé světové války se v Českém Dubě (odsunem Němců a odstěhováním části obyvatel do míst s lepšími pracovními podmínkami) uvolnila řada domů. Většina ve špatném technickém stavu. Bylo zjištěno, že kromě čtyř rodinných domů byla za války poškozena také obecná škola, několik domů s více bytovými jednotkami, dvě hospodářské usedlosti, sokolovna, koupaliště, komunikace, most atd. Škody vznikly i na městské kanalizaci, vodovodu či osvětlení. Městu v této době téměř chyběla základní technická vybavenost.

První větší stavební akcí po skončení války byla výstavba nového výtlačného vodovodu, jež byla schválena roku 1947. Téhož roku bylo rozhodnuto o zbourání několika desítek domů, z nichž část byla ve vlastnictví občanů české a část německé národnosti. Domy byly ve velmi špatném technickém stavu, způsobeném za války hloubkovými letci či ustupujícími Němci. Zároveň v tomto období docházelo k mohutné stavební obnově, jež spočívala kromě jiného v opravě poškozených objektů a výstavbě nových domů, nahrazujících ty zbourané. V moha případech docházelo

k výstavbám těchto nových objektů na náhradních pozemcích. Roku 1948 byl vystavěn nárožní třípodlažní dům v ulici Říd. uč. V. Havla.

Roku 1950 byla dokončena stavba mostu přes Ještědku v Lidické ulici. O sedm let později vojenská správa zahájila výstavbu jednopatrového domu o osmi bytových jednotkách. Zároveň se v blízkosti tohoto domu započalo se stavbou dalšího činžovního domu o 12 bytových jednotkách pro cihlářské dělníky. Objekty byly zbudovány v dnešní Křelinově ulici. Podobný dům stojí v téže ulici již od roku 1922 a má celkem 24 bytových jednotek Koncem 50. let byla také zahájena stavba dvou činžovních domů v dnešní ulici Hřbitovní. Ty nabízejí celkem 36 bytových jednotek. Do těchto let také sahají počátky nového fotbalového hřiště jižně od bývalé Dolní Schmittovy továrny a stavba nové pekárny. Na náměstí bylo vybudováno parkoviště pro osobní automobily a autobusy.

V roce 1962 začalo fungovat nové zdravotní středisko v bývalém Okresním domě na rohu Husovy ulice. Ve stejném období také došlo k výstavbě kravína jižně od Sobotic. V dalších letech byla postavena nová požární zbrojnice. Roku 1966 stálo ve městě celkem 320 soukromých domů. Nejmladší část města v této době tvořila čtvrť Žižkov. Zajímavou novostavbou tohoto roku byla na tehdejší poměry supermoderní ocelová hala, jež sloužila jako prodejna stavebního materiálu. Roku 1968 bylo na Mírovém sídlišti dokončeno celkem 112 bytových jednotek z větší části ve státní a z menší části v družstevní výstavbě. Toto nové panelové sídliště o čtyřech blocích se rozkládá na jihozápadním okraji města. Teplo do těchto bytů dodávala teplárna z AOZ (Automobilní opravárenský závod). U domů byla postavena prádelna a garáže. O rok později Národní výbor vypracoval studii zástavby rodinných domků na Žžkově, v níž se počítalo se stavbou devíti rodinných domků pro soukromé zájemce, jednoho rodinného domku a šesti dvoudomků pro zaměstnance JZD, tří domků pro cihláře, střediska Vodohospodářské správy a hájenky o dvou bytových jednotkách. V tomtéž roce byla na dnešním místě uvedena do provozu nová čerpací benzínová stanice. Velkou stavební akcí konce 60. a začátku 70. let se stala oprava hlavní budovy muzejního areálu.

Podíváme-li se na město Český Dub v roce 1970, celkem zde bylo trvale obydlených 774 bytů. 731 jich bylo napojeno na elektrickou síť, 770 na vodovodní řad, 430 na síť kanalizační, 146 na ústřední výtopnu. Z hlediska výstavby nových bytů bylo

nejbohatší období druhé poloviny šedesátých let. Hlavní zásluhu na tom měla již zmiňovaná výstavba panelového sídliště. Podle údajů o domech bylo v letech 1946 – 1960 vystavěno celkem 20 nových domů s 80 byty, ovšem v letech 1961 – 1965 pouhých 5 domů s pěti bytovými jednotkami. Období 1966 – 1970 však bylo ve stavebním rozvoji bouřlivé. Postaveno bylo 19 domů se 121 byty. K roku 1970 máme též přesné údaje o ubytovacích zařízeních. Celkem se jich ve městě nacházelo 8 a obsahovaly 51 ubytovacích místností.

Na počátku sedmdesátých let byla postavena potravinářská samoobsluha poblíž Mírového sídliště a Žižkova, na kterém pokračovalo budování bytových jednotek. Více než dvacet rodinných domků budovaných v této lokalitě tvořilo v té době největší sídliště svého druhu v okrese. Na opačné straně města stavělo JZD Podještědí pro své zaměstnance sídliště 36 rodinných přízemních domků v lokalitě zvané Domečky. V roce 1972 započala výstavba obchodního střediska na náměstí. To mělo sestávat z potravinářské samoobsluhy, prodejny textilního zboží a obuvi. Autobusové nádraží bylo přesunuto na stanoviště pod radnicí. V sedmdesátých letech také pokračovala výstavba panelového sídliště. Byly zbudovány nové dva domy celkem se 72 bytovými jednotkami.

V roce 1980 bylo v Českém Dubě celkem evidováno 1 113 bytů, jež se rozkládaly na ploše téměř 5 ha. 1023 bytů mělo vodovodní přípojku. Velkou stavební akcí v roce 1980 bylo zahájení rozsáhlé výstavby nových výrobních hal Automobilního opravárenského závodu. Počátkem 80. let došlo k odkanalizování čtvrti Žižkov. Ke zlepšení kvality života obyvatel nejen této čtvrti dále přispělo otevření prodejny masa a uzenin v roce 1983. Ta byla přistavěna k již stojící prodejně v ulici Svobody. Obchod byl situován velmi vhodně – na půli cesty mezi rozrůstajícím se Mírovým sídlištěm a nově vystavěnými rodinnými domky v již zmiňované čtvrti Žižkov. Roku 1986 se začal budovat moderní objekt na bývalém školním hřišti při silnici na Starý Dub, dnes sídlo SčVK. Ve stejném areálu se také začaly stavět garáže pro nákladní vozidla. Koncem 80. let byla ve městě postavena trafostanice pro základní školu a také zahájena první etapa výstavby čističky odpadních vod pro celý střed města. Tato stavba vznikla na jihu Českého Dubu při silnici na Loukovičky. V této době též došlo k budování rekreačních zařízení u místního koupaliště. Roku 1987 bylo zkolaudováno 32 nových bytových jednotek na Mírovém sídlišti. Připočteme-li ty vybudované v šedesátých

a sedmdesátých letech, celkem vzniklo v této lokalitě 216 bytů. Největší stavební akcí období však byla výstavba víceúčelového střediskového zařízení v centrální části města. V roce 1989 na stavbě pracovalo pět dodavatelských podniků. Za zmínku také stojí nové garáže technických služeb v ulici Říd. uč. Škody – též z konce 80. let.

Podíváme-li se na Český Dub v roce 1991 stálo ve městě celkem 700 domů, v nichž se nacházelo 1 216 bytů, 105 z nich vybudovaných v letech 1981 – 1991. Trvale obydlených bylo 551 domů (1 017 bytů). Rekreačních objektů bylo evidováno 33. Co se týká nové výstavby, počátkem 90. let došlo k budování nových výrobních a skladovacích prostor výrobního družstva Dubena. V roce 1992 došlo k přístavbě školy v ulici Palackého, k dostavbě čističky odpadních vod a začala plynofikace města, jejíž první etapa byla dokončena o dva roky později. Roku 1995 se započalo s výstavbou domu s pečovatelskou službou v jižní části parku. Téhož roku se město začalo ucházet o dotaci na přístavbu základní školy. Počátkem roku 1996 došlo ke kolaudaci zubního střediska v objektu bývalých jeslí v Komenského ulici. V tomto roce byl také dokončen dům s pečovatelskou službou a v říjnu slavnostně otevřen. V domě vzniklo 37 bytů (deset 1+1, šest bezbariérových a zbytek typu garzoniéry). V tomtéž roce byla podepsána smlouva na dodávku stavby nové základní školy ve výši 110 milionů korun a byly započaty zemní práce jako příprava staveniště. Roku 1998 bylo započato s obnovou městského parku, ve kterém se nacházely již dva objekty sociální péče – Domov důchodců a nový Dům s pečovatelskou službou. Nejvýznamnější událostí tohoto roku bylo slavnostní otevření nové základní školy celkem s 22 moderními prostornými učebnami. Následujícího roku byla dokončena rekonstrukce staré budovy základní školy, položeny základy nové sportovní haly a venkovních sportovních ploch. Ve městě pokračovala výstavba kanalizace.

Roku 2000 byla nová sportovní hala otevřena. Se základní školou je spojena podzemním tunelem. Následujícího roku došlo k slavnostnímu otevření nové knihovny a informačního centra v prostorách nedokončeného víceúčelového zařízení v Kostelní ulici. Při Sčítání lidu, domů a bytů roku 2001 (data Českého statistického úřadu) bylo v Českém Dubě celkem 705 domů (1 249 bytů). 556 domů (1 043 bytů) bylo obydlených a z nich 478 (581) náleželo k rodinným a 66 (452) k bytovým domům (bytům). Ze všech obydlených domů jich bylo připojeno na kanalizační síť 200. Vodovod mělo 549, plyn 88 a ústřední topení 394 domů. V roce 2003 bylo

v nedokončeném víceúčelovém zařízení zprovozněno nové zdravotní středisko. Dále začala výstavba splaškové kanalizace a byla provedena rekonstrukce dešťové kanalizace, starého vodního náhonu přes náměstí, veřejného osvětlení a rozhlasu. Výstavba kanalizace pokračovala i v následujících letech a začalo se i se stavbou moderní čističky odpadních vod. Ta byla na místě zastaralé čističky dokončena v roce 2005. Téhož roku byla zrekonstruována ulice Husova a ulice Svobody, upraveny chodníky a vzniklo nové osvětlení. Roku 2006 proběhla oprava fasád některých bytových domů. Byla také zahájena II. etapa obnovy náměstí. Celá akce obnovy započala již rokem 2003. Kromě již zmiňovaných akcí byla v těchto letech provedeno dláždění chodníků, rekonstrukce schodiště v jižní části náměstí či výsadba kulovitých javorů před nákupním střediskem. Ve městě byla také dokončena výstavba splaškové kanalizace. V roce 2007 bylo opraveno několik místních komunikací, instalováno veřejné osvětlení v Palackého ulici, pokračovala oprava chodníků. Poblíž náměstí byla také vybudována nová tržnice a před johanitskou komendou položena čedičová dlažba. Roku 2009 byla zahájena výstavba kanalizace v ulicích Říd. uč. Škody, U Zahradnictví, 9. května a na Žižkově. Výstavba kanalizace pokračuje i v tomto roce.

GRAF 1: POČET DOMŮ V OBCI ČESKÝ DUB PODLE VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ (1869-2001)

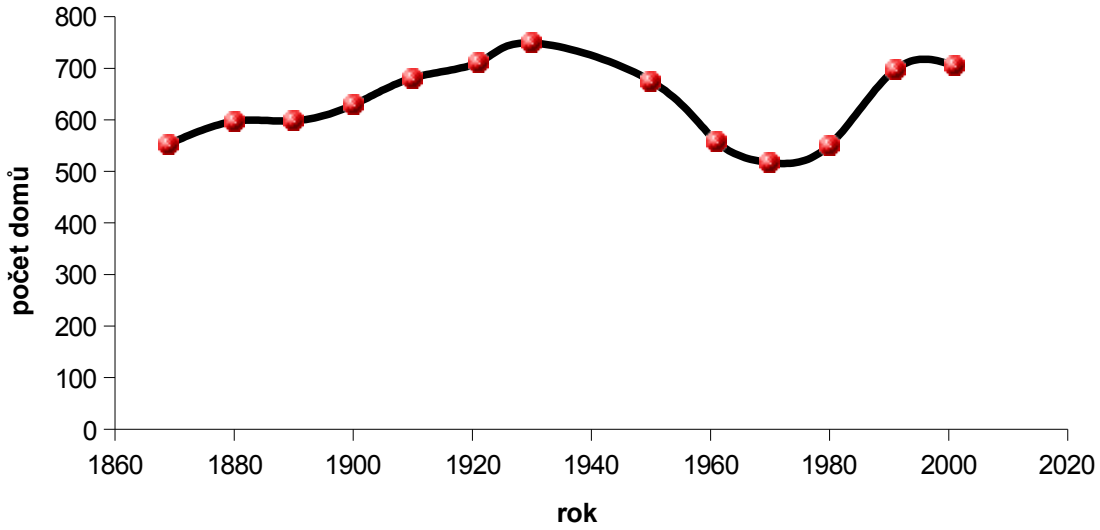

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

STAVEBNÍ ROZVOJ MĚSTA ČESKÝ DUB
1824 - 2007

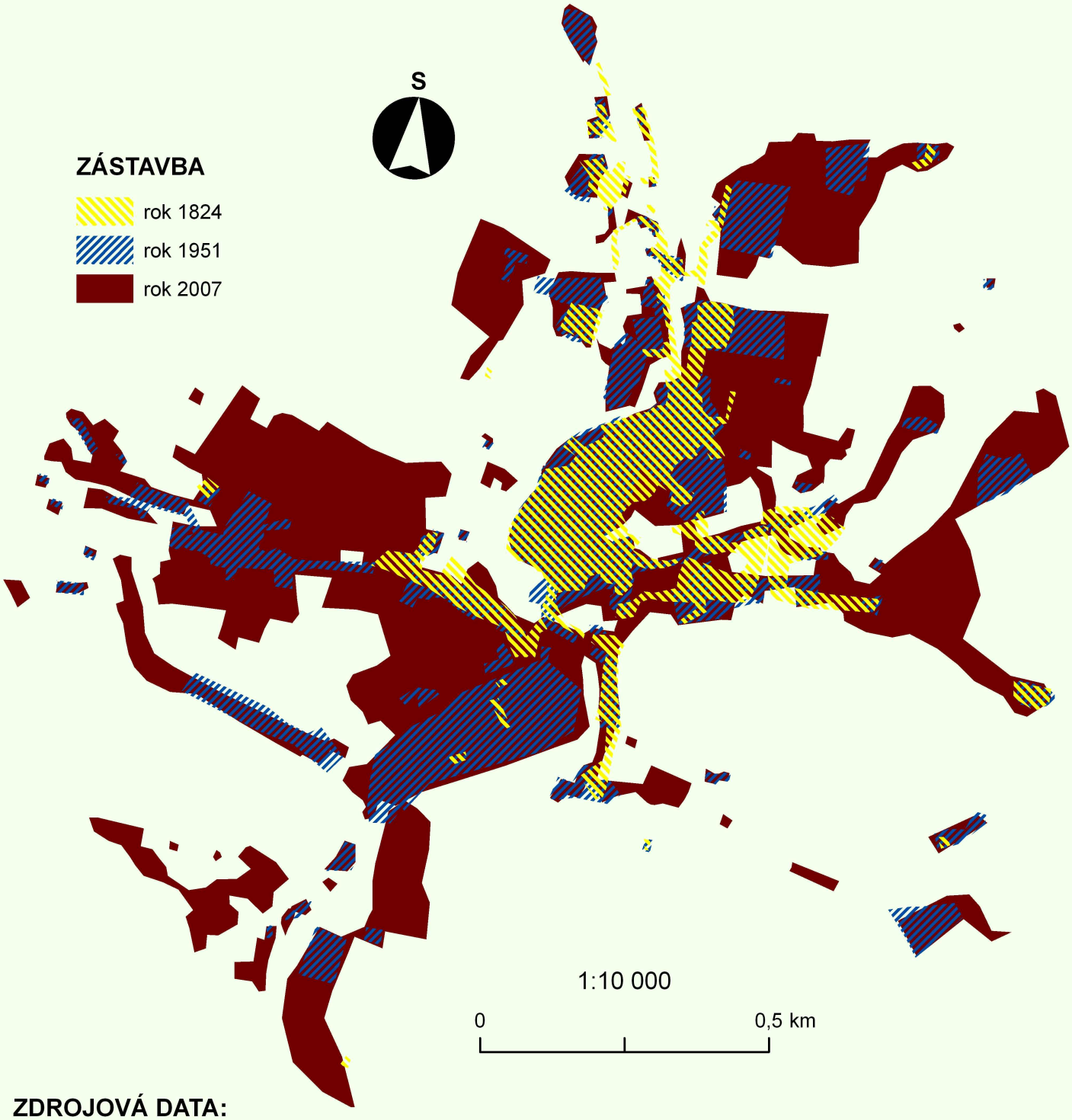

ZDROJOVÁ DATA:

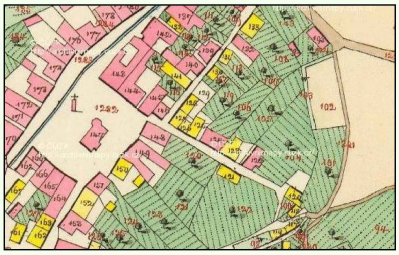

ukázka Císařských povinných otisků stabilního katastru Čech (1824-1843)

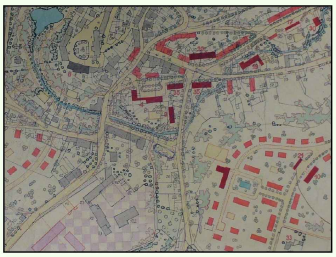

ukázka územního plánu Českého Dubu z r. 1951

ukázka ortofota Českého Dubu

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://archivnimapy.cuzk.cz/
Sbírka map a plánů – Český Dub, územní plán podrobný, 1:2880, 1951.
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

6. Přírodní poměry

Důvodů začlenění kapitoly Přírodní poměry do této práce je více. Samozřejmě, že kvalitní život je založen na kvalitách životního prostředí (čistota vody, ovzduší, městská zeleň...). Přírodní podmínky navíc určují lokalizaci lidské zástavby (města zakládána na strategicky výhodných místech, u řek, na pobřežích...). Stejně tak, jako byla v kapitole o historii zdůrazněna vazba s minulostí, nesmíme zapomínat ani na budoucnost. A právě v této kapitole se k tomu nabízí příhodná chvíle. Vždyť harmonické spojení dnešního člověka s přírodou je podmínkou důstojného života dalších generací. Je nutné si uvědomit tuto podmínku a chovat se k přírodě s úctou, k čemuž by měla informovanost o jednotlivých složkách přírody přispět.

6.1. Geologický vývoj

Většinu geologického podkladu Českodubska (dle dat Geoportálu Cenia) tvoří druhohorní usazené horniny křídového moře, a to především pískovce a jílovce. Samotné město Český Dub a jeho nejbližší okolí (převážně sever) leží na mladších kvartérních usazeninách, jako jsou hlíny, spraše, písky a štěrky. Na severozápadě zasahuje do obce protáhlý pás vulkanických terciérních hornin. Těsně za hranicí obce probíhá rovnoběžně s tímto pásem ještě výraznější žíla těchto hornin. Ta v několika místech vystupuje nad zemský povrch v podobě vypreparované čedičové skalní zdi. Celková délka zdi je přes 20 km a její unikát spočívá v tom, že se jedná o vodorovnou sloupcovitou odlučnost čediče. V místech, kde tato zeď nejvýrazněji vystupuje nad povrch (severně od Smržova), je chráněna jako Národní přírodní památka Čertova zeď.

6.2. Geomorfologické členění

Obec Český Dub se podle Demka, Mackovčina (2006) rozkládá na hranicích dvou geomorfologických okrsků. Jihovýchodní část obce leží v okrsku Českodubská pahorkatina, jež je součástí podcelku Turnovská pahorkatina a celku Jičínská pahorkatina. Severozápad obce se nachází v okrsku Kotelská vrchovina (ten spadá do podcelku Zákupská pahorkatina a celku Ralská pahorkatina). Celky Ralská a Jičínská pahorkatina tvoří vyšší geomorfologickou jednotku – oblast Severočeská tabule. Severočeská tabule je jednou z oblastí tvořících subprovincii Česká tabule, která stejně jako většina České republiky leží v provincii Česká vysočina.

6.3. Povrch

Podle Demka, Mackovčina (2006) je pro Českodubsko typický reliéf kerné stavby sklánějící se od severu k jihu. Hlavní osu obce tvoří údolí Ještědky, které je jižně od Českého Dubu poměrně dosti hluboké. Nejvíce lesů se vyskytuje na západě a jihu katastru, naopak v centrálním Českodubsku převládají půdy zemědělské. Z hlediska typologie krajin dle využití leží obec v krajině lesozemědělské. Nejvyšším bodem obce je vrch Pelousek (489 m n. m.) v její severní části. Místem s nejnižší nadmořskou výškou je výtok řeky Mohelky z obce jihozápadně od Libíče (250 m n. m.). Výškový rozdíl tedy činí 239 metrů. Podíváme-li se na oblast z hlediska morfometrické typologie reliéfu, dle absolutní nadmořské výšky leží katastr ve vysočinách a co se týká výškové členitosti spadá oblast do pahorkatin až vrchovin.

6.4. Vodstvo

Území Českodubska, stejně jako celé Podještědí spadá do úmoří Severního moře. Hlavním rozvodím oblasti je Ještědský hřbet. Vody ze severního svahu jsou odváděny Lužickou Nisou do Odry a dále do moře Baltského. Nás však budou více zajímat jižní svahy Ještědu, kde se rodí i nejdůležitější říčky pro Český Dub – Ještědka s Rašovkou.

6.4.1. Vodní toky

Český Dub leží na soutoku potoků Ještědky a Rašovky. A právě na strategicky výhodném ostrohu nad tímto soutokem (dříve jistě o mnoho vodnatějších říček) vznikla ve středověku johanitská komenda, čímž byly položeny základy dnešního města. Ještědka je nejdelším vodním tokem celé obce. Vzniká spojením několika potoků pramenících na jižních svazích Ještědského hřbetu (nad obcí Světlá pod Ještědem). Rašovka tvoří druhý nejdelší tok obce. Vzniká z pramenů na prosečských a rašovských svazích. V Českém Dubě se nedaleko dřívějšího podniku Dubena zleva vlévá do Ještědky. O půl kilometrů dále po proudu se do Ještědky vlévá zprava Smržovský potok, pramenící na východním svahu Čertovy zdi nedaleko Smržova. Významný pro Českodubsko je nejmenovaný potok pramenící severovýchodně od Sobotic a vlévající se do Ještědky zleva v Loukovičkách. Na tomto potoce bylo zřízeno českodubské koupaliště či Hellerův rybník. Největším vodním tokem protékajícím obcí je Mohelka. Pramení pod hřbetem Černé Studnice v Kokoníně, severně od Hodkovic nad Mohelkou se prořezává Ještědsko-kozákovským hřbetem (druhý největší průřez hřbetem hned po

údolí Jizery u Malé Skály) a u Mohelnice nad Jizerou se vlévá zprava do Jizery. Délka toku je podle Částečkové (1999) 43 km a plocha povodí 177 km^2.

6.4.2. Vodní plochy

Největší vodní plochu v obci tvoří soukromá soustava čtyř rybníků v Malém Dubě. Největší z nich má rozlohu 0,4 ha a byl vybudovaný v roce 2007. Rybníky jsou napájeny potůčkem pramenícím severně od Malého Dubu. Ten se však po výtoku z nich neustále zmenšuje - vsakuje a po několika stech metrech zcela mizí. Nejznámějším rybníkem Českodubska je pravděpodobně Hellerův rybník. Nachází se asi kilometr jižně od Českého Dubu. Zde se každoročně pořádají mj. rybářské soutěže. Kromě několika dalších rybníků stojí za zmínku rybářské líhně pstruhů v jižní části města.

6.4.3. Prameny

Prameny pitné vody jsou opravdovým bohatstvím. Lidmi v našem prostoru však často nedoceňovaným, jelikož vody mají dostatek a většinou si neuvědomují její ohromnou vzácnost. Na poměrně malém území obce Český Dub se nachází hned několik vydatných pramenů s kvalitní vodou.

Nejznámější pramen v obci je Ida Quelle. Pramen objevil v 2. polovině 19. století českodubský lékař MUDr. Hynek Wiese při budování promenádní pěšiny, později nazvané Alej Karoliny Světlé. Původně byla voda považována za léčivou a odváděna do zdejšího zámku dřevěným potrubím. Pramen byl po inovaci přejmenován na „Pramen Hynka Wieseho“. Jakýmsi patronem tohoto místa se stalo místní občanské sdružení, které pramen a jeho okolí každoročně několikrát čistí. Průtok pramene 8.4.2010 činil 0,85 l/s.

Další velmi vydatný pramen se nachází při silnici v Bohumilči. Jeho průtok je 0,65 l/s (8.4.2010). Na dřevěné desce v jeho těsné blízkosti stojí nápis: „Teď si opři svoje velo a osvěž znavené tělo. I v automobilu pán, buď u studánky vítán! A ty pěšáku nezoufej, dvojitou si porci dej!“

Oblíbeným vycházkovým místem je lesní studánka u Malého Dubu. Není tak vydatná jako předcházející dva prameny – 0,10 l/s, stejně jako ony je však místními obyvateli využívána jako zdroj výtečné vody.

Nejvydatnější pramen je v Loukovičkách. Jeho průtok 8.4.2010 činil cca 7 l/s. Přesnější měření je však amatérským způsobem nemožné.

Pramen se nachází i ve Smržově (18.4.2010 průtok 0,1 l/s) či v nedalekém Modlibohově.

Roku 1995 byl na žádost Městského úřadu Český Dub proveden hygieniky rozbor kvality vody pramenů v Loukovičkách, v Modlibohově a Ida Quelle. Voda ve všech lokalitách odpovídala požadavkům na pitnou vodu.

6.4.4. Ochrana vodních zdrojů, podpovrchová voda

Českodubsko patří svými zásobami a kvalitou podzemních vod k nejbohatším oblastem v České republice. Z hlediska hydrogeologické rajonizace podle Atlasu životního prostředí Libereckého kraje (2008) leží sledované území v rajónu svrchní křídy na rozhraní *bazálního křídového kolektoru na Jizeře a bazálního křídového kolektoru v Benešovské synklinále*. Co se týče ochrany vodních zdrojů, obec se nachází v Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) *Severočeská křída* (chráněna podzemní voda). CHOPAV jsou oblasti, jež mají vhodné přírodní podmínky pro přirozenou akumulaci vod. V obci se vyskytují také tři ochranná pásma vodního zdroje II. stupně.

6.5. Klimatické podmínky

Na následující straně jsou grafy, jež srovnávají průměrné měsíční teploty, srážky a počet bouřek v roce 2009 na meteorologických stanicích ČHMÚ v Modlibohově (2,5 km severně od Českého Dubu) a v Liberci (12,5 km severně od Českého Dubu). Ačkoliv meteorologické stanice leží pouze 10 km od sebe a téměř ve shodné nadmořské výšce (360 m n. m. respektive 400 m n. m.), je mezi nimi významná orografická překážka – Ještědský hřbet, jemuž dominuje 1012 metrů vysoký Ještěd. A právě toto pohoří velmi výrazně ovlivňuje podnebí Českodubska. Za rok 2009 byly v Modlibohově naměřeny mj. následující údaje. Průměrná roční teplota: 7,56 °C, max. teplota: 32,1 °C (23.7. a 2.8.), min. teplota: -24,3 °C (6.1.), roční úhrn srážek: 883,7 mm, nejdeštivější měsíc: listopad (136,1 mm), nejsušší měsíc: duben (4 mm), roční počet bouřek: 41.

Obec se podle Quittovy klasifikace (data Geoportálu Cenia) nachází v mírně teplém, vlhkém klimatickém regionu. Blízké okolí Českého Dubu a jih katastru leží

v regionu mírně teplém, mírně vlhkém.

Podrobnější klimatické údaje obsahuje následující tabulka.

Tabulka 2 - Klimatické podmínky na území obce Český Dub, zdroj: Atlas podnebí Česka, 2007

SLEDOVANÝ JEV	ÚZEMÍ OBCE
průměrná roční teplota vzduchu	SZ: 6 – 7 °C JV: 7 – 8 °C
průměrná sezonní teplota vzduchu - zima	-2 až -1 °C
průměrná sezonní teplota vzduchu - jaro	SZ: 6 – 7 °C JV: 7 – 8 °C
průměrná sezonní teplota vzduchu - léto	většina: 13 – 14 °C J: 14 - 15 °C
průměrná sezonní teplota vzduchu - podzim	7 – 8 °C
průměrný roční počet ledových dní (denní maximální teplota pod 0 °C)	většina: 30 – 40 JV: do 30
průměrný roční počet mrazových dní (denní minimální teplota pod 0 °C)	120 – 140
průměrný roční počet dní s přízemním mrazem (teplota ve výšce 5 cm nad zemí klesne během noci pod 0 °C)	160 - 180
průměrný roční počet letních dní (maximální teplota vzduchu nejméně 25 °C)	30 - 40
průměrný roční počet tropických dní (maximální teplota vzduchu nejméně 30 °C)	4 - 7
průměrný roční úhrn srážek	většina 700 – 800 mm S: 800 – 1000 mm
průměr sezonních úhrnů výšky nového sněhu	SZ: 150 – 250 mm střed: 100 – 150 mm JV: 80 – 100 mm
průměrný sezonní počet dní se sněhovou pokrývkou	většina území: 80 - 100 JV: 60 - 80
průměrný sezonní počet dní se sněžením	většina: 70 - 80 J: 60 - 70
průměrný roční počet dní s kroupami	1,5 – 2
průměrná roční relativní vlhkost vzduchu	75 – 80 %
průměrný roční úhrn doby trvání slunečního svitu	1400 – 1500 hodin
průměrný roční úhrn přímého záření	většina: 1500 – 1600 MJ/m^2 J: 1600 – 1700 MJ/m^2
průměrný roční úhrn globálního záření (součet přímého a rozptýleného záření)	3500 – 3600 MJ/m^2
průměrný roční tlak vzduchu redukovaný na hladinu moře	1016,5 – 1017 hPa
průměrná roční rychlost větru	většina: 3 – 4 m/s S: 4 – 5 m/s
průměrný roční počet dní s bouřkou	24 - 27

GRAF 2: PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ TEPLOTA VZDUCHU VE STANICÍCH (2009)

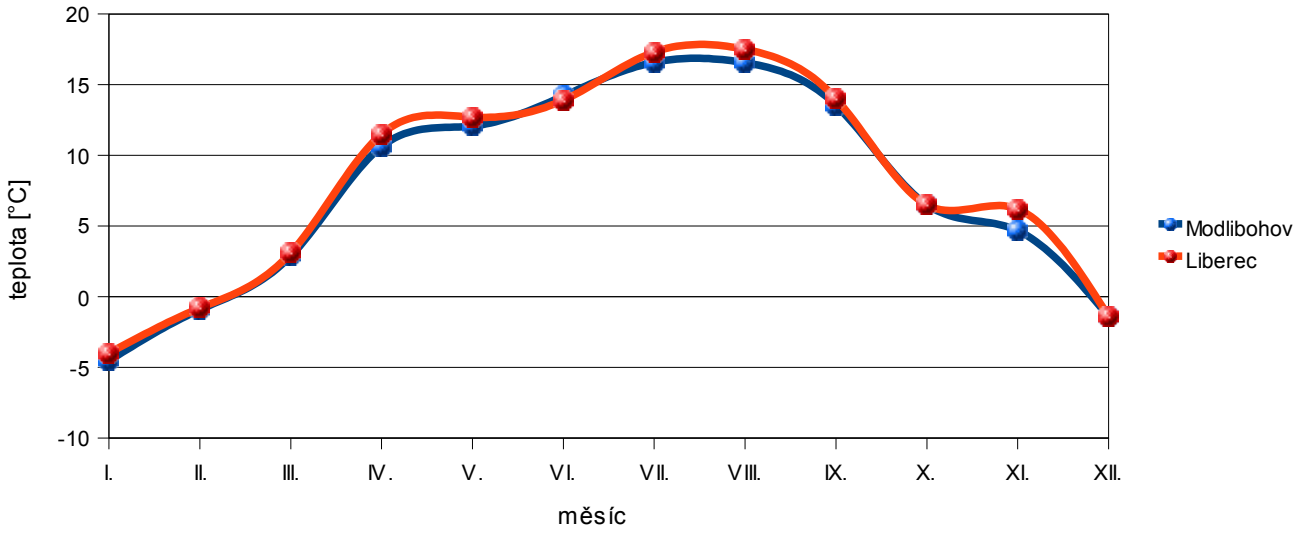

GRAF 3: PRŮMĚRNÝ MĚSÍČNÍ ÚHRN SRÁŽEK VE STANICÍCH (2009)

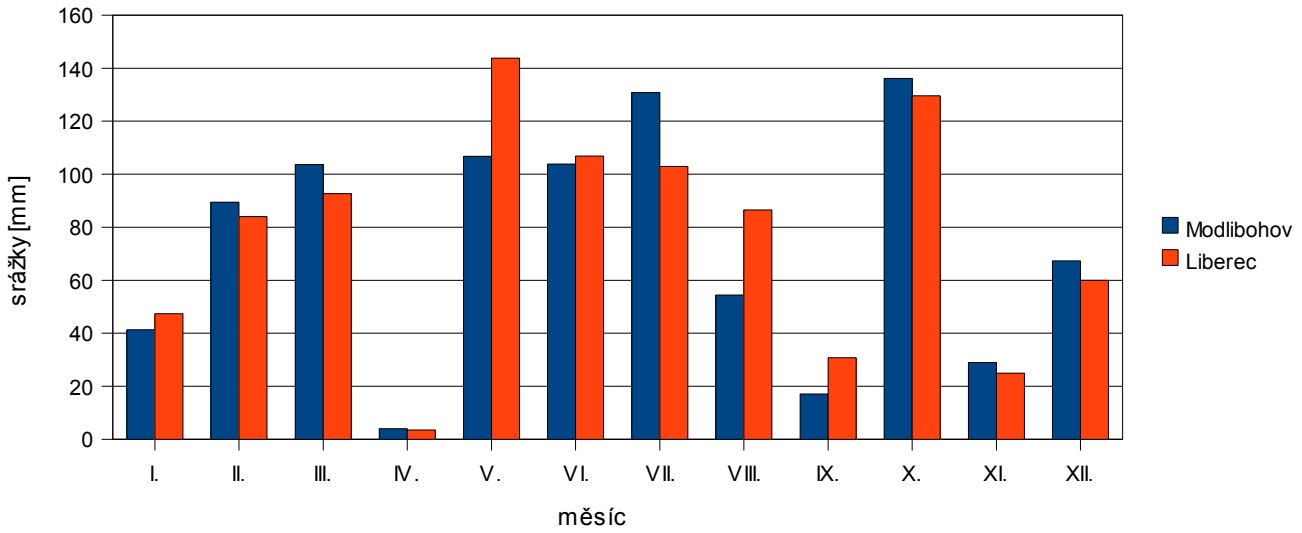

GRAF 4: MĚSÍČNÍ POČET BOUŘEK VE STANICÍCH (2009)

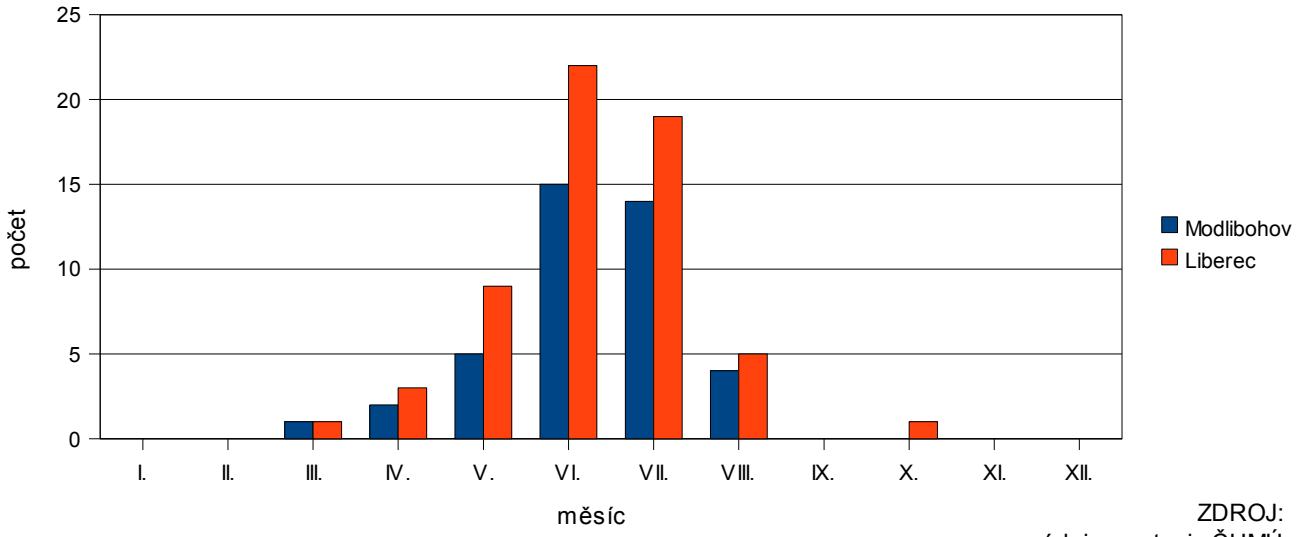

ZDROJ:
údaje ze stanic ČHMÚ
Český Dub-Modlibohov, Liberec, 2009

6.6. Půdy

Typy půd, jež se v dané oblasti vytvořily, jsou závislé na mnoha podmínkách (geologickém podloží, morfologii terénu, klimatu...). Nejtypičtějšími půdami v okolí Českého Dubu jsou podle Atlasu životního prostředí Libereckého kraje (2008) hnědozemě. Ty se zde vyvinuly pod původními listnatými lesy (dub, buk, habr...) na podloží sprašových hlín. Jedná se o země úrodné, zemědělsky využívané. Na území obce jsou také hojně zastoupeny kambizemě nižších poloh, což jsou mělké až středně hluboké kyselé hnědé půdy. V údolí vodních toků (podél Ještědky, Rašovky, Mohelky...) se nejčastěji vyskytují půdy nivní. Dalšími významnými půdami v oblasti jsou půdy velmi sklonitých poloh. Jedná se o všechny půdy v terénu, jehož sklon je větší než 12 stupňů. Dále se tento typ při bonitaci nerozlišuje.

6.7. Biosféra (potenciální přirozená vegetace)

Z hlediska potenciální přirozené vegetace podle Geoportálu Cenia spadá většina obce do bikových bučin. Jinými slovy, tato vegetace by se na tomto území vyskytovala bez jakéhokoliv vlivu lidské činnosti. Faktory ovlivňující její složení by tedy byly pouze přírodní (teplota, množství a distribuce srážek během roku, expozice stanoviště, půdní poměry...). V oblasti by rostly především buky s malou příměsí dubu zimního nebo jedle. Keřové patro by v těchto lesích téměř chybělo. Chudé by bylo i patro bylinné. Na SZ obce by se vyskytovala brusinková borová doubrava, což je vegetace chudých půd s častými keříčky brusnice borůvky a brusinky. Na severu a na jihu by na živiny bohatých půdách do obce též zasahovala bučina s kyčelnicí devítilistou. Se zásahem člověka tomu je však jinak. Většina lesů je zde tvořena stromy jehličnatými, a to především smrkem a borovicí. Poměrně časté jsou i lesy smíšené.

Podíváme-li se na mapu původních přirozených vegetačních stupňů podle Klímové (2001), obec se nachází ve vegetačním stupni dubo-bukovém.

6.8. Ochrana životního prostředí, parky, přírodní plochy

Parky, městská zeleň, aleje stromů... Člověku tyto lokality nabízejí odpočinek, uklidnění. Zeleň působí blahodárně na zrak (vlnová délka zelené se nachází pro člověka v nejpříjemnější části viditelného spektra), na sluch (tlumení hluku), dýchací cesty (více kyslíku, zachycování prachových části), samozřejmě i na psychiku a celkovou pohodu. Podkapitola se kromě zeleně ve městě zaměřuje i na chráněné přírodní lokality v obci.

6.8.1. Ochrana přírody

Území obce Český Dub je z hlediska ochrany přírody poměrně bohaté. Nalezneme zde maloplošné zvláště chráněné území, přírodní park, evropsky významnou lokalitu soustavy NATURA 2000 či státem chráněný památný strom.

Z hlediska ochrany přírody nejvýznamnějším územím zasahujícím do obce Český Dub je maloplošné zvláště chráněné území Národní přírodní památka Čertova zeď. Na téměř 19 ha se zde od roku 1932 (NPP vyhlášena až 1964) chrání unikátní třetihorní čedičová žíla vypreparovaná z okolních měkčích pískovců. E. Klímová (2001) píše o této památce jako o nejznámější vodorovné sloupcovité odlučnosti čediče v České republice. Celá Čertova zeď se táhne v délce asi 20 km a síle 2 až 3 metrů a její vodorovné uložení tří až šestibokých hranolů ji proslavilo po celém světě. Nejlépe dochovanou a turisticky nejatraktivnější částí Čertovy zdi je tzv. Čertův stolec necelé 4 km SZ od Českého Dubu. Čedičová žíla zde vystupuje nad povrch až do výšky 8 metrů.

Na severu do obce zasahuje přírodní park Ještěd. Ten byl podle Honsy (2001) vyhlášen v roce 1995 na ploše 93,6 km^2, přičemž většinu plochy (67 %) pokrývají lesy. V nich převládají smrkové porosty. Výškové převýšení parku činí 727 metrů. Důvodem zřízení parku je především ochrana krajiny s významnými přírodními hodnotami. Z chráněných území se v parku vyskytuje národní přírodní rezervace, přírodní památka a tři přírodní rezervace. Parkem také prochází naučná stezka Terasy Ještědu.

Jediným státem chráněným památným stromem v obci je lípa malolistá ve Starém Dubě. Obvod kmene tohoto mohutného, 25 metrů vysokého stromu je 575 cm. Lípa je chráněna od 16.8.1993. Nesmíme zapomenout na vítěze ankety Strom roku 2009, který se nachází necelý kilometr za hranicí obce. Jedná se o tisíciletou lípu velkolistou v Kotli. Lípa je kromě jiného symbolem boje místních obyvatel proti hrozící těžbě uranu v této oblasti a pod její korunou se konaly proti těmto záměrům již mnohé protesty.

Další významnou chráněnou lokalitou je půda budovy č.p. 10/IV. v Kostelní ulici v Českém Dubě. Podle dat Agentury ochrany přírody a krajiny ČR se jedná o jednu z pěti největších letních kolonií netopýra velkého v České republice. Období výskytu netopýrů na tomto stanovišti začíná v polovině dubna a trvá do začátku září. Roku 2008 jich odtud odletělo 1600. Území o rozloze 545 m^2 je chráněno mezinárodní soustavou

NATURA 2000 jako evropsky významná lokalita ochrany volně žijících ptáků.

Rovněž zajímavé je území obce z hlediska Územního systému ekologické stability (ÚSES). ÚSES sestává z přírodě blízkých ploch, ve kterých nachází útočiště množství druhů živočichů a rostlin - tzv. biocenter, jež jsou propojena tzv. biokoridory. Rozlišujeme několik úrovní ÚSES. Od nejvýznamnější nadregionální, přes regionální až po lokální. Dle dat Životního prostředí Libereckého kraje obcí prochází dva regionální biokoridory. Na jihu území se jedná o biokoridor, jehož osu tvoří řeka Mohelka. Jedním z regionálních biocenter, jež jsou propojena tímto biokoridorem, je biocentrum Údolí Mohelky. Na severozápadě do obce zasahuje druhý regionální biokoridor a regionální biocentrum Čertova zeď. Kromě toho se na území obce nachází mnoho lokálních biocenter, jež jsou propojena biokoridory lokálními. Jedním z hlavních důvodů, proč systém ÚSES vznikl, je stále větší fragmentace krajiny dopravní infrastrukturou.

6.8.2. Městská zeleň

Největší a nejvýznamnější zelenou plochou ve městě je park přiléhající ke Schmittovu zámku (dnešnímu Domovu důchodců). Park byl založen v anglickém stylu po roce 1873 (po výstavbě Schmittova sídla). Nachází se v údolí říčky Ještědky (cca 310 m n. m.) hned za západními hradebními zdmi a jeho rozloha je přibližně 4,5 ha. V roce 1995 byl v tomto dendrologicky bohatém parku proveden podrobný inventarizační průzkum. Na jeho základě bylo krom jiného zjištěno druhové složení. Nejvíce zastoupený byl javor mléč (24 %) a smrk ztepilý (17 %). V areálu parku byl roku 1996 otevřen Dům s pečovatelskou službou a v roce 2008 zde vzniklo dětské hřiště, které je v současné době hojně využíváno.

Dalším velmi oblíbeným místem k odpoledním procházkám je tzv. Alej Karoliny Světlé (místními nazývána Struha), spojující Český Dub se Starým Dubem. Alej je ve směru z Českého Dubu po levé straně tvořená více než 150 vzrostlými stromy (převážně javory a jasany), je dlouhá přes jeden kilometr a její historie sahá do 16. století. V této době zde byl vybudován náhon přivádějící vodu z Ještědky k českodubským mlýnům. A právě kolem tohoto náhonu vznikla pěšina, která byla v 19. století upravena jako promenáda. Své dnešní jméno alej dostala po první světové válce po jedné z nejvýznamnějších osobností celého Podještědí – Karolině Světlé. Alej byla vyhlášená jako významný krajinný prvek a před několika lety v ní proběhlo ošetřování stromů.

GEOLOGICKÁ MAPA, ORTOFOTO OBCE ČESKÝ DUB (2009)

Vrch Pelousek (489 m n. m.)

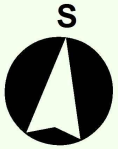

1:75 000

0 3 km

mezozoické horniny (pískovce, jílovce)

kvartér (hlíny, spraše, písky, štěrky)

vulkanické horniny terciérní (čediče, fonolity, tufy)

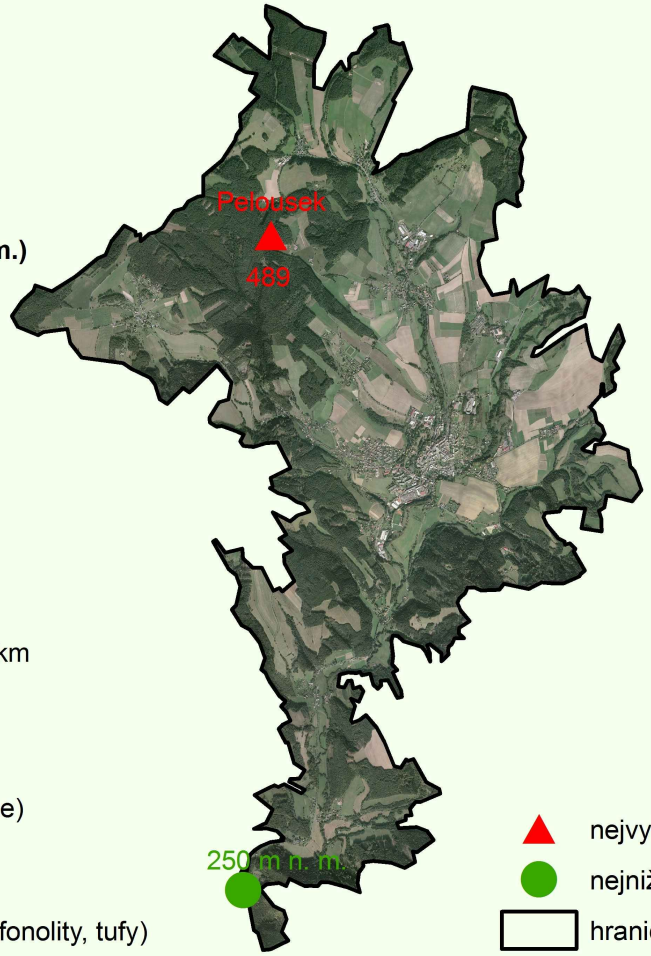

nejvyšší bod

nejnižší bod

hranice obce

Čertův stolec

Jedná se o nejvýraznější část Čertovy zdi. Ta vznikla ve třetihorách ve formě podpovrchové čedičové žíly. V průběhu dalších tisíciletí byla žíla exogenními činiteli (voda, vítr...) vypreperována nad zemský povrch. Část Čertovy zdi nedaleko Smržova byla v roce 1964 vyhlášena národní přírodní památkou.

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://registry.czso.cz/irso/cisel.jsp
MODRÝ, M. - SÝKOROVÁ, J. Maloplošná chráněná území Libereckého kraje: Liberecký kraj, resort životního prostředí a zemědělství, Liberec, 2004
Fotodokumentace: archiv autora
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

VODSTVO V OBCI ČESKÝ DUB (2009)

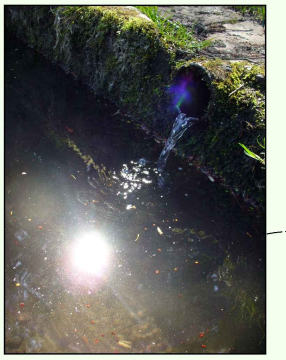

pramen ve Smržově

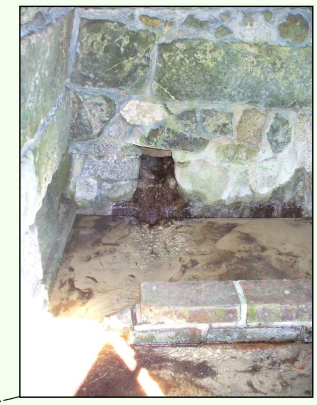

pramen v Modlibohově

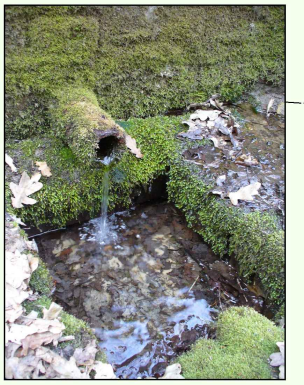

studánka u Malého Dubu

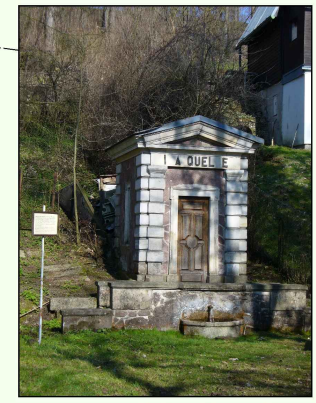

pramen Ida Quelle

pramen v Bohumilči

pramen v Loukovičkách

Pramenný p.
Smržovský p.
Ještědka
Rašovka
Ještědka
Mohelka

S

vodní tok
koupaliště
rybník
pramen
obec

1:50 000

0 2 km

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://heis.vuv.cz
http://registry.czso.cz/irso/cisel.jsp
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

PŮDNÍ TYPY, POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE
V OBCI ČESKÝ DUB (2009)

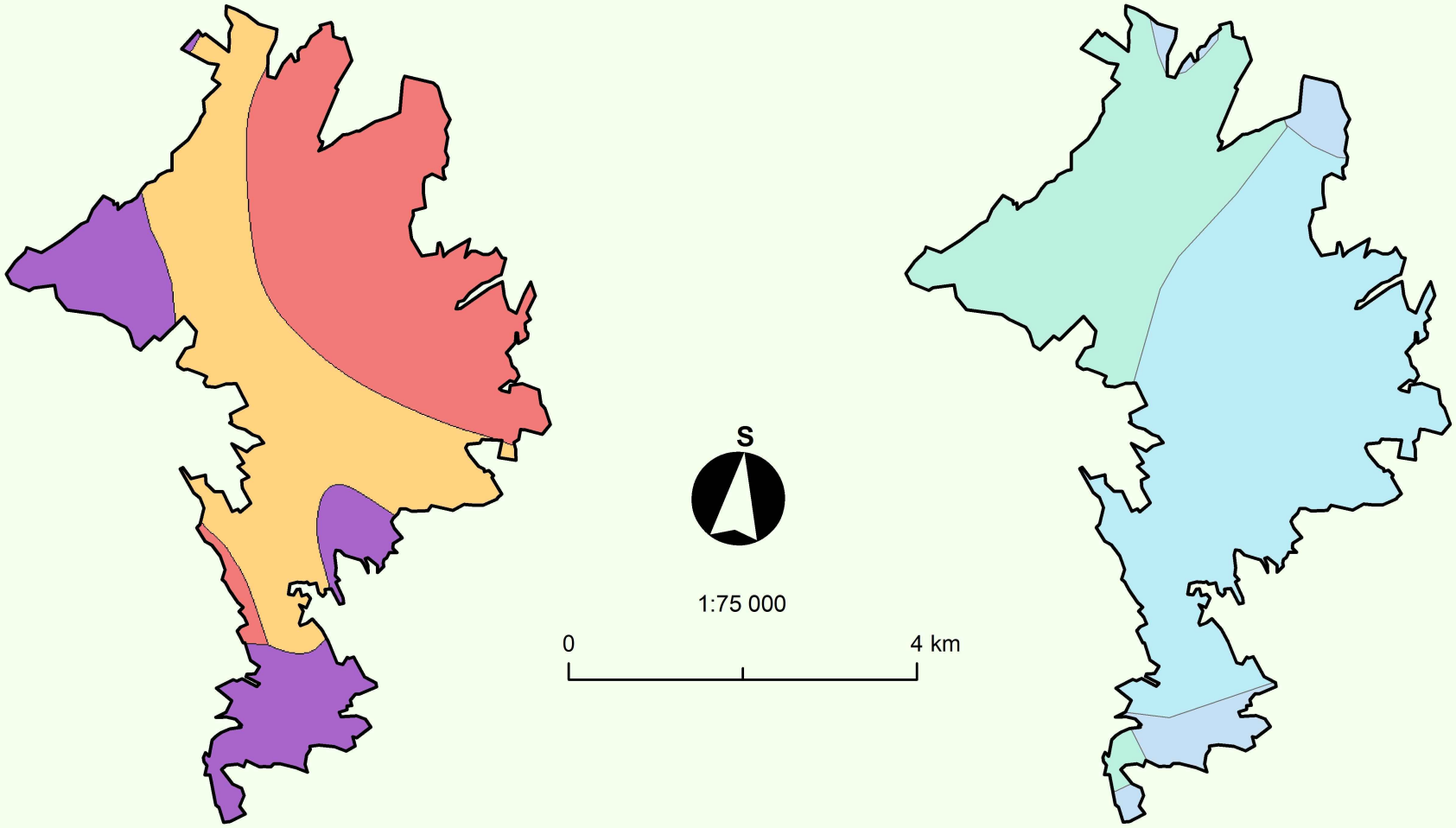

- illimerizované půdy s illimerizovanými půdami oglejenými
- hnědé půdy se surovými půdami
- podzoly
- hranice obce
- bikové bučiny
- bučiny s kyčelnicí devítilistou
- brusinkové borové doubravy

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://registry.czso.cz/irso/cisel.jsp
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

OCHRANA PŘÍRODY, ÚSES
v obci Český Dub (2009)

lípa malolistá ve Starém Dubě

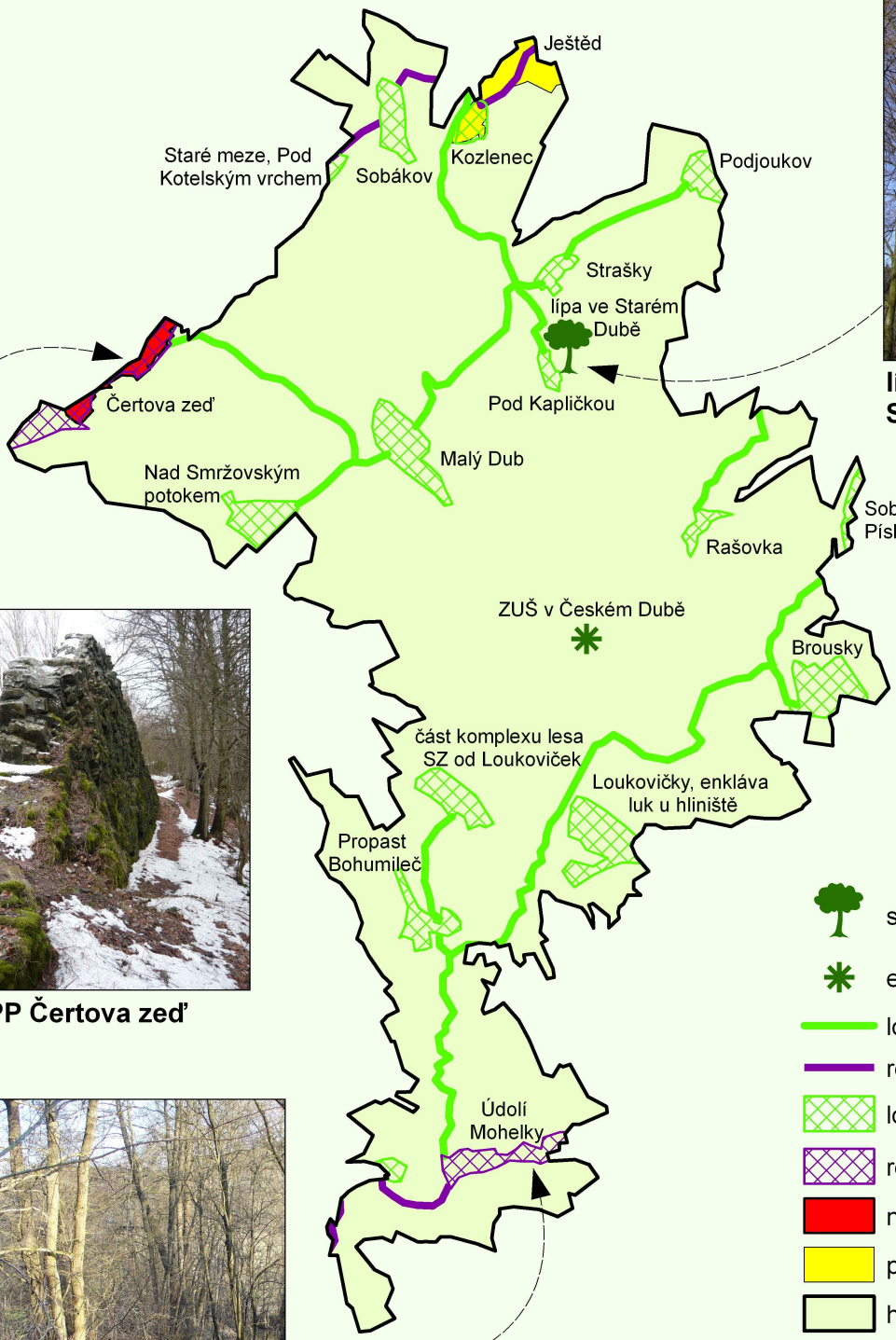

NPP Čertova zeď

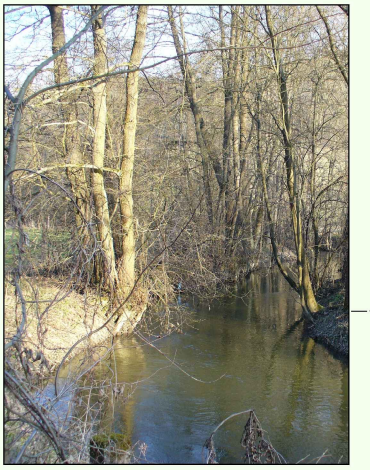

regionální biocentrum Údolí Mohelky

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://registry.czso.cz/irso/cisel.jsp
http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/maps.php
Fotodokumentace: archiv autora, David Rubáš
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

7. Cíle cestovního ruchu, kulturní památky

Kulturní památky jsou zrcadlem umění svých tvůrců. Kapitola se zaměřuje na ty nejvýznamnější, jež se vyskytují v Českém Dubě a na lidovou architekturu v širším okolí. Více prostoru je věnováno objektům sakrálním. Možná se někdo může ptát, jak souvisí kvalita života s křížem u cesty. V našem čím dál více materialistickém světě je tato vazba skutečně odsunuta do pozadí. Nechybí však člověku něco? Není-li uvedeno jinak, kapitola se opírá především o Edela (2006).

Z pohledu turistické atraktivnosti leží město v poměrně příznivé oblasti. Obec Český Dub se nachází v turistickém regionu Českolipsko - přesněji v turistické oblasti Lužické hory a Ještědský hřbet - v podoblasti Ještěd a Podještědí. Obcí prochází cyklotrasa č. 3050 a č. 14 a dále mnoho značených turistických cest, z nichž po té nejvýznamnější (červené značce) je to z Českého Dubu pouhých 12 km na sever k národní kulturní památce Ještěd, směrem na jihovýchod se po té samé značce také po 12 km dostaneme k druhé národní kulturní památce - státnímu zámku Sychrov. Českodubsko je zajímavé i z pohledu ochrany přírody. O chráněných přírodních územích v obci bylo napsáno již v předchozí kapitole. V okruhu 45 km od Českého Dubu dále nalezneme např. Krkonošský národní park, národní park České Švýcarsko či šest chráněných krajinných oblastí – Lužické hory, Jizerské hory, Kokořínsko, Český ráj, České středohoří a Labské pískovce.

V Českém Dubě, nazývaném též „Srdce Podještědí“ byla v roce 1992 vyhlášena městská památková zóna. Kromě dvou zámků, dvou kostelů či významné johanitské komendy ve městě nalezneme skvělé ukázky secesní architektury, lidové architektury či velké množství církevních památek.

7.1. Kulturní památky

7.1.1. Českodubský zámek

Renesanční zámek vznikl za Oprštofů v letech 1564 – 1565 přestavbou dřívějšího hradu (původně johanitské komendy) z poloviny 13. století. Podle Edela (2006) byl na tomto místě založen Vladislavem I. hrad již počátkem 12. století a komenda byla vybudována v areálu tohoto hradu. Po velkém požáru v roce 1858 se ze zámku zachovalo pouze snížené východní křídlo. To bylo později přestavěno na dvoupodlažní obytný dům. Na konci 20. století byla pod zámkem objevena kaple sv. Jana Křtitele

pocházející z doby johanitské komendy.

7.1.2. Schmittův zámek

Reprezentativní neoklasicistní zámek stojící na severním okraji krajinného parku vznikl v letech 1873 – 1874 přestavbou tzv. Michalovského dvora. Zámek si nechal vybudovat nejslavnější českodubský textilní průmyslník Franz Schmitt jako své rodinné sídlo. V dnešní době slouží budovy jako Domov důchodců.

7.1.3. Městská radnice

Radnice byla vystavěna v renesančním slohu roku 1565 za Jana z Oprštorfu. Dnešní podobu získala během přestavby na počátku minulého století. Radnice slouží v současné době jako sídlo městského úřadu. Pořádají se zde mnohé společenské akce (vítání občánků, svatby…). Dvacetimetrová radniční věž tvoří spolu s kostelní věží dominantu města. V roce 2008 byla na budově radnice odhalena pamětní deska věnovaná místním legionářům.

7.1.4. Podještědské muzeum

Původně na místě dnešního muzea stály budovy hospodářského dvora. Ty byly v letech 1880 – 1881 přestavěny na přání Franze Schmitta na tzv. Blaschkovu vilu. Tato stavba byla v následujících letech upravována a počátkem 20. století zde vznikl secesní halový prostor. V něm se v současné době pořádají nejrůznější koncerty a vystoupení (o Podještědském muzeu více v desáté kapitole).

7.1.5. Hláska, městské hradby

Hláska je podle Edela (2006) dochovaná pozdně gotická věž, pocházející z konce 15. století. Hláska tvořila součást hradeb města na jeho východní straně. Zároveň tato stavba sloužila jako městská šatlava. Anděl, Technik (1991) ve své publikaci udávají, že Hláska byla zbudována již ve století třináctém při stavbě městského ohrazení.

Na původní hradby johanitské komendy navázala hradební zeď města Dubu. Do dnešní doby je kromě zmiňované Hlásky dobře zachovaná část západního ohrazení města. Monumentálně působí jižní část starší hradební zdi johanitské komendy. Hradby v těchto místech jsou podepřeny mohutnými opěrnými pilíři.

7.2. Sakrální architektura

7.2.1. Kostel sv. Ducha

Původní gotický kostel sv. Ducha byl podle Edela (2006) vystavěn ve 40. letech 13. století, nicméně první písemné zmínky o něm pocházejí z roku 1291. Kostel byl v 16. století přestavěn renesančně a poté barokně ve druhé polovině století sedmnáctého. Kostel má prodloužený půdorys a sahá až za městské hradby. Další zajímavostí jsou dva vstupy na jižní straně. Původně kostel sestával ze tří polí a byl ukončen apsidou. V polovině 16. století však byly přistavěny další dvě pole se samostatným vstupem. Mezi oběma prostory byla zachována zeď, která oddělovala katolíky od nekatolíků. Při přestavbě v 17. století byla tato zeď zbourána a bylo také přistavěno další pole. S kostelem sousedí čtvercová věž, která tvoří jednu z dominant města. Ve věži se nachází jediný 510 kg těžký zvon Jan z roku 1694. Kostel byl znovu vysvěcen v roce 1991 generálním vikářem římskokatolické církve Milanem Bezděkem.

7.2.2. Kostel Nejsvětější Trojíce

Tento raně barokní kostel byl postaven roku 1681 pravděpodobně na místě staršího kostela. Nechal ho vystavět správce dubského panství a jeho příbuzný jako poděkování, že jejich rodiny přežily morovou epidemii, která postihla Čechy na přelomu 70. a 80. let 17. století. Jedná se o jednolodní stavbu s průčelím ukončeným trojúhelníkovým štítem. Kostel se nachází na českodubském hřbitově a v současné době je upraven na obřadní síň.

7.2.3. Hrobka rodiny Schmittovy

Hrobka byla vystavěna roku 1873 a tvoří dominantu hřbitova. Tato neoklasicistní stavba je bohatě vyzdobena sochařskou a malířskou výzdobou. Ve spodní části hrobky se nachází krypta s rakvemi a v horní části, ke které vede trojramenné schodiště, leží čtvercová kaple.

7.2.4. Sousoší Loučení Krista s Pannou Marií

Toto barokní sousoší neznámého sochaře pochází z 2. pol. 18. století. Nachází se v blízkosti Husova sboru nad schodištěm ke hřbitovu.

7.2.5. Kříž na Šibeničním vrchu

Na Šibeničním vrchu se v minulosti nacházelo městské popraviště. Pamětní

kovový kříž se do dnešní doby bohužel nezachoval. Nalezneme zde pouze kamenný podstavec, který pravděpodobně pochází z roku 1881.

7.2.6. Kaplička Nejsvětější Trojíce

Kaplička se nachází u původního vstupu na hřbitov. Pochází pravděpodobně z konce 17. století. Uvnitř této barokní stavby se nacházel oltář s obrazem Panny Marie. Oltářní rám je v současné době uložený v Podještědském muzeu.

7.2.7. Márnice

Barokní márnice u jižní zdi hřbitova (nedaleko kostela Nejsvětější Trojice) je architektonicky téměř stejná jako kaplička Nejsvětější Trojice. U márnice leží tři staré náhrobní desky s latinskými nápisy.

7.2.8. Kaple sv. Vendelína

Tato kaplička, nacházející na kraji Českého Dubu při silnici na Hradčany, stála již roku 1775. Její současná podoba pochází z 2. poloviny 19. století. Bohužel se v dnešní době nachází ve špatném stavu.

7.2.9. Sousoší sv. Heleny, sv. Jana a sv. Pavla

Toto pískovcové dílo od věhlasného sochaře Matyáše Brauna pochází z 1. pol. 18. století. Je to jedno ze tří sousoší, která věnovala dřívější majitelka zdejšího panství – abatyše Regina Českému Dubu, Hodkovicím n. M. a Osečné. Sochy byly postaveny na místech s dalekým výhledem na Ještěd.

7.2.10. Litinový kříž na Zhůrách

Kříž byl v nedávné době místními obyvateli zrekonstruován. Pískovcový podstavec pochází z 1. třetiny 19. století.

7.2.11. Socha sv. Máří Magdalény

Tato barokní socha se nachází na konci města při silnici na Všelibice. Pochází z roku 1762. Podstavec je vyzdoben reliéfy sv. Františka, sv. Antonína a sv. Rozálie.

7.2.12. Bývalá kaple sv. Jana

Kaple byla podle Anděla, Technika (1991) vystavěna pravděpodobně s johanitskou komendou v polovině 13. století a přestavěna za Oprštofů ve století šestnáctém. Dle Edela (2006) nechal kapli postavit až Jan z Opperstorfu v 16. století na

místě středověké stavby. Každopádně počátkem 19. století na jejím místě vznikl městský špitál.

7.2.13. Mariánský sloup

Mariánský morový sloup byl na českodubském náměstí postaven roku 1723 především jako ochrana před morovou epidemií. Na vrchu sloupu stojí socha Matky Boží a na podstavci jsou umístěny sochy sv. Floriána, sv. Jana Nepomuckého, sv. Františka a patrona města sv. Rocha.

7.2.14. Kaple sv. Jana Křtitele

Kaple, nacházející se pod českodubským zámkem, byla objevena a zrekonstruována na konci 20. století. Pochází z poloviny 13. století – tehdy byla vystavěna jako součást johanitské komendy. V roce 2001 byla za přítomnosti prokurátora řádu Maltézských rytířů hraběte Bedřicha Strachwitzeho znovu vysvěcena litoměřickým biskupem.

7.2.15. Socha sv. Jana Nepomuckého

Klasicistní socha pochází z první poloviny 19. století. Nachází se po levé straně silnice na Mnichovo Hradiště, poblíž místního fotbalového hřiště.

7.3. Lidová architektura

Podještědí se může pochlubit skvostnou lidovou architekturou. Na malém území se zde setkáváme s mnoha typy roubených staveb a jejich lomenic. Tato podkapitola není výčtem všech těchto památek na území obce Českého Dubu. Některé z vybraných staveb leží dokonce za hranicí obce. Výběr je zaměřen na různé typy roubených staveb. Cílem podkapitoly je tedy především ukázat Českodubsko z hlediska lidové architektury jako obrovsky pestrou oblast, což kvalitě a atraktivnosti této oblasti jenom pomáhá.

Anděl a Technik (1991) uvádějí, že na Českodubsku bylo v průzkumu prováděném v letech 1983 – 1987 zjištěno cca 300 objektů lidové architektury. Na chudším severu Českodubska se nejčastěji setkáváme s přízemními stavbami. Čím více se dostáváme na jih, tedy do rovinatější a úrodnější oblasti, můžeme pozorovat stále více větších zemědělských usedlostí. Typickým znakem staveb lidové architektury jsou jejich štíty – tzv. lomenice, které tvoří jakési tváře celých stavení. Nejběžnějším typem

lomenic v oblasti je lomenice dvoudílná (štít je po výšce rozdělen na dvě části). Ukázkami těchto lomenic je např. chalupa č. p. 23 U Roubíčka chaloupeckých v Sedlíšťkách (Obrázek 1), chalupa č. p. 27 v Letařovicích (Obrázek 2) či chalupa v Malém Dubě (Obrázek 3). Časté jsou také lomenice třídílné (štít vertikálně rozčleněn do tří částí). S tímto typem štítu se setkáme mj. v Sedlišťkách U Roubíčků ve statku (Obrázek 4). Ne tak časté, o to však esteticky nápadnější jsou lomenice horské. Typickým příkladem stavby s takovouto lomenicí je chalupa v Trávníčku (Obrázek 5) a chalupa U Dědků v Hradčanech (Obrázek 6). První zmínka o této chalupě pochází již z roku 1590. Jednou z nejhodnotnějších staveb v oblasti je tzv. Beranův mlýn, pocházející z poloviny 19. století (Obrázek 7). Jedná se o poslední zachovaný roubený mlýn na řece Mohelce. Třídílná, bohatě vykládaná lomenice je důkazem řemeslné dovednosti svého tvůrce – tesaře Václava Bartoše.

Lidovou architekturou však nejsou pouze chalupy a obytná stavení. Na nádvoří Podještědského muzea v Českém Dubě je např. k vidění rumpálová studna – jediná svého druhu v okolí (Obrázek 8). Byla sem převezena z Druzcova v roce 1977.

Důvodem, proč byla do této práce zařazena podkapitola Lidová architektura je mj. také fakt přímého vztahu lidových staveb s okolní krajinou, historií a kulturou dané oblasti. Na lidové stavby můžeme pohlížet jako na zrcadlo dávných dob, které nám je s to poskytnout informace o životě místních lidí, o prostředcích, o materiálech, které v dané době měli k dispozici. Vždyť tyto stavby byly vybudovány z místních dostupných surovin (dřevo, kámen, hlína...). Typy a zdobení štítů (lomenic) nám dále napoví o majetkových poměrech majitelů. Tyto objekty v současné době většinou slouží k rekreačním účelům. Setkáváme se však také s těmi, jež jsou obydleny trvale.

Obrázek 1: U Roubíčka chaloupeckých v Sedlíšťkách (foto: autor 2009)

Obrázek 2: Chalupa č. p. 27 v Letařovicích (foto: autor 2009)

Obrázek 3: Chalupa v Malém Dubě (foto: autor 2010)

Obrázek 4: U Roubíčků ve statku v Sedlíšťkách (foto: autor 2009)

Obrázek 5: Chalupa v Trávníčku (foto: autor 2009)

Obrázek 6: U Dědků v Hradčanech (foto: autor 2009)

Obrázek 7: Beranův mlýn v Trávníčku (foto: autor 2009)

Obrázek 8: Rumpálová studna u Podještědského muzea v Českém Dubě (foto: autor 2010)

PAMÁTKY VE MĚSTĚ ČESKÝ DUB (2009)

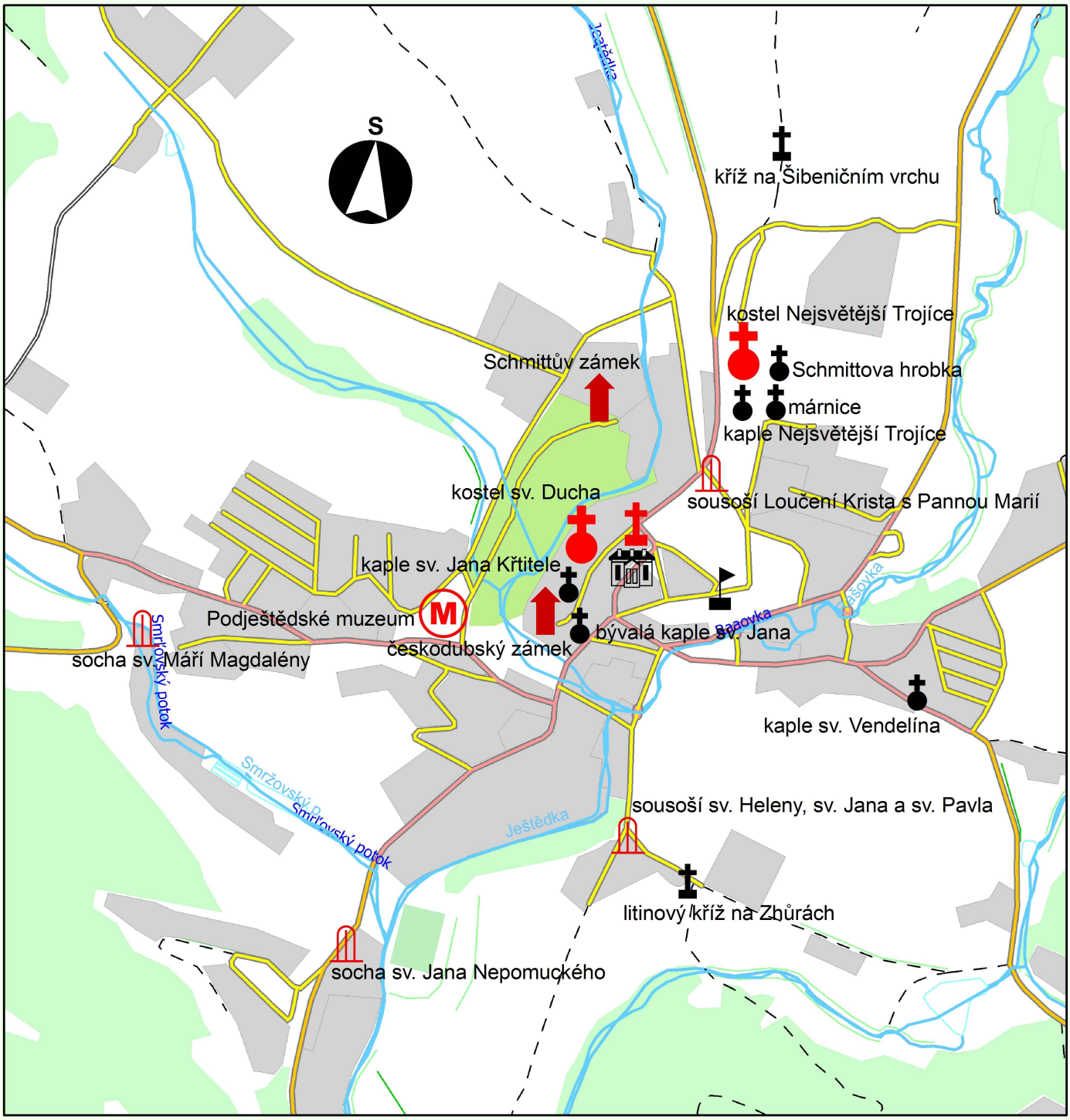

Mariánský sloup

kostel

muzeum

radnice

zámek

kaple, hrobka, márnice

kříž

Hláska

socha

silnice 2. třídy

silnice 3. třídy

1:10 000

0 0,6 km

ulice, účelové komunkace

polní cesta

vodní tok

vodí plocha

blok budov

les

park

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
EDEL, T. Českodubsko v památkách 12. - 20. století:
Podještědské muzeum, Český Dub, 2006
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

Obrázek 9: Interiér kostela sv. Ducha (foto: autor 2010)

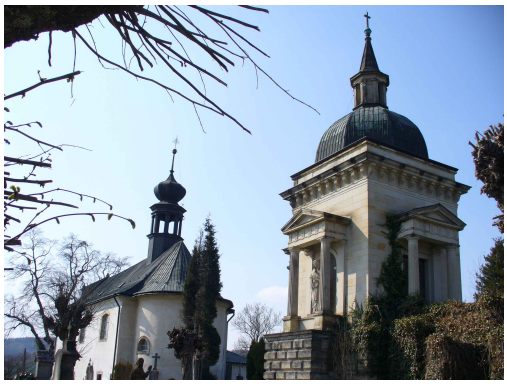

Obrázek 10: Schmittova hrobka s kostelem Nejsvětější Trojice (foto: autor 2010)

Obrázek 11: Náměstí Bedřicha Smetany s radnicí a morovým sloupem (foto:autor 2010)

Obrázek 12: Hláska – pozůstatek hradeb města (foto: autor 2010)

Obrázek 13: Schmittův zámek - dnešní Domov důchodců (foto: autor 2009)

Obrázek 14: Blaschkova vila – dnes sídlo Podještědského muzea (foto: autor 2010)

Obrázek 15: Kostelní ulice s českodubským zámkem (foto: autor 2010)

Obrázek 16: Sousoší sv. Heleny, sv. Jana a sv. Pavla (foto: autor 2010)

8. Humánní geografie

Prví část kapitoly přibližuje obci po administrativní stránce. Vezmeme-li v úvahu, že dostupnost úřadů se v kvalitě života odráží výrazným způsobem, můžeme Český Dub hodnotit kladně. Jedná se o obec s pověřeným obecním úřadem. Navíc silniční spojení s krajským městem Liberec je pouhých cca 20 km. Kapitola se zabývá i vnějšími vztahy města, jež také kvalitu života místních obyvatel ovlivňují (hájení zájmů občanů, možnosti zahraniční spolupráce díky členství v daných organizacích...). Největší část kapitoly je věnována samotnému obyvatelstvu. Sledované jevy jsou ukazateli kvality demografické oblasti. V letech 2004 – 2008 lze pozitivně hodnotit vývoj sňatečnosti. Naopak negativní stránkou je přirozený úbytek obyvatel, vysoká míra potratovosti a rozvodovosti.

8.1. Administrativní členění, vládnutí

Město Český Dub je podle dat Českého statistického úřadu obec s pověřeným obecním úřadem pro dalších 10 obcí v jeho okolí. Spolu s těmito obcemi spadá město pod obec s rozšířenou působností Liberec, což je zároveň sídlo celého Libereckého kraje.

V roce 2008 pracovalo na Městském úřadě Český Dub 16 zaměstnanců. Úřad vykonává pro obyvatele obce správní činnosti a připravuje podklady pro vedení města v oblasti samosprávy. Jelikož se jedná o pověřený obecní úřad, dalším jeho úkolem je správní činnost pro jiných 10 obcí na úseku voleb, stavebního úřadu, sociálních dávek atd. Celkem tedy funguje pro cca 8 000 občanů.

Z hlediska NUTS (Statistická územní jednotka Evropské unie) Český Dub tvoří jednu z územních jednotek LAU 2 (dříve NUTS 5). Ta spadá do LAU 1 (NUTS 4) – okres Liberec, který spolu s dalšími třemi okresy tvoří NUTS 3 – Liberecký kraj. NUTS 2 Severovýchod sestává právě z Libereckého kraje a dále z kraje Královéhradeckého a Pardubického. Hierarchii uzavírá NUTS 1 – velký územní celek Česká republika a NUTS 0 – stát Česká republika.

Obec Český Dub sestává ze sedmi katastrálních území a z patnácti částí obce.

8.2. Vnější vztahy

Obec Český Dub je členem několika organizací. Podle Ponikelského (2007) se jedná o Místní akční skupinu Podještědí, která vznikla jako občanské sdružení roku

2003. Jedním z jejich hlavních cílů je rozvoj mikroregionu Podještědí pomocí finančních prostředků čerpaných z programu LEADER. Skupina každoročně realizuje mnoho projektů. Český Dub je jejím členem od roku 2007.

Dalším sdružením, jehož je Český Dub členem, je Vadam, jež se snaží zajistit údržbu a revitalizaci areálu dětského tábora nad koupalištěm.

Český Dub je také jako většina obcí Libereckého kraje součástí Euroregionu Nisa. Ten v České republice kromě Libereckého kraje zasahuje částí i do kraje Středočeského a Ústeckého. Celkově na českém území leží 21,2 % rozlohy Euroregionu, v Polsku 43,7 % a v Německu 35,1 %. Pro město se zde nabízí možnost dotací z fondu Evropské unie či zahraniční spolupráce.

Patrně nejlépe organizovaným sdružením, do kterého Český Dub náleží, je Sdružení obcí Libereckého kraje. Cílem sdružení je především podpora vzájemné informovanosti, hájení společných zájmů, získávání finančních prostředků, podpora zahraniční spolupráce a spolupráce s ostatními organizacemi atd.

Český Dub byl také členem Sdružení obcí Podještědí, ze kterého však v roce 2007 vystoupil.

Partnerskými obcemi Českého Dubu jsou Markersdorf (Spolková republika Německo) a Krokotysze (Polsko). S nimi probíhá spolupráce v oblasti školství, sportu, kultury a v podávání společných projektů.

8.3. Obyvatelstvo

Pokud není uvedeno jinak, veškeré následující číselné údaje, hrubé míry a indexy se vztahují k roku 2008. Jejich zdrojem je Český statistický úřad.

Jak už bylo řečeno, obec Český Dub sestává z 15 částí. V obci žilo k 31.12.2008 celkem 2 847 obyvatel. Počet obyvatel v jednotlivých částech obce Český Dub pro rok 2001 je uveden v Tabulce 3.

8.3.1. Hustota zalidnění

Rozloha obce je 22,57 km^2 a počet obyvatel k 1.1.2009 byl 2847. Hustota zalidnění – 126,1 ob./km^2 je tedy o 5 % nižší, než je celorepublikový průměr (132,7 ob./km^2), o 9 % nižší, než krajský průměr (138,3 ob./km^2) a dokonce o 31 % nižší, než je hustota zalidnění v bývalém okrese Liberec (182,2 ob./km^2).

8.3.2. Natalita, mortalita, potraty

Natalita (porodnost) – absolutní počet narozených v roce 2008 byl v obci Český Dub 22 (stejný jako počet živě narozených). Hrubá míra porodnosti (podíl počtu živě narozených na 1 000 obyvatel středního stavu) byla v tomto roce 7,7 ‰ (ČR: 11,5 ‰).

Mortalita (úmrtnost) – absolutní počet zemřelých za rok byl 52. Hrubá míra úmrtnosti (podíl počtu zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu): 18,2 ‰ (ČR: 10,1 ‰).

Přirozený přírůstek byl tedy záporný: -30 osob. V přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu: -10,5 ‰ (ČR 1,4 ‰).

Zajímavý je také pohled na statistiku potratů. Celkem jich bylo v roce provedeno 12. Počet potratů na 100 živě narozených byl 54,5. Průměr v celé České republice byl menší: 34,7 potratů.

8.3.3. Imigrace, emigrace

Imigrace (přistěhovalí) – absolutní počet imigrantů v roce byl v Českém Dubě 115. Hrubá míra imigrace, čili podíl počtu přistěhovalých na 1 000 obyvatel středního stavu byl ve městě 40,3 ‰ (ČR: 7,4 ‰).

Emigrace (odstěhovalí) – absolutní počet emigrantů byl v tomto období ve městě 99 a hrubá míra emigrace 34,8 ‰ (ČR: 0,6 ‰).

Objem celkové migrace (součet emigrantů a imigrantů na 1 000 obyvatel středního stavu) byl ve městě: 75 ‰, migrační saldo (rozdíl počtu přistěhovalých a odstěhovalých osob na 1 000 obyvatel středního stavu): 5,6 ‰. Jednalo se tedy o hrubou imigraci.

Celkový přírůstek (součet přirozeného přírůstku a přírůstku migrací na 1 000 obyvatel středního stavu) byl v Českém Dubě záporný: - 4,9 ‰.

8.3.4. Sňatečnost a rozvodovost

Celkem bylo v Českém Dubě v roce 2008 uzavřeno 17 sňatků. V tomtéž roce došlo k 10 rozvodům. Sedm z těchto rozvodů navíc proběhlo v rodinách s nezletilými dětmi. Počet rozvodů na 100 sňatků (58,8) je tedy téměř stejný jako celorepublikový průměr 59,7.

8.3.5. Věková struktura obyvatelstva

Index stáří (počet osob ve věku 65 a více připadajících na 100 dětí ve věku 0-14 let) byl v obci 135,1 % (ČR 105,1 %). Index věku (počet dětí ve věku 0-14 let na 100 obyvatel 50 a víceletých): 32,8 % (ČR 39,4 %). Zajímavý je pohled na věkovou pyramidu Českého Dubu. Nejvíce mužů v roce 2008 bylo ve věku 56 let. Nejčastější věk u žen: 48 let. Celkový průměrný věk obyvatel byl 42,3 let.

8.3.6. Religiózní struktura

Z celkových 2 847 obyvatel Českého Dubu se jich v roce 2001 k víře v Boha hlásilo 859. Nejvíce bylo ve městě římských katolíků – 486 (17,1 %), což je na počet obyvatel o 10 % méně než průměr v celé České republice. Naopak československých husitů se přihlásilo 302 – tedy 10,6 %. Republikový průměr (1 %) je tedy ve městě více než desetkrát překročen. Nejvíce obyvatel města bylo bez vyznání – 1 764, což představuje 61,3 %. Průměrná účast na nedělní katolické mši se ve městě pohybuje kolem 25 lidí. Na mši československé husitské tomu je přibližně stejně.

8.3.7. Obyvatelstvo podle národnosti

K české národnosti se 1.3.2001 hlásilo přes 97 % všech obyvatel Českého Dubu. Z ostatních národností byla nejvíce zastoupená národnost slovenská (40 obyvatel), ukrajinská (9 obyvatel) a německá (6 obyvatel).

8.3.8. Vzdělanostní struktura

Ve srovnání s průměrem v Libereckém kraji byla úroveň vzdělanosti obyvatel v obci Český Dub v roce 2001 nižší. Z celkového počtu 2 425 obyvatel ve věku vyšším než 14 let jich nejvíce patřilo do skupiny vyučených a se středním odborným vzděláním bez maturity (42,3 %). Dalších 26,6 % dosáhlo základního nebo neukončeného vzdělání. Úplného středního vzdělání s maturitou docílilo 22,8 % obyvatel. Vysokoškoláků bylo 5 %. 2,6 % lidí tvořilo skupinu se vzděláním vyšším odborným a nástavbovým. Obyvatel bez vzdělání bylo 0,5 %. U zbytku nebylo vzdělání zjištěno.

Tabulka 3 – Vybrané statistické údaje v částech obce Český Dub k 1.3.2001, zdroj: Český statistický úřad

Obec, část obce	počet obyvatel			věková skupina		
	celkem	muži	ženy	0-14	15-60	60+
Český Dub	**2 847**	**1 383**	**1 464**	**422**	**1 752**	**673**
Bohumileč	35	16	19	1	18	16
Český Dub I	201	88	113	28	106	67
Český Dub II	328	168	160	53	189	86
Český Dub III	291	151	140	43	175	73
Český Dub IV	1 217	568	649	180	747	290
Hoření Starý Dub	65	33	32	12	42	11
Kněžičky	113	51	62	21	74	18
Libíč	32	15	17	4	20	8
Lokovičky	39	22	17	3	20	16
Malý Dub	47	26	21	8	27	12
Modlibohov	66	31	35	10	46	10
Smržov	95	46	49	15	67	13
Sobákov	37	20	17	8	21	8
Sobotice	160	86	74	22	125	13
Starý Dub	121	62	59	14	75	32

GRAF 5: MIGRACE V OBCI ČESKÝ DUB V LETECH 1999 - 2008

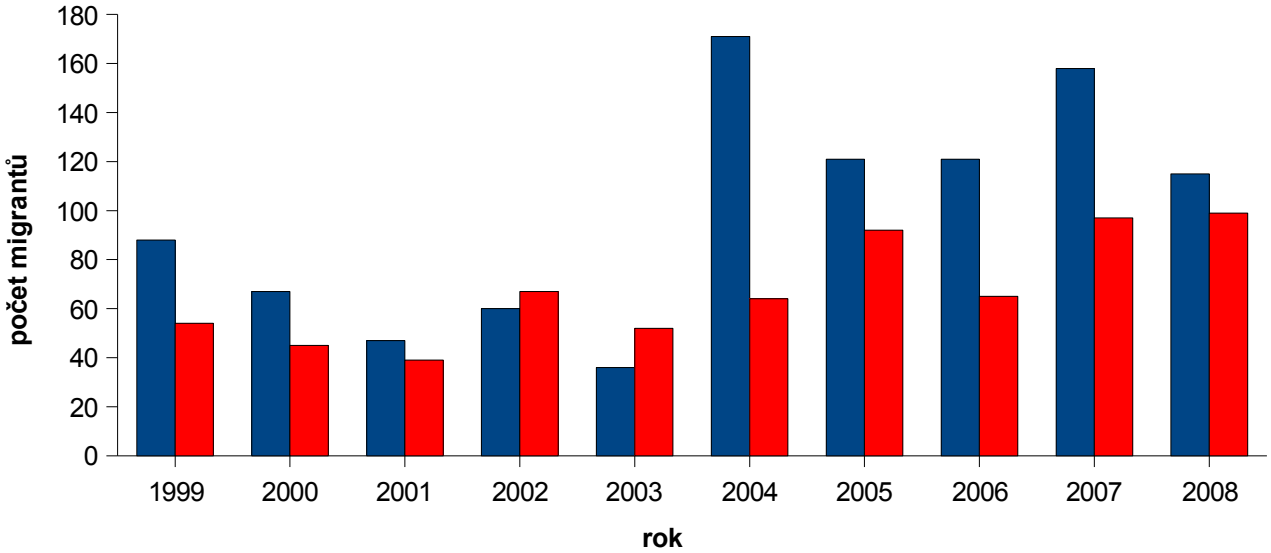

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

GRAF 6: POČET OBYVATEL V OBCI ČESKÝ DUB V LETECH 1869 - 2001

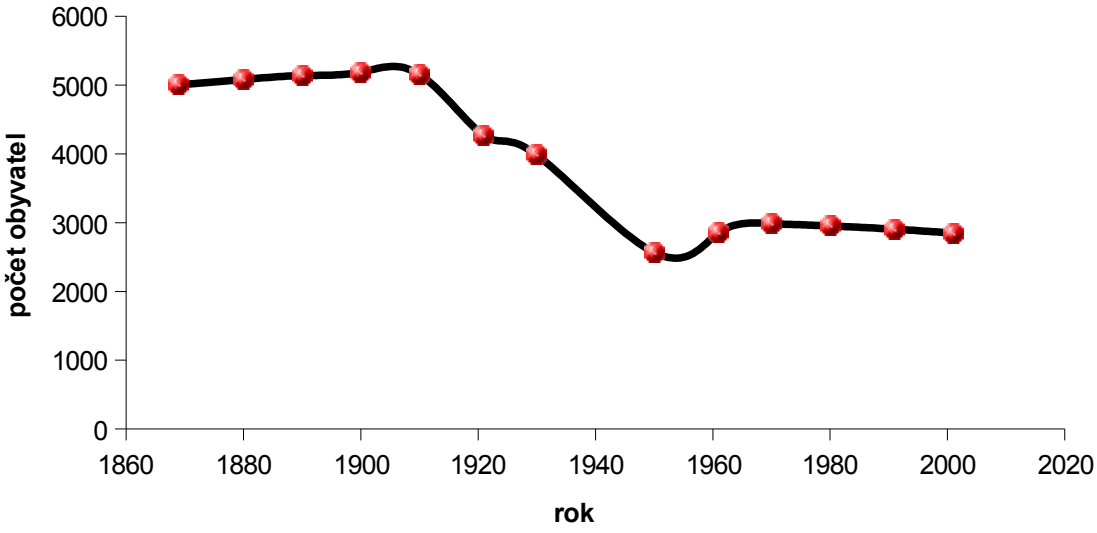

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

GRAF 7: VĚKOVÁ PYRAMIDA OBYVATELSTVA OBCE ČESKÝ DUB (2008)

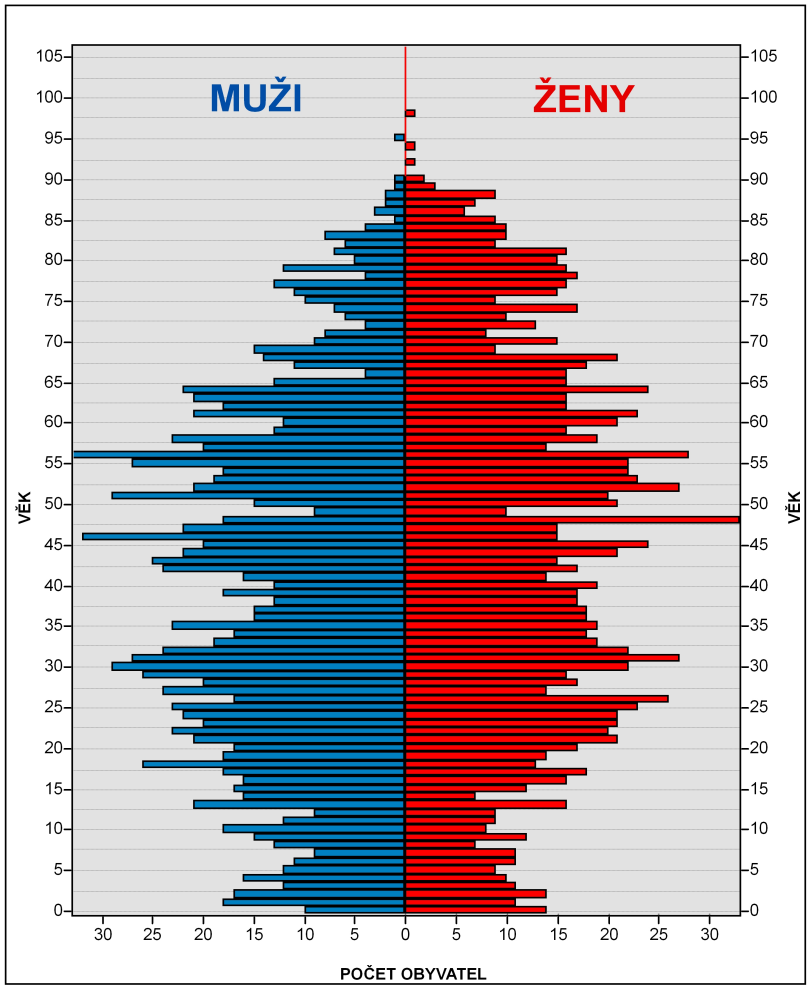

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

GRAF 8: NÁRODNOSTNÍ SLOŽENÍ V OBCI ČESKÝ DUB (1.3.2001)

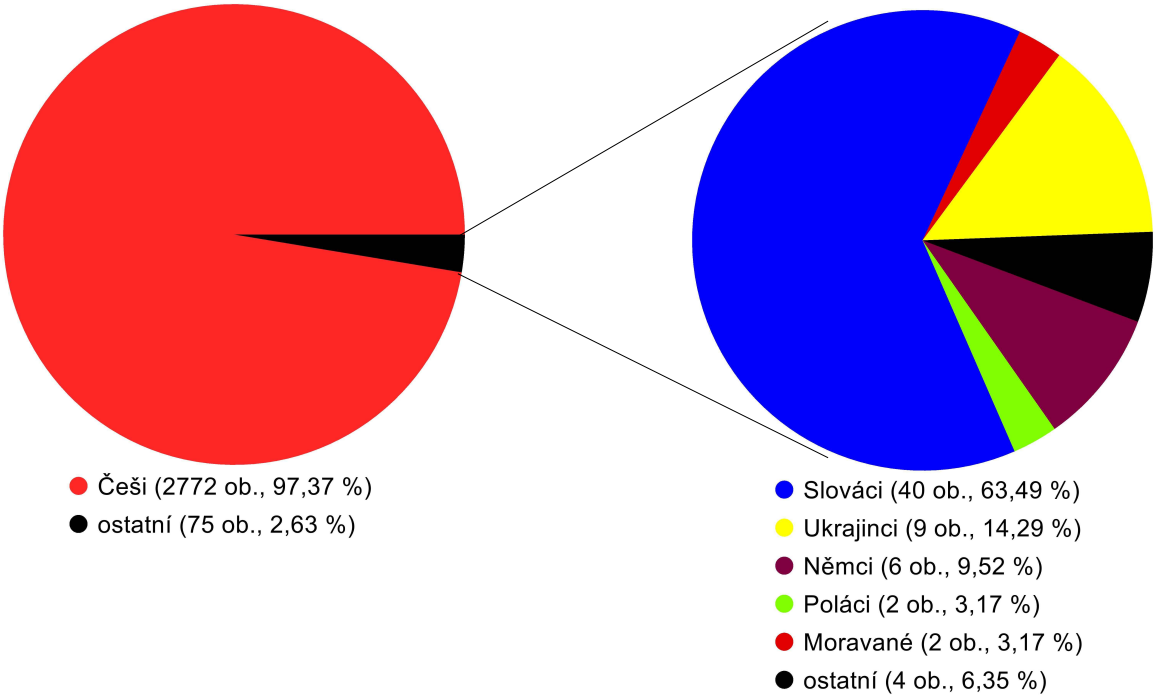

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

GRAF 9: RELIGIOZNÍ STRUKTURA OBYVATELSTVA V OBCI ČESKÝ DUB (1.3.2001)

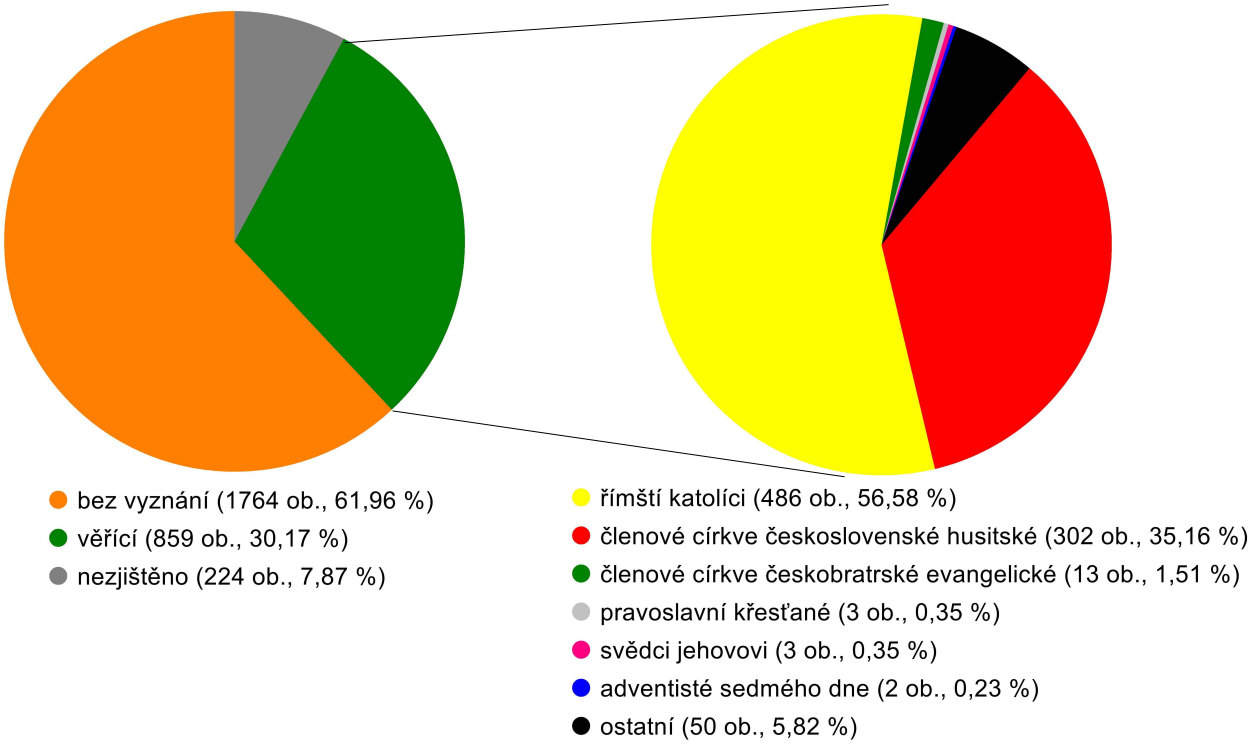

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

HUSTOTA ZALIDNĚNÍ, VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATELSTVA
v částech obce Český Dub (2001)

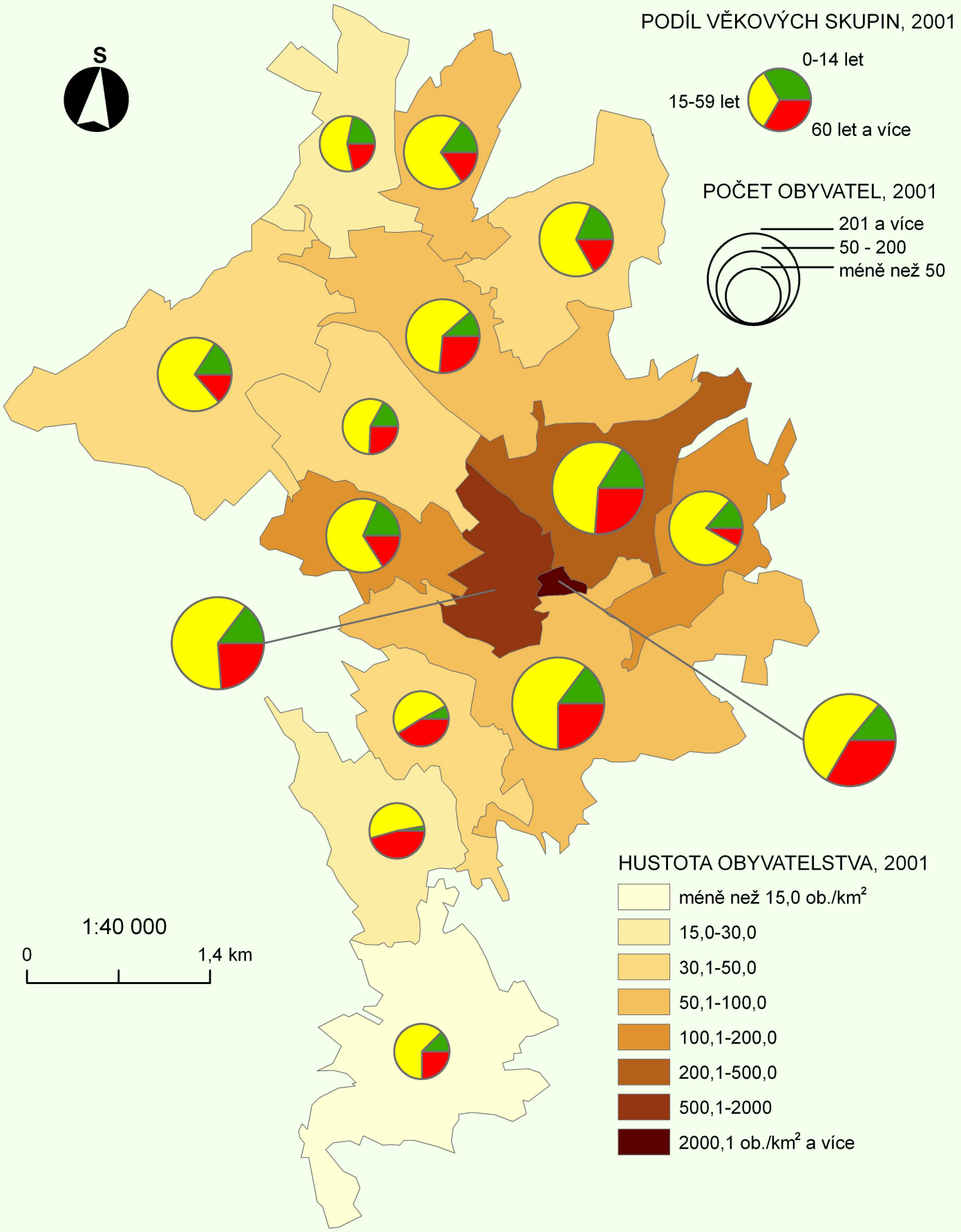

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://www.czso.cz
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

9. Lokality obytné zástavby

9.1. Přehled lokalit

Rozdělení lokalit obytné zástavby je provedeno na základě hranic všech statistických obvodů Českého statistického úřadu, které zasahují do částí obce Český Dub I., II., III., IV. a dále tří obvodů, které sice již leží v jiné části obce, s městem Český Dub však budovy v těchto oblastech tvoří souvislou zástavbu. Každá lokalita je zaznamenána též v mapě lokalit. Zástavba města Český Dub se dělí celkem do třinácti statistických obvodů – lokalit. Kromě stručného popisu jsou u každé lokality budovy s čísly popisnými rozděleny dle klasifikace stavebních děl ČSÚ. Ve všech lokalitách města nalezneme celkem 11 typů stavebních děl. V mapě lokalit je graficky znázorněno zastoupení všech typů stavebních děl u každé sledované lokality, v textové časti jsou blíže popsány pouze vybrané typy. Pro upřesnění, jedna budova je dle Českého statistického úřadu jedno popisné číslo (např. jeden panelový dům se čtyřmi vchody, tedy čtyřmi popisnými čísly, jsou čtyři budovy).

Podkapitola se kromě přiblížení jednotlivých lokalit zaměřuje na kvalitu života v každé z nich. Ta v tomto případě vychází především z dostupnosti služeb a kvality silniční sítě. Posuzování kvality na základě typů budov není možné. Lidé mohou být spokojeni stejně tak v panelovém domě jako v domě rodinném.

Kapitola vychází z dat Českého statistického úřadu a z vlastního terénního výzkumu. Historie budov se opírá o Edela (2006).

9.1.1. Statistický obvod č. 492 – střed města 1

Lokalita v historickém středu (mimo jižní části celé území leželo uvnitř městského ohrazení) zahrnuje celkem 22 budov (čísel popisných). Kromě osmi jednobytových budov se zde setkáváme se sedmi budovami tří a vícebytovými na náměstí Bedřicha Smetany, v ulici 17. listopadu a Říd. uč. V. Havla. Tyto domy v posledně jmenované ulici byly všechny zasaženy obrovským požárem, který zachvátil město v roce 1866. Dále se v této lokalitě také vyskytuje pět budov pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví. Jedná se o radnici vystavěnou v roce 1565, kde v dnešní době sídlí městský úřad. Dále to je dům restaurace Koruna, v dnešní podobě vystavěn po roce 1858, budovy T.J. Sokol z roku 1926, nákupního střediska z počátku 70. let 20. století a restaurace Na Růžku.

Dle dostupnosti služeb je kvalita života v této lokalitě nejvyšší v celém městě. V okruhu pouhých 100 metrů od jejího středu se mj. vyskytuje základní škola, zdravotní středisko, autobusové nádraží, knihovna, městský úřad, kostel či nákupní středisko. Kvalita silnic je zde také na vysoké úrovni, při hlavní komunikaci jsou opraveny chodníky

9.1.2. Statistický obvod č. 491 – střed města 2

Většina této lokality (kromě východní části) leží také v historickém středu města. Z 29 budov je 13 jednobytových. Šest ze sedmi tří a vícebytových budov nalezneme na východní straně lokality. Jedná se o budovu vystavěnou v roce 1922 jako obecní nájemní dům a další dva podobné objekty z 50. let 20. století. V dnešní době jsou tyto činžovní domy zprivatizovány. Dvě dvoubytové budovy stojí na náměstí a v ulici Říd. uč. V. Havla. Lokalita je poměrně bohatá na budovy pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví. V ulici Komenského to je neoklasicistní budova školní jídelny, sportovní hala otevřená roku 2000, secesní vila při někdejší městské zdi, využívaná od roku 1996 mj. jako stomatologické středisko a budovy staré a nové základní školy, vystavěné v 70. letech 19., respektive 90. letech 20. století. Na náměstí se jedná o nárožní dům U Černého orla (sídlo České spořitelny) a v ulici Říd. uč. V. Havla o nárožní dům bývalého hostince Česká beseda. Ten byl od roku 1949 využíván jako kino a v dnešní době se na zdejším parketu odehrávají především představení divadelního souboru Vojan.

Lokalita je z hlediska dostupnosti služeb druhá nejlepší ve městě. Všechny služby uvedené u předchozí lokality jsou v okruhu 250 metrů. Základní škola, sportovní hala, venkovní a dětské hřiště se dokonce nacházejí přímo v lokalitě.

9.1.3. Statistický obvod č. 498 - středozápad

Ze 61 budov této lokality více než polovinu (34) tvoří budovy jedno a dvoubytové. Z těchto budov stojí za zmínku secesně-romantická vila vystavěná počátkem 20. století pro zahradníka a služebnou rodiny Schmittovy. Z budov pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví lokalita zahrnuje nákupní středisko Jednota v ulici Svobody a sousední budovu bývalé mateřské školky, využívané do roku 2003 jako zdravotní středisko. V historickém středu města to je původní kojenecký ústav (dnešní mateřská škola) z počátku 20. století, klasicistní

dvoupodlažní budova, do nedávné doby sloužící jako Základní umělecká škola. V parku se jedná o Dům s pečovatelskou službou, otevřený v roce 1996. Kromě těchto objektů nalezneme v lokalitě neoklasicistní Schmittův zámek či zámek v historickém středu města. Významnou budovou je Blaschkova vila, dnešní sídlo Podještědského muzea. Zástupci čtyř budov tří a vícebytových jsou bytovka v ulici Svobody, v ulici Starý zámek klasicistní budova v západní části a budova někdejší zámecké hospody a v Husově ulici dům z roku 1921 poblíž bývalého mlýna.

I tato lokalita je z pohledu dostupnosti služeb příznivá. Nachází se v ní kostel, dva domy sociální péče, ordinace lékaře či nákupní středisko. Navíc vzdálenost do středu města je v průměru pouhých 300 metrů. Kvalita hlavních komunikací v lokalitě je taktéž na vysoké úrovni. Pro kvalitu života v lokalitě je také příhodný městský park s dětským hřištěm.

9.1.4. Statistický obvod č. 495 – jih města

Jednoznačně nejrozsáhlejší lokalita sestává celkem ze 127 budov. Přes polovinu z nich tvoří budovy jednobytové. Je zde zastoupeno jedenáct budov pro krátkodobé ubytování, z nichž několik jich nalezneme za městem poblíž českodubského koupaliště. V lokalitě také stojí dvě jednobytové chalupy pro rekreaci. Budovy pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví tvoří mj. sídlo dětského lékaře – domek z roku 1875, rohová budova dřívějšího Okresního domu z počátku 20. století (dnes však již nevyužívaná), hasičská zbrojnice z 60. let 20. století či budova rybářů poblíž pstruhových líhní. Tří a vícebytové budovy se nachází v Lidické ulici – dům z 2. poloviny 19. století poblíž soutoku Rašovky s Ještědkou, v Masarykově ulici je to třípodlažní neorenesanční dům. Dvě tyto budovy nalezneme poblíž fotbalového hřiště v ulici Husově. Byly zde vystavěny v druhé polovině 19. století. V téže ulici poblíž bývalého Okresního domu je k vidění klasicistní patrová stavba z první poloviny 19. století. Poslední z těchto typů budov je vila v ulici Řídícího učitele Škody z počátku století dvacátého. Za zmínku v této lokalitě také stojí tři budovy pro průmysl a skladování.

Vzhledem k rozsahu této lokality je hodnocení kvality z pohledu dostupnosti služeb obtížné. Většina bytů se nachází v okruhu 0,5 km od středu města – z tohoto pohledu je tedy dostupnost služeb dostačující. V lokalitě se navíc vyskytuje

Podještědský sportovní areál a městské koupaliště. Zápornou stránku však tvoří špatný stav hlavních komunikací.

9.1.5. Statistický obvod č. 499 – panelové sídliště sever

Lokalita zahrnuje především Mírové sídliště. Zde se nachází tři čtvrtiny všech tří a více bytových domů této lokality. Jedná se o pět panelových domů s 15 čísly popisnými. Tyto panelové domy zde byly vystavěny postupně v 60., 70. a 80. letech 20. století. Zástupcem budov pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví je v této lokalitě pouze hostinec U Adamů. Tato novorenesanční budova byla vystavěna na místě staršího domu koncem 19. století. Jednobytových a dvoubytových budov se v lokalitě nachází celkem sedm.

Poloha lokality je vhodná. Její střed se nachází 350 metrů od centra města. Přímo v lokalitě je restaurace, dopravní hřiště a autobusová zastávka. Lokalita z hlediska zásobování navíc není závislá na centrální části města. Zhruba 200 metrů od jejího středu se nachází nákupní středisko. Kvalita hlavní komunikace je dobrá.

9.1.6. Statistický obvod č. 500 – panelové sídliště jih

I zde tvoří převážnou většinu budovy tří a vícebytové. V rámci dvou panelových domů jich je osm. Na jih od panelového sídliště má svoji pobočku ČSAD Liberec. V klasifikaci Českého statistického úřadu patří tento objekt do typu: budovy pro telekomunikace, nádraží, terminály a budovy k nim příslušející.

Lokalita je již poměrně vzdálená od centra města (0,5 km). Výhodou je blízkost nákupního střediska (200 m). V lokalitě se také vyskytuje autobusová zastávka na trase do Turnova. Záporně hodnocená je kvalita hlavní komunikace.

Obrázek 17: Panelové domy na Mírovém sídlišti (foto: autor 2010)

9.1.7. Statistický obvod č. 497 – průmyslová oblast

Většinu plochy této lokality zaujímá průmyslová výstavba. Z deseti evidovaných budov jich pět náleží k budovám pro průmysl a skladování. Ty se nachází v rozsáhlém průmyslovém areálu bývalé Dolní továrny Franze Schmitta, jedné z nejmodernějších v tehdejší rakouské monarchii. Pro bytové účely slouží pouze jedna budova dvoubytová a jedna tří a vícebytová. Ta stojí v ulici Lidické a pochází z druhé poloviny 19. století.

Poloha obydlených budov je z hlediska dostupnosti služeb velmi dobrá. Městské centrum je vzdáleno 250 metrů. V okruhu 100 metrů se navíc nachází restaurace, dětské zdravotní středisko či autobusová zastávka.

9.1.8. Statistický obvod č. 501 – Na Žižkově

Na rozdíl od předcházející oblasti, slouží tato lokalita v drtivé většině k bydlení. Z celkových 70 budov k nebytovým náleží pouhé tři. Je zde evidováno 38 budov jednobytových a 27 budov dvoubytových. Jedná se především o čtvrť Žižkov. První rodinné domy v této čtvrti byly vybudovány roku 1929. V průběhu dalších desetiletí se postupně čtvrť rozrůstala. Největší stavební rozvoj nastal v 70. letech 20 století.

Lokalita je již poměrně vzdálená od centra města (cca 600 metrů). Co se týká základního zásobování, není na něm však závislá (nákupní středisko cca 150 metrů). V okruhu 400 metrů se také nachází restaurace a tři autobusové zastávky. Hlavní komunikace jsou ve slušném stavu.

9.1.9. Statistický obvod č. 504 – západ města 1

Tato sčítací oblast se sice nachází v části obce Kněžičky, zdejší budovy však tvoří souvislou zástavbu s městem Český Dub. Lokalita zasahuje do čtvrti Žižkov. Byly zde vystavěny pouze domy obytné – 19 budov jednobytových a dvě budovy dvoubytové. Za zmínku v této lokalitě jistě stojí menší vila v ulici Svobody, kde žil v první polovině 19. století prozaik a básník František Křelina (díla věnovaná Českodubsku – Hubená léta, Puklý chrám, Jalovčí stráně...).

Oblast se nachází na samém okraji města, čemuž odpovídá špatná dostupnost služeb. Centrum města je vzdáleno 800 metrů od středu lokality. Řešením pro místní obyvatele je do jisté míry nákupní středisko (400 metrů). Výhodou je autobusová zastávka téměř ve středu lokality. Komunikace jsou ve slušném stavu, čemuž výraznou měrou přispěla oprava silnice do Kněžiček.

9.1.10. Statistický obvod č. 496 - západ města 2

V této lokalitě nalezneme pouze budovy jedno a dvoubytové. Je jich zde celkem 10. Lokalita se již také nachází v části obce Kněžičky, stejně tak jako u lokality předcházející však její domy tvoří s městem Český Dub souvislou zástavbu.

Z hlediska dostupnosti služeb se společně s předcházející oblastí jedná o nejhorší lokalitu ve městě. Vzdálenosti a nabídka služeb se s lokalitou *západ města 1* téměř shodují.

9.1.11. Statistický obvod č. 494 – sever města 1

V lokalitě jsou evidovány pouze budovy pro bydlení. Z 29 budov jich je jednobytových a dvoubytových celkem 22 a jedna budova slouží pro krátkodobé ubytování. Zbylých šest budov je tří a vícebytových. Jedná se o tzv. Šestidomy. Byly vystavěny jako nájemné domy v Hořením předměstí koncem 19. století a sloužily k ubytování zaměstnanců Schmittova podniku. Část z nich je v dnešní době zprivatizována.

Hodnocení této lokality je poměrně složité. Nejvzdálenější obytné domy se nacházejí 800 metrů od centra města, nejbližší pouhých 200 metrů. Zvolíme-li za centrum lokality nejhustěji obydlenou oblast – Šestidomy, můžeme ji považovat z hlediska dostupnosti služeb za výhodnou. V okruhu 250 metrů se nachází centrum města, ordinace lékaře či Domov důchodců.

Obrázek 18: Rodinné domy čtvrti Žižkov (foto: autor 2010)

Obrázek 19: Bytové domy v Šestidomech (foto: autor 2010)

9.1.12. Statistický obvod č. 493 – sever města 2

Tato lokalita je na typy budov poměrně pestrá. Z celkových 53 budov jich je jedno a dvoubytových 31. Dvě budovy slouží pro krátkodobé ubytování. Zajímavých je sedm tří a vícebytových budov na jihu lokality. Jedná se o neorenesanční Klingerovu vilu, která zde na místě staršího objektu byla vystavěna v roce 1874. Dále o dva nájemné domy (4 popisná čísla) z 50. let 20. století, které jsou dnes zprivatizovány. Další z těchto objektů se nachází v ulici Říd. uč. V. Havla. Jde o nárožní třípodlažní dům postavený na místě bývalého hostince v roce 1948. Do nedávné doby sem patřila také klasicistní budova bývalého chudobince, která však v srpnu roku 2009 vyhořela a posléze musela být zcela zdemolována. V lokalitě stojí také dvě budovy pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví. Na hřbitově to je budova správy veřejného pohřebiště a při cestě na hřbitov dům s věží ve stylu romantické gotiky, kde od roku 1945 sídlí Církev československá husitská (tzv. Husův sbor).

Lokalita je velmi rozsáhlá, avšak většina obydlených domů se nachází do 0,5 km od středu města. Ke kladným stránkám lokality patří také přítomnost hřbitova v její centrální části. Kvalita místních komunikací však není ideální.

9.1.13. Statistický obvod č. 513 - Domečky

Sčítací oblast sice již leží v části obce Sobotice, tzv. Domečky však tvoří s městem souvislou zástavbu. Stavebním jádrem lokality jsou již zmiňované Domečky, které zde byly vystavěny v roce 1970 pro zaměstnance tehdejšího JZD Podještědí. Přesněji se jedná o 36 rodinných přízemních domků, jež tvoří naprostou většinu budov v této lokalitě (celkový počet budov je 42).

Lokalita se nachází na kraji města, čemuž odpovídá špatná dostupnost služeb. Oblast je téměř zcela závislá na centu města vzdálenému 600 metrů. Kladné stránky lokality jsou přítomnost autobusové zastávky (200 metrů) a nedaleká benzínová stanice.

Obrázek 20: Bývalé činžovní domy v Křelinově a Hřbitovní ulici (foto: autor 2010)

Obrázek 21: Nízké rodinné řadové domky v lokalitě Domečky (foto: autor 2010)

9.2. Mapa lokalit

Mapa na straně 69 přibližuje veškeré lokality obytné zástavby z podkapitoly Přehled lokalit. Barevnou škálou je znázorněna hustota budov na čtvereční kilometr. Z koláčových grafů je pak zřejmé zastoupení jednotlivých budov v dané lokalitě podle klasifikace stavebních děl Českého statistického úřadu.

9.3. Mentální mapa lokalit

Předlohou pro vypracování mentální mapy byla práce Hynka a Svozila. Mentální mapa (strana 70) je založena na tří generační prostorové percepci. Dotazníku se zúčastnily tři osoby ve věku 22, 57 a 80 let (syn, matka, babička z jedné rodiny). Byly hodnoceny lokality pozitivní a negativní a ty pak zaneseny na podklad ortofota Českého Dubu

Podíváme-li se na mentální mapu, můžeme pozorovat určité odlišnosti mezi jednotlivými generacemi. Začneme věkovou skupinou 22 let. Pozitivně jsou hodnoceny plochy společenské (1 – restaurace Koruna), sportovní (2 – sportovní areál, 3 – menší fotbalové hřiště), duchovní (4 - kostel) a odpočinkové (5 – studánka). Nemůže chybět vlastní domov společně se zahradou (6). Negativně jsou hodnoceny liniové prvky: příjezdová cesta k domovu, která je v dezolátním stavu (7) a často využívané rizikové úseky hlavních komunikací (8, 9) – chybějí chodníky.

U věkové skupiny 57 let v hodnocených lokalitách převládá estetická a duchovní stránka místa. Genius loci daného místa spolu s pozitivním působením na psychiku jedince převládá v kladné lokalitě 10 (otevřená náhorní plošina s výhledem na město, na tzv. landmar celého kraje – vrchol Ještěda, poblíž nehluboké údolí s potokem a rybníkem) – pocit otevřenosti, volnosti, asociace slunce, vody. Podobně je tomu u městského parku (11) a aleje Karoliny Světlé (12) – zeleň, květiny, klid, procházka. Silným geniem loci oplývá hřbitov (13) – místo transcendentního odpočinku, otázek po smyslu života, utrpení i smrti. Kostel (4) – přiblížení opravdových hodnot, základů, na kterých stojí celá naše společnost. Naopak negativně jsou hodnoceny nevzhledné průmyslové areály (15, 16, 17) – tíha, špinavost, uzavřenost. Dále herna (18) a hospoda (19) – opilci, rušení nočního klidu. Poslední negativně hodnocenou lokalitou je Rajský dvůr (20) – dříve trávník, vzrostlé mohutné stromy, dnes na většině plochy čedičová dlažba.

Třetí generací (80 let) jsou pak více vnímané projevy vandalství. Negativně je hodnocena lokalita 21 – zničené lavičky v aleji Karoliny Světlé, lokalita 22 – poničené zábradlí při cestě z náměstí k pečovatelskému domu. Negativně hodnocena je také přístupová cesta k domovu (23). Kladně hodnoceny jsou opravené budovy ve městě – panelové domy (24), bytový dům (25). Dále pak lokalita (26), kde by měl být podle plánu zbudován dům pro seniory, vycházková alej Karoliny Světlé (12) a nové dětské hřiště v parku (27).

Z mentální mapy jsou dobře viditelné rozdíly v generačním vnímání totožného místa (v tomto případě rodného města Českého Dubu). Důležité je ještě říci, že mentální mapa není založena pouze na racionalitě. Velkou úlohu hraje psychologie, duchovní pojetí. Kromě viditelných estetických vlastností oplývá řada míst silnou historií, geniem loci. Na člověka působí i transcendentně. Asociuje vzpomínky, dotýká se samotné duše.

9.4. Mapa cenových pásem

Na úvod je nutné říci, že se nejedná o klasickou cenovou mapu nemovitostí. Tou město Český Dub nedisponuje. Cenová mapa se vztahuje pouze na stavební pozemky a vlastní ji převážně jen větší města. Zde se jedná o vnitřní předpis ke stanovení cen pozemků ve vlastnictví a spoluvlastnictví města Český Dub, jež byl schválen zastupitelstvem 24. dubna 2007. Tento předpis není směrodatný pro určení ceny v místě a čase obvyklou. Není směrodatný pro obyvatele, slouží pouze potřebám města. Obec Český Dub je pro tento účel rozdělena do osmi územních částí, přičemž každá část (v tomto případě nás bude zajímat katastrální území Český Dub) je rozdělena do šesti cenových pásem. Pro účely tohoto cenového předpisu byly dále pozemky rozčleněny do sedmi kategorií. Dle jednotlivých cenových pásem a kategorií je městem stanovena základní cena pozemku v Kč/m^2. Pro katastrální území Český Dub se ceny pozemků pohybují od 12 Kč/m^2 (šesté cenové pásmo, sedmá kategorie pozemku) po 500 Kč/ m^2 (první cenové pásmo, první kategorie pozemku).

Jednotlivá cenová pásma jsou znázorněna na ortofotu Českého Dubu (mapa na straně 71).

PŘEHLED LOKALIT OBYTNÉ ZÁSTAVBY

město Český Dub 2009

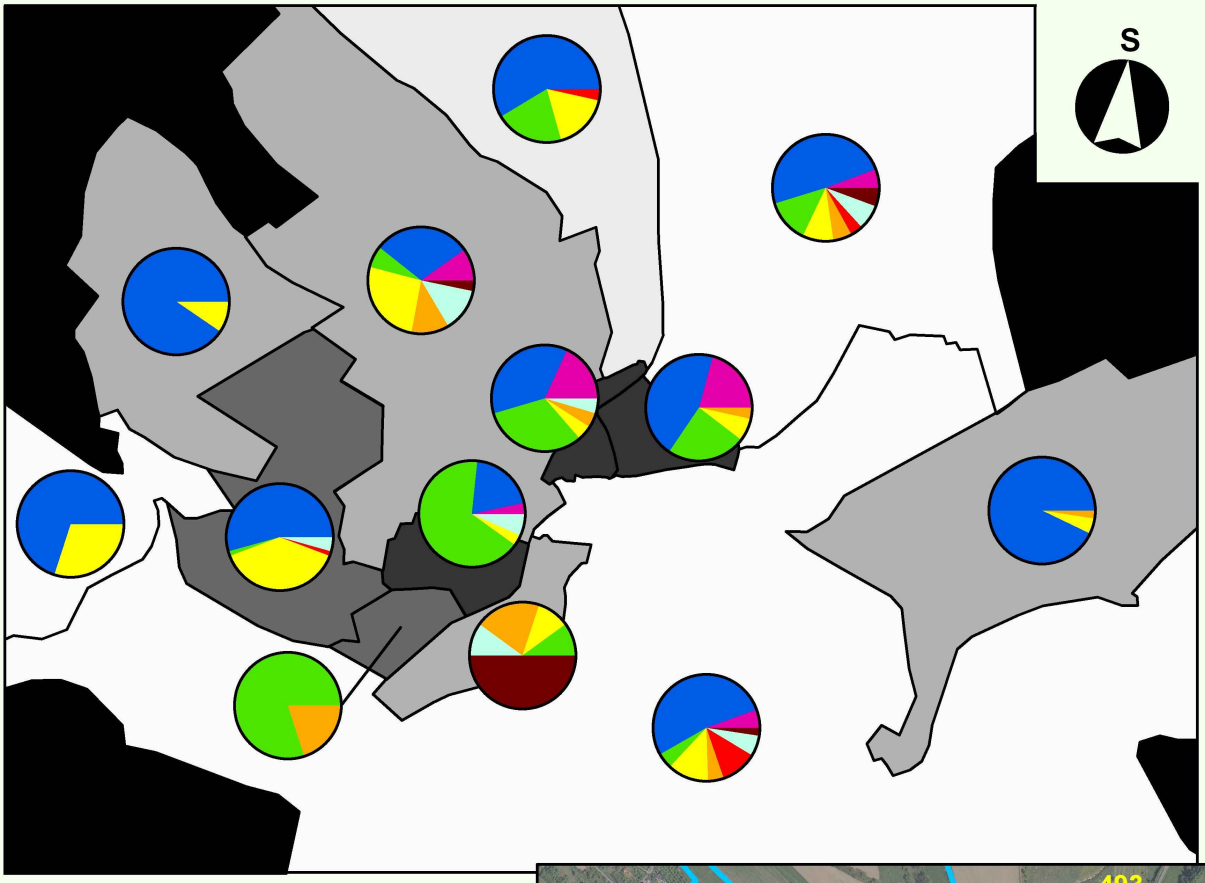

1:15 000

0 0,6 km

- budovy pro společenské a kulturní účely, výzkumy, vzdělávání a zdravotnictví
- budovy jednobytové
- budovy tří a vícebytové - typové
- budovy dvoubytové
- budovy; budovy pro telekomunikace, nádraží, terminály a budovy k nim příslušející
- budovy ostatní pro krátkodobé ubytování; budovy hotelu a podobných ubytovacích zařízení; chalupy pro rekreaci jednobytové
- budovy nebytové ostatní
- budovy pro průmysl a skladování

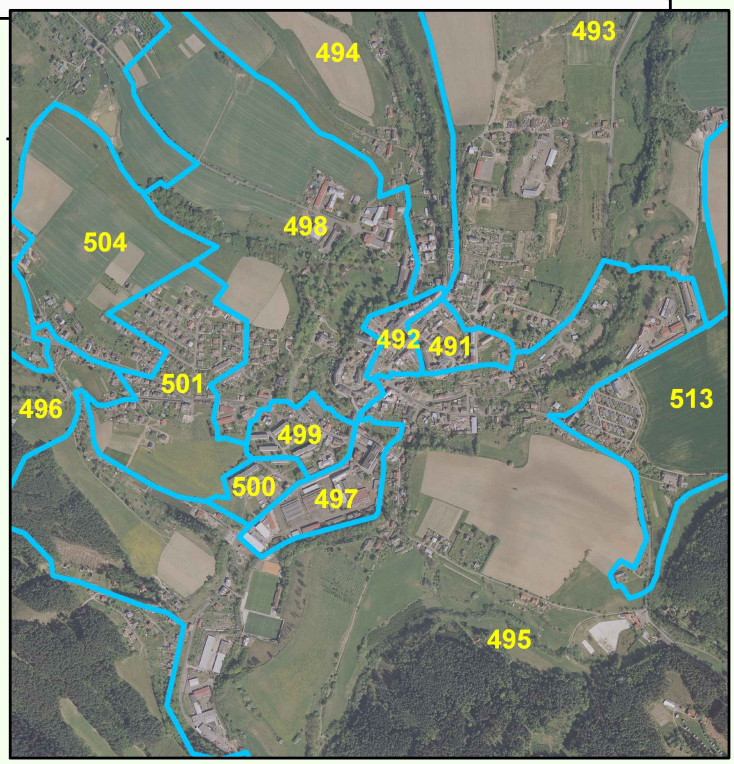

POČET BUDOV NA KM^2

- méně než 50
- 50,0 - 100,0
- 100,1 - 200,0
- 200,1 - 500,0
- 500,1 a více

495 hranice a číslo statistického obvodu

1:20 000

0 1 km

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
zdroje dat:
http://geoportal.cenia.cz
http://www.czso.cz
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

TŘÍ GENERAČNÍ MENTÁLNÍ MAPA LOKALIT
Český Dub (2010)

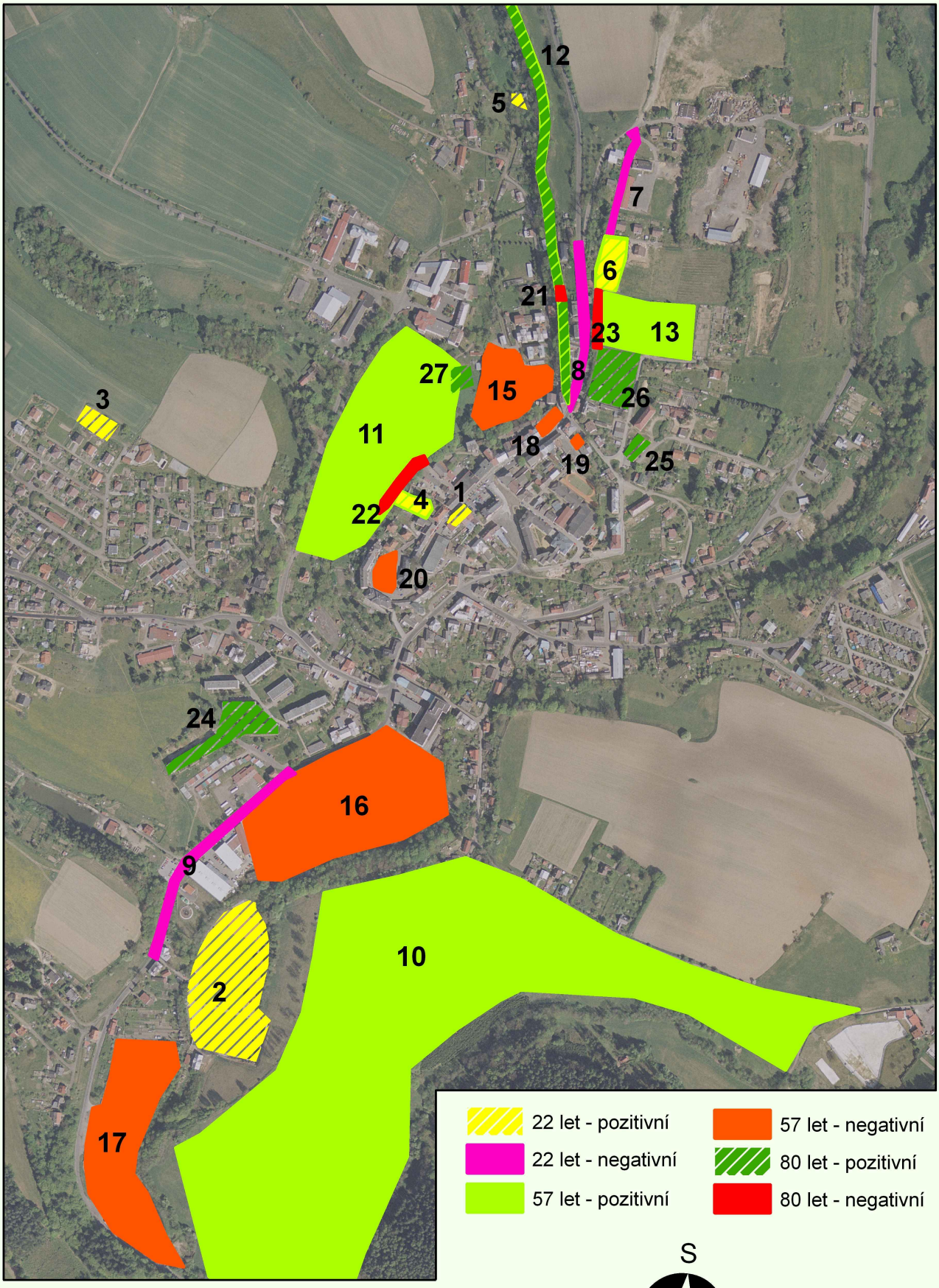

S

0 0,5 km

1:8 000

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
ČÚZK - barevné ortofoto
vlastní dotazníkové šetření
Použity software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

CENOVÁ PÁSMA MĚSTA ČESKÝ DUB (2010)

střed města

hranice katastrálního území Český Dub

I. cenové pásmo

II. cenové pásmo

III. cenové pásmo

IV. cenové pásmo

V. cenové pásmo

VI. cenové pásmo

0 0,5 km

1:10 000

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
ČÚZK - barevné ortofoto
Vnitřní předpis ke stanovení cen pozemků ve vlastnictví a spoluvlastnictví města Český Dub
Použity software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

10. Nabídka služeb, občanská vybavenost

Nabídka služeb a občanská vybavenost jsou jedny z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících kvalitu bydlení a života v dané lokalitě. O přístupu k určitým službám bylo pojednáno již v předcházející kapitole. V této kapitole jsou pak jednotlivá zařízení přiblíženy podrobněji. Místo je věnováno obchodní síti, ubytování a některým ostatním službám a občanské vybavenosti. Jako zdroje dat této kapitoly posloužily především informace Městské knihovny a kulturního centra Český Dub a terénní výzkumy.

10.1. Obchodní síť v Českém Dubě

Většina obchodů v Českém Dubě je soustředěna v centrální části města. Jádrem je obchodní středisko na náměstí Bedřicha Smetany. V přízemí se nachází samoobsluha Bala společnosti Unikom. Otvírací doba je sedm dní v týdnu celkem 57 hodin. Celé první patro zabírá drogerie a trafika s prodejem nápojů. Na druhé straně náměstí je obchod s masem a uzeninami. Vedle něho se nachází obchod s textilem, hračkami a dětským zbožím a menší Čendův obchůdek. V těsné blízkosti náměstí – na rohu Kostelní ulice stojí second hand s trafikou. Ve vedlejším vchodu je pekařství Harmonie a v sousedství ovoce - zelenina. Mnoho obchodů se také nachází v ulici Říd. uč. V. Havla. Jedná se o drogerii a barvy, laky. Několik metrů je vzdálen vietnamský obchod s textilem, papírnictví a další vietnamský textil. Na druhé straně ulice se nachází prodejna s elektrem, Sedmikráska s květinami a drobným zbožím a večerka s potravinami otevřená každodenně od 7 do 20 hodin. Další občasnou možnost nákupu v této ulici nabízí Městská tržnice, jejímž provozovatelem je Město Český Dub. Jižně od náměstí v blízkosti bývalého Okresního domu najdeme další čtyři obchody: holandský second hand, Květinový krámek, železářství a Zlatnictví ve mlejně. Možnost nákupu nabízí také farmářský obchod při cestě k veřejnému pohřebišti. Pro velké množství obyvatel Českého Dubu je důležité nákupní středisko COOP Jednota, nacházející se na strategicky výhodném místě mezi hustě obydleným Mírovým sídlištěm a Žižkovem. Týdenní prodejní doba je 59,5 hodin (otevřeno od pondělí do soboty). V rámci střediska také funguje obchod s ovocem a zeleninou.

10.2. Seznam ubytovatelů v obci Český Dub

V obci Český Dub se podle aktuálních informací Městské knihovny a kulturního centra nachází sedm ubytovatelů. V samotném městě se jedná o 35 ti lůžkový Hotel Penalta, ubytovnu Garni s 26 ti lůžky a 2+2 Apartmán v Podještědském sportovním

areálu v Husově ulici. V ulici Svobody v areálu Podještědského muzea se nachází Ubytovna Prádelna. Zde je k dispozici 1 desetilůžkový a 1 devítilůžkový pokoj. Další ubytovnu nalezneme na náměstí Bedřicha Smetany – turistická ubytovna v místní Sokolovně má kapacitu 20 lůžek (pět čtyřlůžkových pokojů). Dále se v Českém Dubě v ulici Svobody nachází Penzion Pod Muzeem, kde je možnost ubytování ve třech dvou až třílůžkových apartmánech. V blízkosti Českého Dubu – v Šoubarkách je další možnost ubytování. Chata Kovář nabízí deset pětilůžkových chatek. V areálu je také možnost campingu a autocampingu. Mimo Českého Dubu je možné ubytování ve Smržově, kde se nachází privat s jedním čtyřlůžkovým pokojem. Posledním ubytovatelem v obci je Hospoda u Brožů v Libíči. Kapacita místního CYKLOHOTELU je 26 lůžek.

10.3. Stravovací zařízení

Nejznámější restaurací ve městě je bezesporu restaurace Koruna na náměstí Bedřicha Smetany. Kromě jídla je zde možnost zahrát si kulečník, ping-pong či stolní fotbálek. Přes léto je k dispozici venkovní terasa. Restaurace je otevřena 92 hodin v týdnu. Ve vedlejší budově byla zřízena kavárna Yellow Café. Dalším stravovacím zařízením v blízkosti centra města je restaurace Na Růžku v ulici Říd. uč. V. Havla. Na protější straně té samé ulice se také nachází Restaurace Asia. V ulici Starý zámek je přes sezonu otevřena dobová hospůdka Posezení u Komtura. Další restaurace (hospoda) ve městě se nachází v ulici Svobody - restaurace U Adamů. Možnost stravování se nabízí také v restauraci v Podještědském sportovním areálu nebo v přes sezonu otevřené restauraci na městském koupališti. Kromě těchto zařízení se ve městě nachází herna s barem v ulici Říd. uč. V. Havla.

10.4. Ostatní služby a občanská vybavenost v Českém Dubě

V Českém Dubě funguje celkem šest finančních institucí. Jedná se o Českou pojišťovnu, pojišťovnu Kooperativa, Českomoravskou stavební spořitelnu, Poštovní spořitelnu, Českou spořitelnu a GE Money Bank. Posledně jmenované dvě instituce navíc provozují veřejný bankomat. Kromě toho ve městě sídlí Česká pošta. Tyto služby jsou občanům dobře dostupné. Kromě GE Money Bank (100 metrů) se všechny nacházejí v okruhu pouhých třiceti metrů od středu města (středem města je Mariánský morový sloup na náměstí).

Bezesporu velmi důležitým faktorem pro kvalitu života v dané lokalitě je přítomnost úřadů. Městský úřad v Českém Dubě je tvořen čtyřmi odbory, které realizují administrativní výkony. Jedná se o odbor ekonomiky a správy majetku, správní odbor, odbor sociálních věcí a odbor výstavby a životního prostředí. Sídlem všech těchto odborů je českodubská radnice. Dalším úřadem ve městě je Úřad práce v ulici Říd. uč. V. Havla s odborem státní sociální podpory, jenž sídlí v ulici Komenského.

Obslužné zázemí občanské vybavenosti města je dále tvořeno mnoha provozovnami (službami) jako jsou kadeřnictví, krejčovství, masáže a kosmetika, hodinářství, opravna obuvi, pedikúra a masáže, fotograf a mnoho dalších.

Na závěr nesmíme zapomenout ani na veřejné pohřebiště (hřbitov), jehož provozovatelem je Město Český Dub.

Ve městě se také nachází obvodní oddělení Policie České republiky.

Obrázek 22: Budova České pošty na náměstí Bedřicha Smetany, obchody v ulici Říd. uč. V. Havla (foto: autor 2010)

Obrázek 23: Restaurace Koruna, kavárna Yellow Café (foto: autor 2009)

Obrázek 24: Budova České spořitelny (foto: autor 2010)

Obrázek 25: Hřbitov s kostelem Nejsvětější Trojice (foto: autor 2009)

11. Vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče

Tato kapitola se zabývá základními lidskými zdroji, kterými jsou školská, zdravotní a sociální péče. Zdroji, bez kterých by zkrátka plnohodnotný život nebyl možný. Kapitola vychází především z Ponikelského (2007), z informací škol, Městského úřadu v Českém Dubě, Libereckého kraje a z terénních průzkumů.

11.1. Školy

Ve městě se nacházejí celkem tři školy – všechny to jsou příspěvkové organizace města Český Dub. Jedná se o čtyřtřídní mateřskou školu pro děti ve věku od 3 do 7 let v Kostelní ulici. Škola se nachází v historické, několikapatrové budově postavené v roce 1910 již od roku 1948. V roce 2008 proběhla na sousedním Rajském dvoře oslava 60. výročí spojená s vystoupením dětí z mateřské školy. Ve školním roce 2009/2010 je do čtyř tříd (Kuřátka, Berušky, Sluníčka, Kytičky) zapsáno celkem 90 dětí. O jejich vzdělávání, výchovu a péči se stará 8 kvalifikovaných učitelek a 5 nepedagogických pracovníků.

Základní škola Český Dub v Komenského ulici má 9 ročníků a je rozdělena do dvou stupňů. Prví stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem. Ve školním roce 2008/2009 zde do 10 tříd chodilo 172 žáků. Druhý stupeň (6. až 9. ročník) tvořilo 8 tříd se 165 žáky. Součástí školy jsou také čtyři speciální třídy, do kterých chodilo 35 žáků. Celkový počet pracovníků ve škole byl v loňském školním roce 58, z nichž pedagogických bylo 43. Výuka probíhá především v nové školní budově, která byla otevřena v roce 1998, na místě dřívějšího parčíku. Pod základní školou také pracují tři soubory – divadelní soubor Dubínek, pěvecký sbor Skřivánek a taneční soubor Elév.

Poslední školou ve městě je Základní umělecká škola (ZUŠ) Český Dub, která byla v roce 2009 z bývalé národní školy přestěhována do staré školní budovy v Komenského ulici. ZUŠ Český Dub byla založena v roce 1990 s pobočkou v Hodkovicích n. M. a v roce 1997 rozšířena o pracoviště v Příšovicích. Škola vyučuje v hudebním a výtvarném oboru. V roce 2008 ji navštěvovalo celkem 140 žáků a bylo uskutečněno pět žákovských koncertů.

11.2. Zdravotní služba

Zdravotní péče v Českém Dubě se dá hodnotit pozitivně. Ve městě praktikují tři lékaři pro dospělé (ordinace v blízkosti náměstí, v areálu Domova důchodců,

v Domečkách). Dále je zde jeden dětský lékař (ulice Boženy Němcové) a dva stomatologové v Komenského ulici. V bývalém Domě kultury sídlí jeden z již zmiňovaných lékařů pro dospělé, je zde Centrum léčení poruch pohybového aparátu a výjezdové stanoviště zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje. Od roku 2006 je v téže budově znovu otevřena gynekologická ordinace, ve které se ordinuje jednou týdně. Lékárna se nachází na náměstí Bedřicha Smetany.

Pro zvířata funguje v ulici Říd. uč. Škody veterinární ordinace.

Dostupnost zdravotní péče ve městě je dostačující. Výhodou je i dobré spojení s městy, ve kterých se nachází nemocnice (Liberec, Turnov…).

11.3. Sociální péče

Pečovatelská služba Český Dub (nyní příspěvková organizace města) vznikla roku 1996 a zastává mnoho činností. Patří mezi ně donáška obědů a nákupů, úklidy, koupele či praní prádla. Tyto služby jsou poskytovány přímo v domácnosti (terénní pečovatelská služba), nebo v Domě s pečovatelskou službou, který leží v jižní části parku a v současné době v něm bydlí asi 40 obyvatel. Dům, ve kterém se nachází 27 bytů pro jednu osobu a 9 bytů pro dvojice byl otevřen v roce 1996. V Domě s pečovatelskou službou je také provozováno Denní centrum, které seniorům nabízí smysluplné využívání volného času.

V severní části téhož parku stojí druhý objekt využívaný k podobným účelům – Schmittův zámek, ve kterém byl roku 1947 zřízen Domov důchodců. V něm žije v současné době asi 100 seniorů. Pro klienty Domova důchodců je každoročně připravováno mnoho aktivit – zpívánky, hudební kroužky, ruční práce, posezení v kavárně atd. Domov důchodců je od roku 2004 příspěvkovou organizací zřizovanou Libereckým krajem.

Obrázek 26: Nová základní škola v Českém Dubě (foto: autor 2010)

Obrázek 27: Dům s pečovatelsko službou (foto: autor 2010)

12. Kultura, sport, spolková činnost

Člověku, pro jeho spokojené žití, nestačí pouze základní potřeby a služby. Každý člověk je nositelem určitých hodnot, které jako celek vytváří kulturu dané společnosti. Většina lidí ke svému plnohodnotnému životu potřebuje i sportovní stránku – ať už aktivní či pasivní. V neposlední řadě je člověk součástí dané společnosti a více či méně touží se do ní zapojovat. Jednou z možností je členství ve spolkových organizací. Vztah mezi člověkem a společností je oboustranný. Lidé vytvářejí společnost, ale zároveň jsou ovlivňovány společenským životem. A právě společenský život v Českém Dubě se tato kapitola snaží přiblížit. Využívá především informací místních organizací, Městské knihovny a kulturního centra a Městského úřadu v Českém Dubě.

12.1. Kulturní a sportovní akce ve městě

Tato podkapitola přibližuje některé kulturní a sportovní akce během roku, přičemž se převážně opírá o události z roku 2009. Kulturní akce se uskutečňují na mnoha místech ve městě. Jedná se např. o prostranství v ulici Starý zámek zvané Rajský dvůr johanitské komendy sv. Zdislavy a Havla z Lemberka. Zde ročně probíhá několik „Posezení u Komendy“. 8. května se zde také koná pietní akt ke Dni osvobození Českého Dubu. V samotném sálu Johanitské komendy sv. Zdislavy a Havla z Lemberka jsou slouženy ekumenické bohoslužby. Jedna z nich byla v listopadu loňského roku spojená se slavnostním vyhlášením osobností Českodubska. Unikátní podívanou, kterou je zde každoročně o Vánocích možno zhlédnout, je Českodubský betlém (Obrázek 24). Dřevěným postavám vysokým cca 80 cm vtiskl tváře místních i národních významných osobností českodubský lidový umělec J. Souček. Další lokalitou využívanou pro kulturní akce je vrch zvaný Šibeničák (nachází se severně od města, v minulosti zde stávalo popraviště). Zde se od roku 2008 každoročně 30. dubna koná tzv. Pálení čarodějnic (Obrázek 25). Tato akce je spojená s početným lampiónovým průvodem z českodubského náměstí. Ve stejné lokalitě se od roku 2008 pořádá českodubský hudební festival Bugrfest, kterého se kromě regionálních skupin v loňském roce zúčastnily např. skupiny Kabát revival či Smokie revival. V srpnu zde také proběhla jiná hudební akce – Koncert svobody. Od letošního roku také do této lokality přijíždí cirkus. Dalším místem, na kterém se konají kulturní události je českodubské náměstí. V roce 2009 se zde mj. uskutečnily Vánoční trhy (prosinec), slavnostní rozsvícení vánočního stromu (první neděle adventní) či silvestrovské oslavy spojené s půlnočním

ohňostrojem. Velký počet kulturních akcí se pořádá v Podještědském muzeu. Každoročně se zde např. koná mnoho koncertů. Kromě toho Podještědské muzeum také umožňuje prohlídky prostor bývalé johanitské komendy. Kultura se provozuje i v Husově sboru Církve československé husitské. Jedná se o literární večery, loutková představení či listopadový lampiónový průvod na Rajský dvůr. V prosinci zde proběhl též adventní koncert. Dále jsou zde během roku k vidění výstavy fotografií. V českodubské knihovně probíhají cestovatelské besedy či předvánoční čtení. Zajímavou akcí zde konanou je Noc s Andersenem, která byla v loňském roce spojená s návštěvou Podještědského muzea a johanitské komendy. Zajímavá akce se v červnu minulého roku uskutečnila také v Podještědském sportovním areálu v Českém Dubě. Na fotbalovém hřišti proběhl 4. ročník turnaje v malé kopané – Thermica cup 2009. Turnaje se zúčastnily např. Jágr team, extraligové týmy v ledním hokeji HC Slavia Praha a HC Bílí Tygři Liberec, Sportovní legendy, Amfora SK Praha a mnoho dalších týmů a slavných osobností. Na turnaj se přišlo podívat více než tisíc diváků. V tomto areálu se každoročně hrají desítky fotbalových zápasů od soutěžních k těm přípravným. V červenci proběhlo v rámci dnů pro cyklistiku několik závodů – časovek jednotlivců na silnici Mnichovo Hradiště – Český Dub. Další závody se jely na silnicích v okolí Bílé. Mnoho sportovních akcí každoročně probíhá ve sportovní hale ZŠ Český Dub. Zde hrají své domácí zápasy týmy ze Sportovního centra Podještědí. Kromě toho se zde také konají taneční vystoupení místního tanečního souboru Elév i jiných uskupení z celé republiky. Z těchto akcí uveďme např. mažoretkovou soutěž Českodubská vánoční hůlka či loni již jedenáctý ročník soutěže Tančíme pro radost.. Kulturní i sportovní akce se taktéž provozují v Sokolovně Tělovýchovné jednoty. Jedná se o karnevaly, vystoupení Loutkového souboru Ještěd atd. V budově restaurace Koruna každoročně probíhá několik zábav, plesů a diskoték. Nárožní dům v ulici Řídícího učitele Havla byl do nedávné doby využíván jako kino. V dnešní době se zde konají představení souboru Vojan či občasné koncerty (loni zde vystoupili např. brněnští Poutníci). Nakonec nesmíme zapomenout na českodubskou radnici, kde probíhají svatební obřady, vítání do života, vítání prvňáčků, rozloučení s žáky 9. tříd. Poslední tři jmenované akce organizuje Sbor pro občanské záležitosti (SPOZ) při Městském úřadu v Českém Dubě. Ten mimochodem také sleduje jubilea občanů (70, 75, 80, 85 let, od 90 let se přeje jubilantům každoročně).

Velmi oblíbenou akcí, kterou každoročně pořádá T.J. SOKOL Český Dub je turistický pochod Krajem Karoliny Světlé. K dispozici je několik různě dlouhých tras (v roce 2009 to bylo 8, 15, 18, 23, 30, 36, 50 km a 8 km pro vozíčkáře). Na trase bylo možné opéci si uzeniny, k poslechu hrála country skupina. Akce byla spojena s mnoha dalšími doprovodnými programy. I přes nepřízeň počasí se pochodu zúčastnilo 280 turistů.

Město Český Dub také během roku pořádá několik zájezdů. Pro letošní rok jsou v plánu dva zájezdy do Divadla F. X. Šaldy v Liberci.

12.2. Plochy pro sportovní a jiné volnočasové aktivity

Největšími sportovními plochami ve městě jsou dvě fotbalová hřiště v Podještědském sportovním areálu (Obrázek 26). Hlavní travnaté hřiště je určeno především pro soutěžní utkání. Možnost sportovního vyžití nabízí vedlejší fotbalové hřiště (55 x 92 metrů) s umělou hrací plochou. Hodinový pronájem tohoto hřiště je však dosti drahý. V areálu je dále možno navštívit posilovnu, bazén či dva tenisové kurty (cena za jednu hodinu na kurtu je 100 Kč). Menší venkovní sportoviště, volně přístupné, nalezneme u budovy sportovní haly ZŠ Český Dub. K dispozici je zkrácený atletický ovál, malé hřiště s umělou plochou (14 x 29 metrů), odhoziště pro vrh koulí či pískoviště pro skok daleký. Další plochou je tzv. asfaltové hřiště (50 x 25 metrů), které je možno využít jako hřiště dopravní (na asfaltě jsou namalované silnice a budovy). Je zde také basketbalový koš či pingpongový stůl. Jednou z nejvyužívanějších sportovních lokalit je soukromé volně přístupné fotbalové hřiště zvané Věžička (Obrázek 27). Nepočítáme-li hřiště, za jejichž pronájem se musí platit, jedná se o jedinou lokalitu ve městě, kde je možné zahrát si fotbal. Jedná se však o menší (25 x 30 metrů), převážně písčité hřiště.

Pro provozování halových sportů slouží ve městě dvě zařízení. Budova Sokolovny je však vzhledem ke své malé ploše palubovky pro většinu sportů nevhodná. Cena za hodinu pro jednu osobu je 30 Kč. Možností je Sportovní hala u Základní školy Český Dub, jejíž rozměry halovým sportům vyhovují. Hodinový pronájem haly je do deseti lidí 250 Kč, nad deset lidí 350 Kč.

Před 2 lety bylo v městském parku naproti Domovu důchodců zřízeno dětské hřiště (Obrázek 28). Dětem je k dispozici několik lezeckých stěn a prolézaček, dřevěný

hrad s visutým můstkem a skluzavkou, houpačky, houpací koně, hrazdy aj. Na vytvoření hřiště se podílelo město, základní škola, ale také rodiče dětí. Lokalita je hojně využívaná. O tři měsíce později – v září 2008 bylo otevřeno další dětské hřiště v Palackého ulici.

Nakonec nesmíme zapomenout na areál českodubského koupaliště. Zde se chystají nákladné investice. Do plánů z konce roku 2008 patří např. oprava hrází, vybudování nového přivaděče vody z pramenišť či zprovoznění restaurace. Zájem byl též o vybudování 25 metrového vyhřívaného (v zimních měsících krytého) bazénu. V roce 2009 byla restaurace skutečně opravena a přes sezónu po dlouhé době otevřena. Na sever od města se také nachází sportovní letiště.

12.3. Sportovní organizace

V Českém Dubě působí celkem tři sportovní organizace. Jedná se o Podještědský fotbalový klub Český Dub, T.J. SOKOL Český Dub a Sportovní centrum Podještědí.

12.3.1. Podještědský fotbalový klub Český Dub

Historie fotbalového klubu sahá do roku 1926, kdy bylo ve městě založeno občanské sdružení SK Český Dub. Klub poté fungoval pod názvy Sokol a Slavoj. Později byl opět přejmenován na Sokol. Současné fotbalové hřiště bylo vybudováno v roce 1961 a zatravněno roku 1980. V roce 1993 došlo u hřiště k výstavbě zázemí klubu – hotelu, restaurace či bazénu. V letech 2005 – 2006 bylo vedle hlavního hřiště zřízeno hřiště s umělým povrchem. V červenci loňského roku byl v Podještědském sportovním areálu zprovozněn Hotel Penalta s kapacitou 35 lůžek. V areálu je dále sportovní ubytovna s kapacitou 26 lůžek, posilovna či rehabilitační část. U hřiště se také nachází bazén a dva tenisové kurty s umělým povrchem. Na zdejším fotbalovém hřišti se každoročně hrají mezinárodní utkání mládežnických reprezentačních výběrů. Své domácí zápasy zde také hraje třetiligový fotbalový klub FK Baumit Jablonec B.

V současné době má Podještědský fotbalový klub dvě mužstva dospělých („A“ divize, „B“ okresní přebor), starší dorost (krajský přebor), starší žáky (1.A třída) a přípravku v okresním přeboru mladších přípravek. Pravidelně se zde ke svým přátelským zápasům schází hráči staré gardy.

12.3.2. Sportovní centrum Podještědí

Občanské sdružení Sportovní centrum Podještědí bylo založeno roku 2008. V rámci centra se na soutěžní úrovni provozují tři sporty – florbal, volejbal a baseball. Celkem má centrum devět mužstev. Muži florbalisté hrají Libereckou ligu mužů, junioři 3. ligu juniorů. Florbaloví žáci hrají neregistrovanou ligu a dorostenci občasné turnaje. Ve florbale existuje i dívčí družstvo – to však žádnou ligu nehraje. Volejbal provozují tři ženská mužstva – ženy, juniorky (krajský přebor juniorek) a kadetky (krajský přebor kadetek). Posledním týmem Sportovního centra Podještědí je baseballový tým žáků, který od příští sezony bude nastupovat v krajském přeboru žáků. V téže sezoně začne ve sportovním centru působit i volejbalový tým mužů.

12.3.3. T.J. SOKOL Český Dub

Sokol Český Dub, patřící do Ještědské župy, byl založen roku 1888 a v současné době má 178 členů. Tělovýchovná jednota spolupracuje s kulturní komisí a ročně pořádá mnoho akcí (Dětský karneval, Pochod krajem Karoliny Světlé…). Sokolové mají své sportovní oddíly ve volejbale, florbale a aerobicu. Dále také provozují turistiku. Halovým sportům slouží menší tělocvična, která byla dobudována a otevřena na náměstí Bedřicha Smetany roku 1926.

12.4. Kultura, divadelní a folklorní soubory

12.4.1. Podještědské muzeum Český Dub

Muzeum v Českém Dubě bylo založeno roku 1919 z iniciativy řídícího učitele Václava Havla. Od roku 1945 sídlí muzeum v novorenesanční Blaschkově vile postavené roku 1881. Během prohlídky je možno zhlédnout pozůstalost Karoliny Světlé, kolekci barokního a empírového nábytku, národopisné sbírky, archeologickou, paleontologickou a mineralogickou sbírku atd. Součástí prohlídky je i návštěva Johanitské komendy Havla z Lemberka a sv. Zdislavy, jež se nachází v historickém středu města. Budova muzea je také využívána k mnohým kulturním akcím. V současné době je Podještědské muzeum jednou z příspěvkových organizací města a v roce 2009 ho navštívilo téměř 5000 návštěvníků.

12.4.2. Městská knihovna a kulturní centrum Český Dub

Od roku 2007 se jedná o novou příspěvkovou organizaci města, jež sdružuje Městskou knihovnu, Informační centrum a Kulturní klub. Jejím hlavním úkolem je

zajišťování a koordinace kulturních akcí ve městě. Městská knihovna také zajišťuje provoz Informačního centra, jehož provozní doba je 34,5 hodin týdně.

Knihovna má zaregistrovaných 300 čtenářů a v roce 2009 poskytla 34 238 výpůjček. Knihovní fond je tvořen 33 320 svazky. V knihovně je také možné připojit se na internet. V loňském roce tuto službu využilo 1 768 zájemců. Celkový počet návštěvníků knihovny (včetně kulturních akcích zde konaných) byl 4 950. Půjčovní doba je 27 hodin týdně. Městská knihovna také zajišťuje provoz informačního centra a pořádá mnoho kulturních akcích (Noc s Andersenem, Týden knihoven, cestopisné besedy...).

12.4.3. Sdružení divadelních souborů (SDS) Český Dub

V rámci tohoto sdružení ve městě fungují tři divadelní uskupení. Jedná se o Loutkový soubor Ještěd, Divadelní soubor Vojan a dětský soubor Dubínek. Každým rokem SDS připraví kolem 40 představení, za což by se nemusela stydět řada výrazně větších měst. Český Dub, jako centrum Podještědí – výjimečného kulturního prostředí, je zkrátka s divadlem úzce spjatý.

Kořeny loutkového divadla v Českém Dubě sahají do roku 1930. V místní tělocvičně ho vybudovaly členové T.J. Sokol a bylo provozováno až do roku 1966. Znovuzrození divadla přichází rokem 1972. Za 38 let v souboru působilo kolem padesáti nadšenců a celkem bylo uskutečněno přes 300 vystoupení nejen v České republice. V současné době má Loutkový soubor Ještěd celkem 13 členů - 8 žen a 5 mužů. Mezi funkce jednotlivých členů patří vodění a mluvení loutek, zvukové a technické zabezpečení, tvorba kulis a nových her. Najdeme zde i dětského herce či kronikářku.

Divadelní soubor Vojan vznikl ihned po skončení 2. světové války. V 80. letech však byla jeho činnost přerušena, aby se v roce 2003 opětně vrátil na scénu. V současné době má soubor kolem 40 členů. Jeho repertoár tvoří díla Karolíny Světlé, Elišky Krásnohorské, Eduarda Rovera, Pavla Němce, Marca Camolettiho a mnoha dalších. Soubor však tvoří i vlastní hry. Ke svým představením využívá Vojan budovu bývalého kina (ukončeno v březnu 2008) v ulici Říd. uč. V. Havla. Soubor působí ve dvou odděleních – Vojan I. a Vojan II.

Nejmladším divadelním uskupením je dětský soubor Dubínek, který vznikl v roce

2003. Soubor funguje v rámci Základní školy Český Dub a každoročně připraví mnoho roztomilých představení.

12.4.4. Folklorní soubor Horačky

Horačky nejsou ryze českodubským souborem, spíše zastupují celé Podještědí. Soubor byl založen roku 1970 a od té doby se zabývá zpěvem lidových a zlidovělých písní z Podještědí. V roce 2007 měl celkem 26 registrovaných členů (14 zpěvaček, 1 zpěváka, 7 členů doprovodné kapely a 4 ostatní členy). Při svých vystoupeních účinkují členové v tradičních podještědských krojích. Vystoupení se konají na mnoha místech v regionu. V Českém Dubě Horačky vystupují na radnici při příležitosti vítání nových občánků, v loňském roce se také zúčastnily hudebního festivalu Bugrfest.

12.5. Společenské organizace

Činnost spolků a jiných organizovaných společenství je pro život ve městě velmi významná. Kromě ochrany obyvatel (Sbor dobrovolných hasičů) je činnost žádoucí i z hlediska efektivního využití volného času místních obyvatel, zájmových aktivit mládeže, včetně posílení jejich soudružnosti.

12.5.1. Sbor dobrovolných hasičů Český Dub

Sbor dobrovolných hasičů v Českém Dubě byl založen roku 1867. K založení přispěly dva velké požáry v letech 1858 a 1866, které zničily zámek a velký počet domů ve městě. V současné době (31.12.2009) má sbor celkem 120 členů a sestává ze čtyř družstev. V kategorii dospělých se jedná o družstva mužů a žen a v kategorii dětí je sbor reprezentován družstvy starších a mladších žáků. Kromě mnoha zásahů se místní hasiči každoročně účastní několika soutěží, v nichž pravidelně obsazují velmi slušná místa.

12.5.2. Český rybářský svaz – místní organizace Český Dub

Místní organizace rybářů také pořádá mnoho kulturních akcí, jako je rybářský ples či rybářské závody. Během roku probíhají jarní a podzimní výlovy potoků. Klubovna rybářů se nachází v budově v sousedství českodubských pstruhových líhní.

12.5.3. Junák Český Dub

Činnost skautského střediska Junák byla v Českém Dubě obnovena v roce 1990. Za tuto dobu skauti uspořádali 18 letních táborů. Kromě nich připravuje Junák každým rokem pro děti několik dalších akcí – např. „Pohádkový dobrodružný les“,

cykloorientační akci „Dubský pedál“ či podzimní „Drakiádu“. Pravidelně o Vánocích také do města přináší Betlémské světlo. Svoji klubovnu mají skauti v ulici Na Barevně.

12.5.4. Český svaz chovatelů drobného zvířectva

Svaz byl v Českém Dubě založen roku 1963. Od té doby byla postavena klubovna, sklad a výstavní hala pro okrasné ptactvo. Také byl zakoupen zamokřený pozemek v Předměstí, jež byl upraven pro výstavní účely. Nejvýznamnější akcí chovatelů je tradiční Podještědská výstava králíků, drůbeže, holubů a drobného ptactva. Ta se koná každoročně v měsíci září.

12.5.5. Myslivecké sdružení Český Dub

K nejoblíbenější akci patří myslivecké hody, které se pořádají každoročně v rámci tzv. Mysliveckého dne. Ty se konají na myslivecké chatě poblíž českodubského koupaliště. Tato chata je myslivci pronajímána i širší veřejnosti.

12.5.6. Český zahrádkářský svaz – základní organizace Český Dub

Nová celostátní organizace zahrádkářů vznikla v roce 1957. Místní organizace měla v roce 2008 celkem 96 členů a vlastnila 68 parcel zahrádek v 6 koloniích. Každým rokem pořádají zahrádkáři pro své členy zájezdy na různé výstavy či do botanické zahrady.

12.5.7. Český svaz včelařů – základní organizace Český Dub

Roku 2008 měla místní organizace 71 členů a obhospodařovala celkem 540 včelstev. V tomtéž roce také včelaři oslavili 100 let svého organizovaného trvání. V současné době však klesá počet mladých členů.

12.5.8. Svaz tělesně postižených Český Dub

Místní organizace Svazu tělesně postižených v ČR, občanské sdružení existuje již 26 let a koncem roku 2008 měla celkem 56 členů s různým zdravotním postižením. Organizace pro své členy pořádá mnoho akcí pro udržení zdravotního stavu a soběstačnosti – např. rehabilitace, rekondiční pobyty či masáže. Každoročně se také koná setkání, jehož součástí je prohlídka Podještědského muzea a johanitské komendy.

Tento výčet spolků a organizací ve městě samozřejmě není kompletním seznamem všech uskupení. Za zmínku také stojí mnoho hudebních skupin. Jmenujme alespoň

skupinu Trhák, Plechařinku, amatérský pěvecký soubor Úsvit atd.

12.6. Duchovní činnost

Český Dub je výjimečný velkým zastoupením členů církve Československé husitské. Husité zde více než desetkrát překračují celorepublikový průměr. Bohoslužby této církve se konají každou neděli od 8:30 hodin v Husově sboru (Obrázek 29) a účastní se jich téměř tolik lidí, jako nedělních mší římských katolíků (cca 25 lidí). Ty začínají v kostele sv. Ducha v 8 hodin ráno. Mše v tomtéž kostele probíhají i každou středu a pátek ve večerních hodinách (kromě zimního období, kdy jsou mše v týdnu na faře). Jak už bylo řečeno v minulé kapitole, občasné ekumenické bohoslužby se konají v sále Johanitské komendy sv. Zdislavy a Havla z Lemberka.

Obrázek 28: Českodubský betlém v johanitské komendě (foto: Ondřej Fila 2008)

Obrázek 29: Pálení čarodejnic na Šibeničním vrchu (foto: David Rubáš 2009)

Obrázek 30: Podještědský sportovní areál (foto: autor 2010)

Obrázek 31: Fotbalové hřiště Věžička (foto: autor 2010)

Obrázek 32: Dětské hřiště v parku (foto: autor 2010)

Obrázek 33: Husův sbor Československé církve husitské (foto: autor 2010)

13. Infrastruktura

I faktory popisované v této kapitole jsou pro kvalitu života v daném místě velmi důležité. První podkapitola je zaměřena na dopravní infrastrukturu. Přibližuje dopravní dostupnost a dopravní obslužnost Českého Dubu. Tyto faktory ovlivňují život člověka téměř každodenně (vyjížďka za zaměstnáním, vzděláním, službami, kulturou…). Nechybí ani stručný pohled do historie místních obchodních cest. Podkapitola je dále obohacena mapovým výstupem. V druhé podkapitole je pak prostor věnován technické infrastruktuře. Důvod je zřejmý. Vždyť je to právě energetická síť, na které závisí celý svět dnešního moderního člověka.

13.1. Dopravní infrastruktura

Podle výsledků archeologických průzkumů se dá usoudit, že oblast Českodubska byla již v pravěku využívána jako spojnice mezi Pojizeřím a severnějšími oblastmi Ponisí a Lužice (Anděl, Technik 1991). Později vznikla v dnešním Českém Dubě křižovatka cesty jdoucí proti toku Ještědky přes Starý Dub do Světlé pod Ještědem a cesty směřující z Hodkovic nad Mohelkou na západ do Osečné a Stráže pod Ralskem. I v současné době tvoří zmíněné cesty hlavní dopravní spojení Českého Dubu.

Nejvýznamnějšími dopravními tahy na území obce jsou dvě silnice II. třídy. První z nich spojuje Stráž p. R., Osečnou, Český Dub a Hodkovice n. M. Právě část do Hodkovic n. M. je pro silniční dopravu Českého Dubu nejdůležitější. Nabízí totiž nejbližší možné spojení s rychlostní komunikací R35 vedoucí z Liberce do Turnova. Navíc je v Hodkovicích n. M. možné napojení na železnici. Pro místní obyvatele je však tato část silnice II/278 stěžejní při spojení s Libercem. Velmi přínosná proto byla její rekonstrukce v roce 2009. Druhou významnou komunikací v obci je silnice II/277 spojující Český Dub s Mnichovým Hradištěm a tedy umožňující napojení na rychlostní komunikací R10 a železnici. Důležité pro město je také spojení s Turnovem, které je nejrychlejší přes Hodkovice n. M. či Svijanský Újezd (v obou případech cca 20 km). Turnov je mj. železničním uzlem. Ze silnic III. třídy je pro obec pravděpodobně nejdůležitější ta, jež vede do Hodek a dále do Liberce. Poměrně důležité je také spojení se Sychrovem (železniční zastávka, 12 km) a s Příšovicemi (napojení na R10, 15 km). Kvalitu hlavních komunikací v obci lze hodnotit příznivě. Nejdůležitější úsek z Hodkovic n.M. přes Český Dub do Mnichova Hradiště je kromě několika úseků v Českém Dubě převážně ve velmi dobrém stavu. Benzinová pumpa se nachází při

výjezdu z města po komunikaci II/278 směrem na Hodkovice n. M. Negativním faktorem je absence železnice v obci. Podíváme-li se na Český Dub z hlediska pěší dopravy, jako bezpečnostně nevyhovující (absence chodníků) lze hodnotit následující úseky hlavních komunikací: Husova ulice od Mírového sídliště až po firmu Galvia, Masarykova ulice od areálu firmy Zodiac Equipment po Domečky, téměř celá ulice Říd. uč. Škody a ulice Říd. uč. V. Havla od restaurace Na Růžku až po výjezd z města. V oblasti bezpečnosti ve městě bylo velmi pozitivní nainstalování kamer a ukazatelů rychlosti vozidel při vjezdech do Českého Dubu ze Sobotic a ze Starého Dubu.

Z hlediska dopravní obslužnosti je veškerá hromadná doprava v obci autobusová. Ta je zde zajišťována především společností ČSAD Liberec (přímo v Českém Dubě sídlí její pobočka), dále pak ČSAD Semily a společností TRANSCENTRUM bus. Posledně jmenovaný dopravce zajišťuje pouze čtyři spoje týdně. Jako jediný však městu Český Dub nabízí přímé spojení s Prahou. Autobusové spojení Českého Dubu je přehledněji znázorněno pomocí stuhových diagramů v mapě na straně 92. Autobusové nádraží v Českém Dubě se nachází v centru města, tedy na strategicky výhodném místě. Kromě něho je ve městě k dispozici pět autobusových zastávek. Po jedné ve směru na Vlčetín, Sobotice a Turnov. Dvě zastávky ve městě najdeme při cestě do Kněžiček.

13.2. Technická infrastruktura

Podle Ponikelského (2007) je energetická struktura města kompletní. Plynofikace již proběhla ve všech hustěji zalidněných částech města. Výrobu a dodávky tepla a teplé vody pro lokalitu s největší koncentrací obyvatel (Mírové sídliště), zajišťuje vlastní společnost města - TES Český Dub, s.r.o. Český Dub je plně telefonizován (připojen na digitální ústřednu), navíc je území pokryto signálem všech mobilních operátorů. Ve městě je možné připojení na kabelovou televizi či internet (též i bezdrátový). V současné době probíhá ve městě dokončení kanalizace. Do roku 2003 byla ve městě nesystémová jednotná kanalizační síť. Ta odváděla přepady ze septiků s povrchovými vodami do recipientů Ještědka, Rašovka a Smržovský potok. Z obytných objektů byly odváděny odpadní vody do septiků nebo žump. Tento nevyhovující stav se začal řešit v období 2003 – 2006 výstavbou oddílné splaškové kanalizace ve dvou etapách. Dále byla provedena oprava čistírny odpadních vod. Dokončení kanalizace v současném období navazuje na již provedenou novou splaškovou kanalizaci. V rámci I. a II. etapy byla r. 2007 navržena ve 12 ulicích. Nyní probíhá na Žižkově a v ulici Říd. uč. Škody.

TÝDENNÍ POČET ODJEZDŮ AUTOBUSŮ

z Českého Dubu do cílových stanic (13.12.2009 - 11.12.2010)

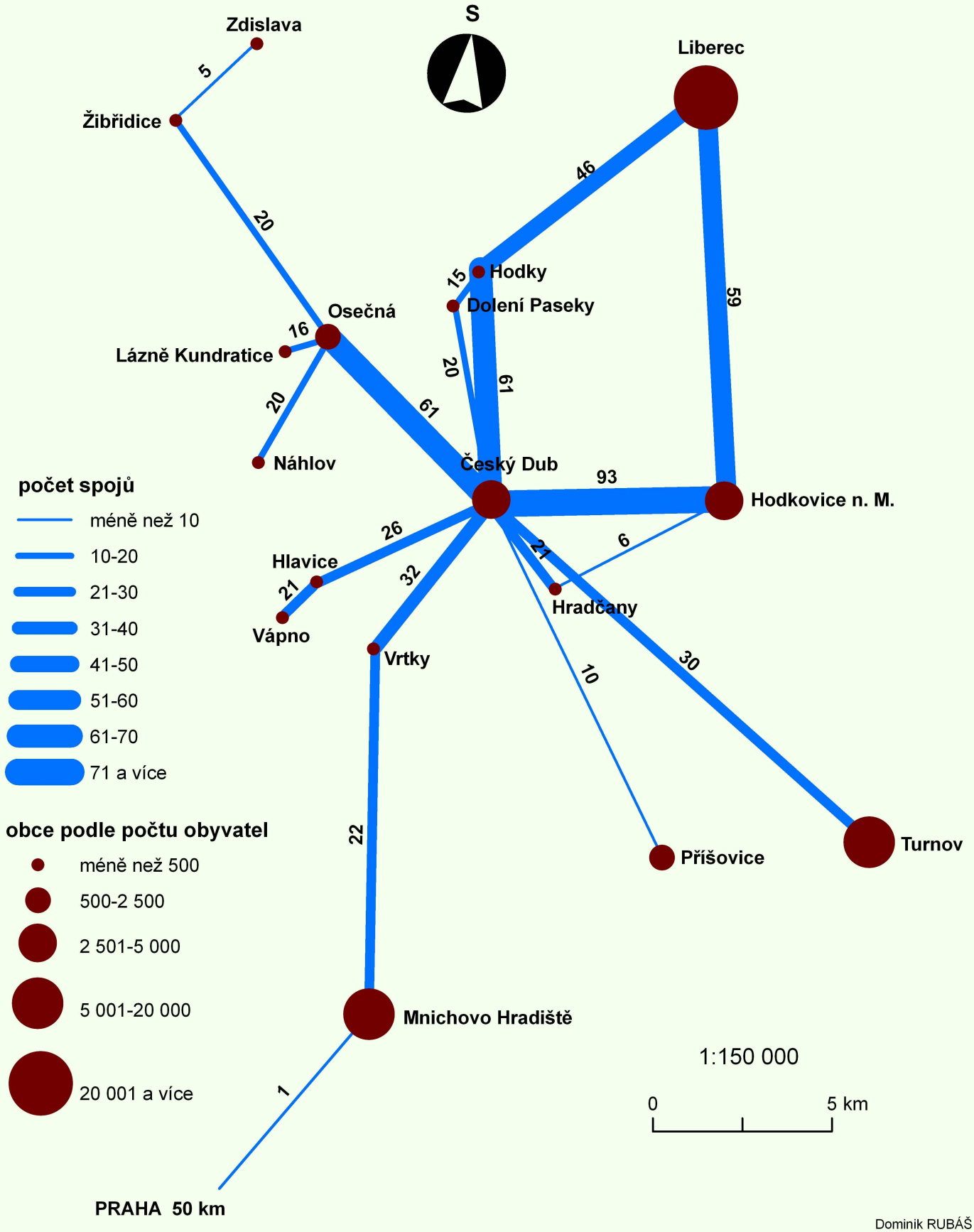

Dominik RUBÁŠ
Český Dub 2010
Zdroje dat:
Jízdní řád linkové autobusové dopravy (13.12.2009 - 11.12.2010), ČSAD Liberec, a.s., 2009
www.czso.cz
Použitý program: ArcGis 9.3 spol. ESRI

14. Hospodářské prostředí

Kapitola se zaměřuje na ekonomiku města Český Dub. Kromě přiblížení celkové hospodářské situace v obci je prostor věnován průmyslové a zemědělské činnosti (včetně pohledu do historie), nezaměstnanosti a pracovním příležitostem. Posledně zmiňovaný faktor je pro kvalitu života v daném místě velmi významný. Více přiblíženo je devět největších zaměstnavatelů ve městě.

14.1. Hospodářská situace

Dle Administrativního registru ekonomických subjektů jich bylo k 15.4.2010 v obci Český Dub aktivních 752. Podle Ponikelského (2007) na území Českého Dubu nejvíce podnikatelských subjektů působí ve zpracovatelském průmyslu (24 %), ve kterém dominuje zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků a produkce základních kovů, hutních a kovodělných výrobků. 19 % podnikatelských subjektů je zaměřeno na obchod a opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a domácnosti, 16 % na stavebnictví a 13 % na zemědělství. Celkově v období 1999 – 2007 vykazuje počet ekonomických subjektů města mírně rostoucí trend. Srovnáme-li ekonomickou základnu města se situací v celém Libereckém kraji, pozorujeme vyšší aktivitu českodubských subjektů v oblastech zemědělství, zpracovatelského průmyslu a stavebnictví. Naopak méně subjektů v přepočtu na obyvatele je v Českém Dubě v oblastech ubytovacích a stravovacích služeb (dokonce o 60 % méně než v Libereckém kraji), vzdělávání, obchodu, výpočetní techniky a ostatních podnikatelských činností.

14.2. Průmysl

Počátky prvního průmyslového podniku v Českém Dubě podle Anděla, Technika (1991) sahají do roku 1803, kdy byl ve městě založen podnik na potiskování plátna a kartounů firmy Gebrüder Sluka und Companie. V dalších desetiletích vznikaly ve městě další textilní podniky, z nichž největšího věhlasu se dostalo továrně Franze Schmitta – jedné z největších osobností Českého Dubu. Kromě textilního průmyslu byla v roce 1889 vybudována za městem nová moderní cihelna. Další rozvoj průmyslu nastává po druhé světové válce – ve městě vzniká Automobilní opravárenský závod, oděvní závod Severka či výrobní družstvo Dubena, které proslavilo Český Dub po celém světě především svými plastovými výrobky.

V současné době ve městě dominuje průmysl zpracovatelský. Středem zájmu

mnohých místních obyvatel je však těžební průmysl. V nejbližší oblasti se sice neprovádí žádná těžba nerostných surovin, severozápadně od Českého Dubu se ale nachází rozsáhlá naleziště uranu. Otázka těžby v těchto lokalitách je stále otevřená. Kromě znehodnocení krajiny z pohledu estetického vyvstává jiná hrozba, a tou je kontaminace vysoce kvalitních podpovrchových vod. Podobná, k jaké došlo v nedaleké Stráži pod Ralskem. Mezi lety 1967 až 1992 zde podle údajů občanského sdružení Naše Podještědí byly při těžbě uranu metodou podzemního loužení do místního cenomanského kolektoru podzemních vod aplikovány mj. přes 4 miliony tun kyseliny sírové. Následkem těžby bylo extrémně negativní ovlivnění režimu a kvality zdejších podzemních vod (do roku 2009 kontaminováno téměř 400 milionů m^3 vody).

14.3. Zemědělství

Zemědělství je v první řadě ovlivněno přírodními podmínkami (charakter reliéfu, půdní předpoklady, klimatické podmínky). Na jejich základě jsou v různých oblastech pěstovány příhodné typy kultur. V České republice se klasifikuje pět základních zemědělských výrobních oblastí. Českodubsko, stejně jako většina Libereckého kraje, se nachází v zemědělské výrobní oblasti obilnářské. Popisu této výrobní oblasti dle ÚZEI (mírně zvlněný terén, 300 – 600 m n. m., 5 – 8,5 °C, 550 – 700 mm srážek, hnědozemě hlinitopísčité až jílovité...) přesně odpovídají přírodní podmínky Českodubska popsané ve čtvrté kapitole.

Největším zemědělským subjektem hospodařícím na území obce Český Dub je REAGRO, s.r.o. Český Dub se sídlem ve Starém Dubě. Obhospodařuje 770 ha zemědělské půdy. Z toho 260 ha je půda orná. Hlavními plodinami jsou pšenice, oves, žito, ječmen, řepka. Ostatní plochy tvoří travní porosty pěstované formou kontrolovaného ekologického zemědělství. Touto formou se obhospodařuje i 80 ha orné půdy, kde se pěstuje především tritikále a jetelotrávy sloužící jako krmení pro dobytek na zimu. Společnost se soustřeďuje především na ekologický chov skotu. Jedná se o 150 ks krav plemene Blondaquitaine bez tržní produkce mléka. Zdrojem příjmů je prodej telat především na chov. Zvířata se po většinu roku volně pasou.

14.4. Nezaměstnanost a pracovní příležitosti

Podle dat Českého statistického úřadu bylo v lednu 2010 v obci s pověřeným obecním úřadem Český Dub 441 dosažitelných uchazečů o zaměstnání (mohou ihned

nastoupit do práce). Míra nezaměstnanosti byla v tomtéž období 12 % a volných míst bylo k dispozici 13. V samotné obci byla míra nezaměstnanosti menší (10,6 %). Dosažitelných uchazečů o zaměstnání bylo 149 a volných míst 10. Míra nezaměstnanosti byla tedy přibližně stejná jako v celé obci s rozšířenou působností Liberec (10 %).

Poloha města nabízí jeho obyvatelům poměrně dobré pracovní příležitosti v okolních větších městech. Jak je vidět z Grafu 10, převažuje vyjížďka do zaměstnání (i do škol) v rámci samotné obce. Poměrně značně zastoupena je vyjížďka v rámci okresu (zde jednoznačně dominuje vyjížďka do krajského města Liberec, vzdáleného po silnici cca 20 km). Z vyjíždějících do jiného kraje tvoří významnou část pracovníci automobilového závodu Škoda Auto Mladá Boleslav.

Podle Ponikelského (2007) vytváří v obci Český Dub pracovní příležitosti 76 ekonomických subjektů. Největší zaměstnavatelé jsou uvedeny v Tabulce 4.

Tabulka 4 – Největší zaměstnavatelé v obci Český Dub (2007),
zdroj: Administrativní registr ekonomických subjektů, Ponikelský (2007)

NÁZEV	POČET ZAMĚSTNANCŮ	DATUM VZNIKU	HLAVNÍ EKONOMICKÁ ČINNOST
LUKOV Plast spol. s r.o.	100 - 199	23.7.1997	výroba plastových výrobků
HPQ – Plast, s.r.o.	100 - 199	26.6.1998	výroba plastových výrobků
Domov důchodců Český Dub, p. o.	25 - 49	1.7.2004	ústavní sociální péče o seniory
Základní škola Český Dub, p. o.	50 - 99	1.1.2003	primární vzdělávání, základní vzdělávání na druhém stupni základních škol
Auto Závod Český Dub, spol. s r.o.	neuvedeno	17.4.2009	úpravy a údržba motorových vozidel, výroba konstrukčních kovových výrobků
Město Český Dub	25 - 49	1.7.1973	všeobecná činnost veřejné správy
Libela s.r.o.	1 - 5	1.3.1994	výroba kuchyňského nábytku
TES Český Dub, s.r.o.	10 - 19	22.3.1995	výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, úprava odpadů, instalace
H + P FORM, s.r.o.	20 - 24	19.6.1995	výroba nástrojů a nářadí

Významným zaměstnavatelem v Českém Dubě je také ELECTROPOLI-GALVIA, s.r.o. Ten však v registru ekonomických subjektů pod obcí evidován není. Jedná se totiž o pobočku firmy, jejímž sídlem jsou Třemošnice. Hlavní činností podniku je povrchová úprava a zušlechťování kovů.

GRAF 10: POČET VYJÍŽDĚJÍCÍCH OBYVATEL Z OBCE ČESKÝ DUB (2001)

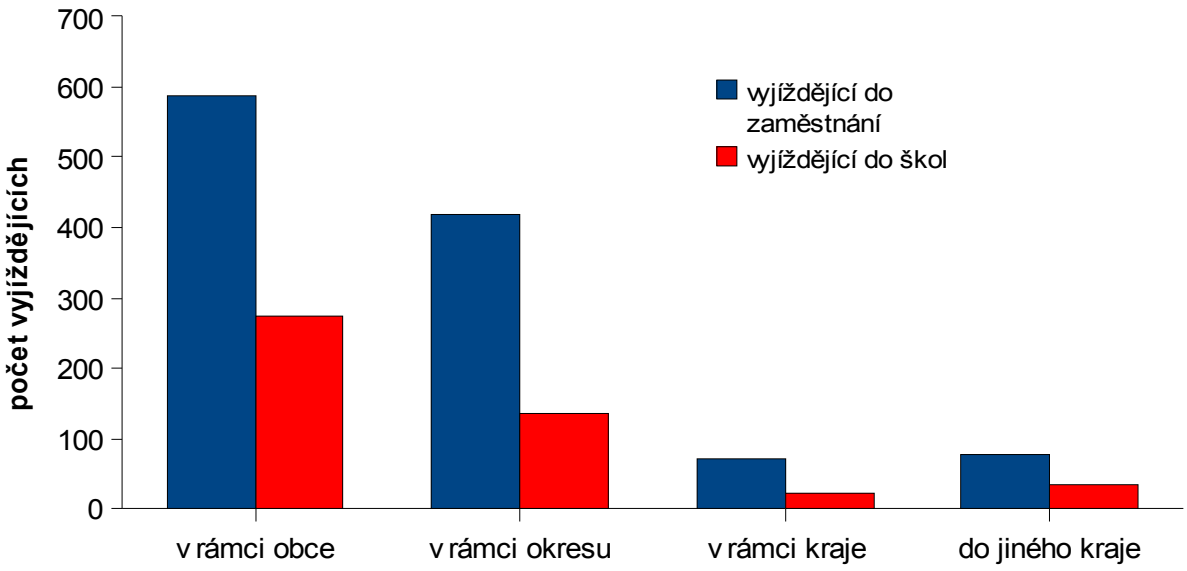

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

GRAF 11: DRUHY POZEMKŮ V OBCI ČESKÝ DUB (31.12.2009)

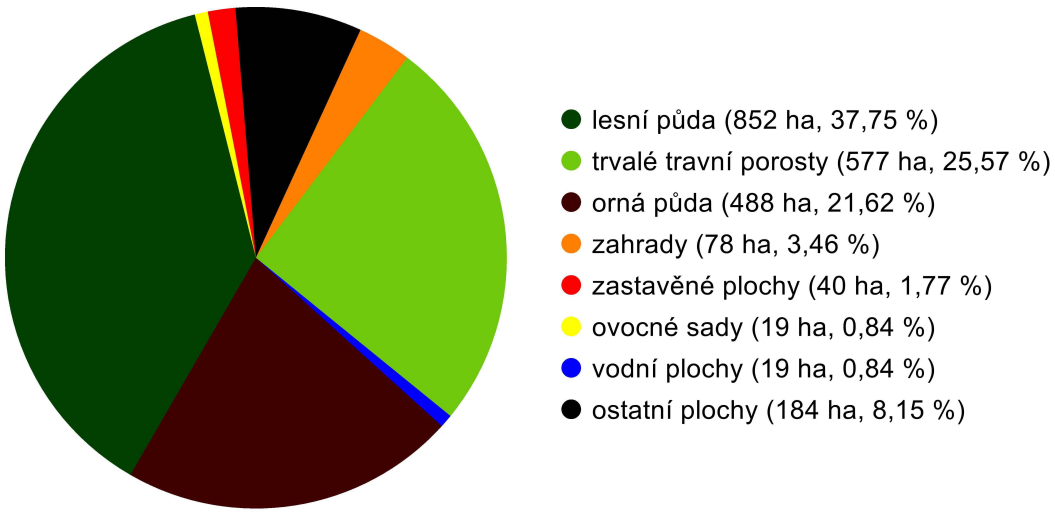

ZDROJ: Český statistický úřad, 2010

15. Současné proměny, hospodaření a perspektivy města

Úvodní část této kapitoly je zaměřena na projekty realizované v nedávné minulosti. Jedná se především o pozitivní faktory, jež kladně ovlivnily život a bydlení v Českém Dubě. Dále kapitola přibližuje hospodaření samotného města, což je také velmi důležitá oblast. Pro běžného obyvatele je však téměř neviditelná. Odráží se až v konkrétních realizacích. Závěr kapitoly je pak věnován budoucím plánovaným projektům. Součástí je i mapa, která znázorňuje plánovanou zástavbu ve městě. Přitom se opírá o Územní plán Českého Dubu z roku 2009. Zbytek kapitoly vychází především z informací Městského úřadu Český Dub a pamětní kroniky města.

15.1. Současné proměny

Poslední léta ve městě jsou ve znamení poměrně značných změn. Rozkvět zaznamenal Český Dub po stránce estetické i kulturní. Kromě mnoha nových kulturních akcí, které se ve městě konají (Bugrfest, Českodubský betlém...), lze proměnu zaznamenat i vizuálně. Velmi přínosné bylo vybudování dvou dětských hřišť – v Palackého ulici a v parku. O to více, že podobná zařízení ve městě dříve chyběla. Dětem a rodičům se zde nabízí možnost příjemného strávení volného času. Ke kladům lokalit patří i jejich prostorové situování – obě se nachází v dostatečné vzdálenosti od komunikací. Rekonstrukcí prošlo prostranství u bývalého zámku – dnes pojmenované Rajský dvůr. Tato proměna však všemi obyvateli kladně hodnocena není. V části lokality musela zeleň ustoupit dlažbě, navíc zde bylo pokáceno množství vzrostlých stromů. Na jejich místech byly vysázeny nové. Naproti vchodu do johanitské komendy byla zasazena lípa. V její blízkosti se nachází nová informační tabule, druhou stranu dvora zdobí několikametrový dřevěný kříž z dílny akademického malíře Jaroslava Dvořáka. Hned vedle vchodu do komendy byla zřízena dobová hospůdka – Posezení U Komtura. Velmi příjemné posezení se nabízí v nově rekonstruované a otevřené restauraci Koruna na náměstí Bedřicha Smetany či ve vedlejší nové kavárně Yellow café. Novotou září také obřadní síň na radnici opravená ke stému výročí. V sousedství radnice byl vybudován menší parčík. Bohužel zde byl pokácen vzrostlý smrk – dříve zdoben jako vánoční. Nejviditelnějšími zásahy do vzhledu města však byly opravy komunikací a fasád budov. Rekonstrukce se dočkala komunikace k náměstí, Lidická ulice, Palackého ulice či komunikace do Kněžiček. Rekonstrukcí oken a vnější omítky prošly vícebytové domy v ulici Říd. uč. V. Havla a budova pošty na náměstí. Nová

vnější omítka je také na vedlejší budově drogerie. Zateplení, vnější fasády i nových oken se dočkal i zprivatizovaný bývalý činžovní dům v ulici Hřbitovní. V prostorech vedle sídla České spořitelny byla vystavěna městská tržnice. V současné době probíhají práce na budově bývalé národní školy v Kostelní ulici. Po dokončení bude její vzhled totožný s původním – z počátku 20. století, což přispěje k uvedení centra města do historické podoby. Ve městě také pokračuje výstavba kanalizace.

15.2. Hospodaření města Český Dub za rok 2009, bytový fond

Zajímavé je i nahlédnutí do hospodaření města. Rozpočet Českého Dubu pro rok 2009 byl schválen v objemu 99 334 000 Kč příjmů a 72 135 000 Kč výdajů. 27 199 000 Kč tvořila položka financování z minulých let, úhrady úvěrů... Jaká byla skutečnost? Příjmy města v roce činily 95 007 714 Kč, což je 99 % schváleného rozpočtu. Výdaje byly ve výši 88 105 134 Kč, tedy 93 %. Financování tedy činí 6 902 580 Kč. Vyšší příjmy byly především díky privatizaci bytového fondu (v roce 2009 cca 38 mil. Kč) a díky neuskutečnění některých investic. Po privatizaci části bytového fondu, jež byla ukončena v listopadu 2009, zůstalo ve vlastnictví města 84 bytů. Většinu z nich tvoří 36 bytů v Domě s pečovatelskou službou, 19 bytů v ulici Říd. uč. V. Havla a 12 bytů v Šestidomech.

Podíváme-li se na příjmy města v roce 2009 podrobněji, kromě kapitálových příjmů (41 976 000 Kč, hlavní zásluha již zmiňované privatizace bytového fondu), se na nich největší měrou (24 586 970 Kč) podílely daňové příjmy (daně, poplatky a odvody v oblasti životního prostředí...). Zbytek příjmů tvoří nedaňové příjmy a přijaté transfery. Největší výdaje města (50 460 322 Kč) směřovaly do oprav a projektů (rekonstrukce budovy bývalé národní školy, výstavba kanalizace...), dalších 25 029 674 Kč směřovalo do služeb pro obyvatelstvo (příspěvkové organizace, údržba města, odpady...). Výrazné investice byly také v oblasti všeobecné veřejné správy a služeb (11 936 600 Kč).

Pro rok 2010 byl v lednu tohoto roku schválen vyrovnaný rozpočet ve výši 87 451 244 Kč. Největší investice pro rok 2010 se chystají do projektu „Revitalizace městské památkové zóny“, do dostavby kanalizace a do komunikací a osvětlení.

15.3. Perspektivy města

V prosinci roku 2008 byl schválen rozpočtový výhled na období 2009 – 2013 v oblasti investičních akcí. Největší kapitálový zisk by podle něho měla přinést již

zmiňovaná privatizace bytového fondu a pozemků. Velké investice (nad 4 mil. Kč) město chystalo do kanalizační sítě, komunikace a osvětlení na Žižkově, obnovy johanitské komendy a na výkup pozemků. S největší investicí se však počítalo na vybudování multifunkčního zařízení regionálního centra na místě nedokončeného domu kultury v Kostelní ulici. Z tohoto záměru nakonec sešlo. Podle aktuálního plánu z listopadu 2009 se má v této lokalitě vybudovat turistická terasa (Obrázek 30). Stavba by měla přispět ke zvýšení turistické atraktivity Českého Dubu. Dle plánu by měla sestávat z hoření a dolení části. Pod terasou by měly být rozšířeny prostory záchranné služby. Část prostoru pod terasou by sloužila jako trafostanice.

Rozporuplně byl občany Českého Dubu přijat záměr výstavby domu pro seniory v lokalitě bývalého „chudobince“ ve Hřbitovní ulici (tento dům vyhořel v srpnu 2009 a následně musel být zdemolován). V lednu 2010 byl zastupitelstvem města schválen záměr akciové společnosti SENIOR PARK postavit v této lokalitě Dům pro seniory. Jednalo by se o moderní bytový komplex pro seniory a občany s handicapem. Podobné stavby staví společnost po celé České republice. Obrázek 33 je již z dokončeného Senior Parku v Luštěnicích u Mladé Boleslavi. Občanům města se však nelíbí, že by se jednalo o byty velmi drahé. Navíc by stavbě musela ustoupit místní menší zahrádková kolonie.

Aktuální je také projekt „Revitalizace městské památkové zóny“, který sestává z pěti etap. I. etapa (2009) již proběhla. Jednalo se o trvalé přemístění Základní umělecké školy do areálu Základní školy v Českém Dubě. II. etapa (2009 – 2010) právě probíhá. Cílem této etapy je kompletní rekonstrukce budovy bývalé národní školy v Kostelní ulici a její uvedení do původního stavu z roku 1918. Po ukončení rekonstrukce bude budova využívána jako městská knihovna a městský archív. III. etapa (2010 – 2011) spočívá v revitalizaci nedostavěného kulturního domu (vybudování teras) a v zádlažbě v Kostelní ulici a v ulici Starý zámek. Měla by být částečně odstraněna vrchní část stavby nedostavěného kulturního domu a ve spodní části rozšířeny prostory pro zázemí zdravotníků. Po úpravách by budova měla sloužit výhradně ke zdravotnickým účelům, v horní části by měly být zbudovány turistické terasy. Ve IV. etapě (2010 – 2013) se počítá se stavebními úpravami budovy bývalého kina v ulici Říd. Uč. V. Havla. Mělo by zde být vytvořeno zázemí pro kulturní a společenskou činnost ve městě. Spolkový dům by měl sloužit pro divadlo, koncerty, klubové digitální kino,

konference, schůze, semináře a spolkovou činnost. Poslední – V. etapa (2012 – 2015) spočívá v dokončení medicentra v nedostavěném kulturním domě (ordinace praktického lékaře, zubní lékaři apod.). Rekonstrukci a své rozšíření také chystá prodejna Jednota v ulici Svobody.

Největší stavební akcí do budoucna by měla být výstavba 65 rodinných domů na jihovýchodě města. Se stavbou nových rodinných domků se počítá také na Žižkově - stavební pozemky směrem do Kněžiček (Obrázek 34). Další rozsáhlé pozemky, v záměrech nového územního plánu schválené jako plochy bydlení, se rozkládají na západ od Mírového sídliště a severně od Žižkova.

Obrázek 34: Projekce plánovaných turistických teras (zdroj: Městský úřad Český Dub, 2010)

Obrázek 35: Plánovaný vzhled lokality do roku 2011(zdroj: Městský úřad Český Dub)

Obrázek 36: Nedokončený kulturní dům v dnešní době (foto: autor 2010)

Obrázek 37: Senor Park v Luštěnicích (zdroj: http://www.senior-park.cz)

Obrázek 38: Výstavba rodinných domů na západ od Žižkova (foto: autor 2010)

SOUČASNÁ A PLÁNOVANÁ ZÁSTAVBA
město Český Dub (2009)

plán výstavby domu pro seniory

plán výstavby turistické terasy

ÚP - zastavěné území

záměry ÚP - plochy bydlení

1:12 000

0 0,5 km

S

Dominik RUBÁŠ
Liberec 2010
Zdroje dat:
ŽALUDA, E. Územní plán Český Dub - průzkumy a rozbory.
Výkres záměrů na provedení změn v území. 2009
Český úřad zeměměřický katastrální - ORTOFOTO Turnov 7-2, Turnov 7-3
Použitý software: ArcGIS 9.3 spol. ESRI

16. Závěrečné shrnutí

Faktorů ovlivňujících kvalitu bydlení a života v určité lokalitě je samozřejmě nesčetně více, než jich bylo popsáno v této bakalářské práci. Ta rozebírá pouze některé z nich. Chybné by také bylo pohlížet na práci jako na hodnotící dílo. Práce jen přibližuje Český Dub z jednoho z možných pohledů – z pohledu kvality lidského života. Celá přitom vychází z dnes často přehlížených hodnot. Hodnot historických, jež v sobě odrážejí dědictví našich předků. Bohatá historie, skvostné kulturní památky, národní i lokální hrdost na ryze české jižní Podještědí. Hodnot přírodních, z nichž zvláštní prostor je věnován podmínce života na naší planetě – pitné vodě. A v neposlední řadě hodnot duchovních, na kterých je založeno celé bytí člověka. Nejsou tyto hodnoty však dnes odkloněny na druhou kolej? Bůh, čest, vlast. Životní hodnoty, které vyznával právě zesnulý polský prezident Lech Kaczyński Právě jeho památce může být věnována tato bakalářská práce.

Služby, doprava, pracovní příležitosti... Jsou to faktory pro člověka též důležité, ale jaksi sekundární. Přesto je však nutné zhodnocení Českého Dubu i z těchto pohledů. O historii, přírodě a kulturním duchovnu už byla řeč. Pro město je dále důležitá jeho příhodná poloha. Z hlediska dopravního spojení i z hlediska pracovních příležitostí (nedaleký Liberec či Mladá Boleslav). Kladně můžeme hodnotit i prostorové uspořádání města. Všechny lokality obytné zástavby se nacházejí do vzdálenosti jednoho kilometru od středu města. Z toho vyplývá i prostorově dostatečná dostupnost služeb, jež jsou koncentrovány především v centrální části. Dostačující ve městě je také možnost vzdělávání, zdravotní a sociální péče. Kladně lze hodnotit velké množství společenských organizací. K záporným stránkám Českého Dubu patří podle některých obyvatel nedostatečné služby, kultura či absence nekuřáckých stravovacích zařízení.

Na úplný závěr ještě pár slov k naplnění cíle práce. Tím bylo přiblížení faktorů ovlivňujících kvalitu bydlení a života v Českém Dubě. O nich je pojednáno formou textu, obrázků, grafů a tabulek. Hlavním přínosem je však množství originálních mapových výstupů, jež k této problematice vztahující se k území Českého Dubu doposud nebyly vytvořeny. Bakalářská práce může být chápána též jako inspirující prvek pro tvorbu děl tématicky více zaměřených a tedy v dané oblasti podrobnějších.

17. Zdroje informací

17.1. Tištěné zdroje

17.1.1. Tištěná literatura

[1] ANDĚL, R. - TECHNIK, S. - BORISJUKOVÁ, I. *Český Dub:* Severočeské nakladatelství v Ústí nad Labem, 1991, ISBN 80-7047-037-2 (1.vydání)

[2] *Atlas podnebí Česka:* Český hydrometeorologický ústav - Univerzita Palackého v Olomouci, Praha – Olomouc, 2007, ISBN 978-80-86690-26-1 (1. vydání)

[3] ČÁSTEČKOVÁ, P. *Řeky a potoky v ČR:* ALDA Olomouc, 1999, ISBN 80-85600-63-3

[4] *Česká republika – sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia:* Kartografie Praha, a. s., 2006, ISBN 80-7011-870-9 (1. vydání)

[5] ČÍŽEK, J. a kol. *Hrady a zámky v Čechách:* Olympia, Praha, 1986 (1. vydání)

[6] DAVID, P. - SOUKUP, V. *777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky:* Kartografie Praha, a. s. + Nakladatelství a vydavatelství Soukup & David, s. r. o., 2002, ISBN 80-7011-708-7

[7] DAVID, P. - SOUKUP, V. 666 přírodních krás České republiky*:* Kartografie Praha, a. s. + Nakladatelství a vydavatelství Soukup & David, s. r. o., 2003, 2005, ISBN 80-7011-717-6

[8] DEMEK, J. a kol. *Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny:* Acamedia Praha, 1987

[9] DEMEK, J. - MACKOVČIN, P. Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Brno, 2006, ISBN 80-86064-99-9 (2. vydání)

[10] EDEL, T. *Českodubsko v památkách 12. - 20. století:* Podještědské muzeum, Český Dub, 2006, ISBN 80-239-6186-1 (1. vydání)

[11] HONSA, I. a kol. *Přírodní park Ještěd:* Jizersko-ještědský spolek, občanské sdružení, Liberec, 2001 (1. vydání)

[12] HYNEK, A. – SVOZIL, B. *Mentální mapy lokalit:* Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta Masarykovy University, Brno

[13] *Informace z radnice*, Městský úřad Český Dub

[14] J*ízdní řád linkové autobusové a vlakové dopravy (platný od 13.12.2009 do 11.12.2010):* ČSAD Liberec, 2009

[15] JODAS, Z. *Sbor dobrovolných hasičů Český Dub 1867 – 2007*, 2007

[16] JODAS, Z. *Český Dub a okolí na dobových obrázcích:* Roman Karpaš RK, Liberec, 2009, ISBN 978-80-87100-10-3 (1. vydání)

[17] *Karolinka - Podještědský měsíčník:* Sdružení obcí Podještědí

[18] KLÍMOVÁ, E. a kol. Rekordy České republiky – příroda: Mapa Slovakia Bratislava, s. r. o., 2001, ISBN 80-8067-025-0 (1. vydání)

[19] KOŠKOVÁ, I. - MODRÝ, M. - ŠMÍDA, J. *Atlas životního prostředí Libereckého kraje:* Liberecký kraj, 2008, ISBN 978-80-254-2872-6 (1. vydání)

[20] KŘELINA, F. - RUDA, V. *Náš Ještěd – sborníček lásky k Podještědí:* Kruh přátel muzea Karoliny Světlé v Českém Dubě, 1969

[21] KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I. díl: A-G:* Libri, Praha, 1996, ISBN 80-85983-13-3

[22] LUKEŠ, J. *Vážný a veselý průvodce po kraji Karoliny Světlé:* DOMUS Liberec, 1991

[23] LANGER, J. - VAŘEKA, J. *Naše lidové stavby:* Albatros, Praha, 1983 (1. vydání)

[24] *Liberecký deník*, denní tisk

[25] *Liberecké listy*, 25.7.2008

[26] MIKO, L. - HOŠEK, M. *Příroda a krajina České republiky – zpráva o stavu 2009:* Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha 2009, ISBN 978-80-87051-70-2

[27] MODRÝ, M. *Památné stromy Libereckého kraje:* Liberecký kraj, resort životního prostředí a zemědělství, 2004, ISBN 80-239-3891-6

[28] MODRÝ, M. - SÝKOROVÁ, J. *Maloplošná chráněná území Libereckého kraje:* Liberecký kraj, resort životního prostředí a zemědělství, Liberec, 2004

[29] *Od Ještěda k Troskám – Vlastivědný sborník Českého ráje a Podještědí*

[30] PONIKELSKÝ, P. - NOVOTNÁ, H. - PONIKELSKÁ, P. *Program rozvoje města Český Dub 2008 – 2013*, 2007

[31] *Sdružení rodáků a přátel kraje Karoliny Světlé,* zpravodaj

[32] SCHILLER, K. *Böhmisch Aicha: Ein Beitrag zur Geschichte der Stadt und ihrer Umgebung:* Verlag der Stadtgemeinde Böhmisch Aicha, Böhmisch Aicha, 1898

[33] SOMMER, J. G. *Das Königreich Böhmen. Bd. II., Bunzlauer Kreis:* J.G.Calve'sche Buchhandlung, Prag, 1834

[34] *Školní atlas České republiky:* Kartografie Praha, a. s., 2001, ISBN 80-7011-657-9 (1. vydání)

[35] TECHNIK, S. *Český Dub – Průvodce po městě:* Liberecké tiskárny, Liberec, 1991

[36] *Seznam ubytovatelů v Českém Dubu a okolí:* Informační leták Městské knihovny a kulturního centra Český Dub

17.1.2. Městský úřad Český Dub

[37] KUNST, V. *Kronika města Českého Dubu od r. 1936 do r. 1949*, 426 stran

[38] KUNST, V. *Kronika města Českého Dubu od r. 1949 do r. 1958*, 392 stran

[39] KUNST, V. *Kronika města Českého Dubu od r. 1959 do r. 1965*, 568 stran

[40] KUNST, V. *Kronika města Českého Dubu od r. 1966 – 1968*, 327 stran

[41] KUNST, V. *Kronika města Českého Dubu od r. 1969 do r. 1971*, 374 stran

[42] PAVLŮ, S. (od r. 1980 SVOBODOVÁ, E.) *VII. díl kroniky města Český Dub, r. 1972 – 1982*, 400 stran

[43] SVOBODOVÁ, E. *Kronika 1983 – 1989, díl č. VIII.*, 384 stran

[44] SVOBODOVÁ, E. *IX. díl kroniky Městského úřadu v Českém Dubě 1990 – 1996*, 500 stran

[45] SVOBODOVÁ, E. *X. díl kroniky města Český Dub od r. 1997 do r. 2002,* 404 stran

[46] *Vnitřní předpis ke stanovení cen pozemků ve vlastnictví a spoluvlastnictví města Český Dub*, schváleno 24.4.2007

17.1.3. Kronikářka Eva Svobodová

[47] SVOBODOVÁ, E. *XI. Díl kroniky města Český Dub od r. 2003*, 640 stran

[48] SVOBODOVÁ, E. *Dokumentační příloha ke kronice města Český Dub – rok 2007*

[49] SVOBODOVÁ, E. *Dokumentační příloha ke kronice města Český Dub – rok 2008*

[50] SVOBODOVÁ, E. *Dokumentační příloha ke kronice města Český Dub – rok 2009*

17.1.4. Státní okresní archiv Liberec

[51] Sbírka map a plánů – *Mapa popisných čísel Český Dub* (před r. 1973), Z/49

[52] Sbírka map a plánů – *Český Dub, územní plán podrobný,* 1:2880, 1951, Z/37

[53] *Od osvobození k dnešku Český Dub (1945 – 1985):* Jednotné zemědělské družstvo Podještědí v Českém Dubě

[54] *Archiv města Český Dub 1525 – 1938 I. díl:* Okresní archiv Liberec, pobočka Český Dub, Liberec 1975

17.2. Datové podklady pro tvorbu mapových výstupů

Císařské povinné otisky stabilního katastru Čech, Moravy a Slezka, 1:2880 (1824 - 1843), dostupné z < http://archivnimapy.cuzk.cz/>

Český statistický úřad, mapové podklady, XLS dostupné z <http://www.czso.cz>

Liberecký kraj - mapy životního prostředí, WMS dostupné z <http://maps.kraj-lbc.cz>

Portál veřejné správy České republiky, WMS dostupné z <http://geoportal.cenia.cz>

Sbírka map a plánů – *Český Dub, územní plán podrobný,* 1:2880, 1951, Z/37,

Státní okresní archiv Liberec

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce, SHP - objekty Dibavod dostupné z <http://www.dibavod.cz/>

Zeměměřický úřad – Barevné ortofoto, v kladu listů Státní mapy 1:5000, 2 mapové listy: Turnov 7-2, Turnov 7-3, formát: TIFF (JTSK)

17.3. Internetové zdroje

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [online]. Citováno 7.4.2010. <http://drusop.nature.cz/>

Auto Závod Český Dub, spol. s r. o. [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.autozavod.cz/html/cz/start.html>

© 2007 CD Motor Český Dub [online]. Citováno 15.4.2010. <http://cdmotor.cz/>

Čertova zeď [online]. Aktualizováno: 2005. Citováno 6.4.2010. <http://zabrdka.wz.cz/Smrzov/Certovazed.htm>

Český Dub – oficiální internetové stránky [online]. Citováno 6.4.2010. <http://www.cdub.cz/>

© 2010 *Český rybářský svaz, místní organizace Český Dub [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://www.ceskydub.info/rybari/index.html>

© Český statistický úřad, 2010 *Český statistický úřad [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://www.czso.cz/>

DOBROVOLNÝ, P. *Fyzická geografie České republiky [online]*. Citováno 6.4.2010. <http://www.herber.kvalitne.cz/FG_CR/index.html>

Domov důchodců Český Dub, p.o. [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.ddceskydub.cz/>

© 2009 Fotbal Český Dub [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.fotbal-ceskydub.cz/>

H+P Form s.r.o. [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.hpform.cz/index.htm>

© 2005-2008 LS Ještěd Loutkový soubor Ještěd [online]. Citováno 15.4.2010.

<http://www.lsjested.com/kontakty/kontakty.php>

LUKOV Plast spol. s r. o. [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.lukovplast.cz/cz/cz_index_esf.htm>

© 2002 *Městská knihovna a kulturní centrum Český Dub [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://www.knihovna.cdub.cz/>

© 2009 Ministerstvo financí ČR *Administrativní registr ekonomických subjektů [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/>

© 2003-2010 MINISTERSTVO VNITRA *Portál veřejné správy České republiky [online]*. Citováno 7.4.2010. <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/_s.155/6966/place>

© 2010 *Místní akční skupina Podještědí [online]*. Citováno 7.4.2010. <http://www.podjestedi.cz/?page_id=4>

Naše Podještědí [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.nasepodjestedi.cz/>

© Podještědské muzeum *Podještědské muzeum Český Dub [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://www.muzeumceskydub.cz/>

© 2005-2008 RIS *Regionální informační servis [online]*. Citováno 9.4.2010. <http://www.risy.cz/>

© 2010 *SDH Český Dub [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://www.sdh-ceskydub.cz/>

© 2006 *Senior Park, bydlení pro seniory [online]*. Citováno 15.4.2010. *<http://www.senior-park.cz/>*

Sportovní centrum Podještědí [online]. Citováno 15.4.2010. <http://www.scpodjestedi.cz/>

Ústav zemědělské ekonomiky a informací [online]. Citováno 17.4.2010. <http://www.uzei.cz>

© 2009 *Vyletnik.cz [online]*. Citováno 15.04.2010. <http://www.vyletnik.cz/>

Základní škola Český Dub [online]. Citováno 15.4.2010. <http://zscdub.cz/>

© 2006 Zeměměřický úřad *Archivní mapy [online]*. Citováno 15.4.2010. <http://archivnimapy.cuzk.cz/>